

સંપ્રદાયનો સર્વાંગી વિકાસ કરતું શ્રી સ્વા. મંદિર - સરધારનું મુખપત્ર

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન

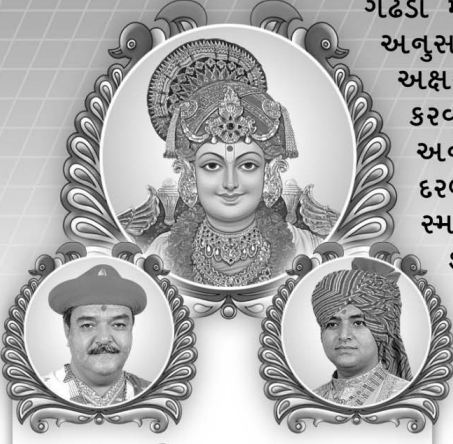
સપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૬

‘શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ’ પ્રતિષ્ઠા સં.૧૮૮૫, આશી સુદ - ૧૨

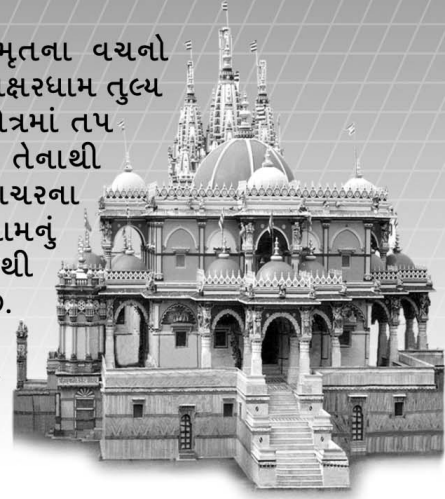
ગઢપુરમાં ત્રિવિધ નિમિત્ત યુક્ત મહા-મહોત્સવની પૂર્વ સંધ્યાએ યોજાયેલ શ્રી સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર ૨૨૫ કલાક ધૂનમાં તા. ૧૯-૮-૦૬ના રોજ પધારી પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજ, શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ આદિક દેવોની આરતી ઉતારી હતી.

ગઢડા મધ્ય પ્રકરણના ૧૩માં વચનામૃતના વચનો અનુસાર આ દાદાબાચરનો દરબાર અક્ષરધામ તુલ્ય અક્ષરધામનું મધ્ય છે. નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્રમાં તપ કરવાથી પુણ્ય મળતું હોય તેનાથી અનેકગણું વધારે પુણ્ય આ દાદાબાચરના દરબારમાં શ્રીજીમહારાજના નામનું સ્મરણ કરવાથી, સ્મૃતિ કરવાથી જીવાત્માને ફળ પ્રાપ્ત થાય છે. એમાં કોઈ શંકાને સ્થાન નથી.

- પ.પૂ. ૧૦૮ ભાવિઆચાર્ય
શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન

વર્ષ :- ૨, અંક :- ૩, તા. ૨૦-૬-૦૬

:: સંસ્થાપક ::

પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ

:: અધ્યક્ષ ::

પ.પૂ. ૧૦૮ ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ

:: પ્રયોજક ::

પૂ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

:: પ્રકાશક ::

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધાર વતી
કો. સ્વામી શ્રી વિરક્તસ્વરૂપદાસજી

:: તંત્રી ::

સાધુ દિવ્યસ્વરૂપદાસજી

:: સંપાદક ::

સ્વામી આનંદસ્વરૂપદાસજી (વેદાંતાચાર્ય)

સંપ્રદાપનો સર્વાંગી વિકાસ કરતું શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધારનું રજિસ્ટર્ડ મુખપત્ર ઈ.સ. ૨૦૦૫ના ઓક્ટોબર માસથી પ્રારંભાયેલું, દર માસની ૨૦ તારીખે પ્રકાશિત થતું, આપના સમગ્ર કુટુંબ - પરિવારમાં આનંદ અને સંસ્કારની સૌરભ પ્રસરાવે અને જીવનનું અનેક ઘડતર કરતું સામયિક.

:: લવાજમના દર ::

વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૮૦/-
પંચવાર્ષિક : રૂ. ૩૫૦/-
પચીસ વર્ષ લવાજમ : રૂ. ૭૫૦/-
પરદેશમાં લવાજમ : \$ 130 U.S.A.
: £ 100 U.K.

:: લવાજમઅંગે ગ્રાહક પત્રવ્યવહાર ::

‘ચિંતન કાર્યાલય’

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - સરધાર

તા.જી. રાજકોટ - ૩૬૦૦૨૫ કો.નં. ૦૨૮૧ - ૨૭૮૧૨૧૧

Visit us : www.chintansardhar.com

www.sardhar.org

E-mail : amrutdhara2003@yahoo.com

:: અનુક્રમણિકા ::

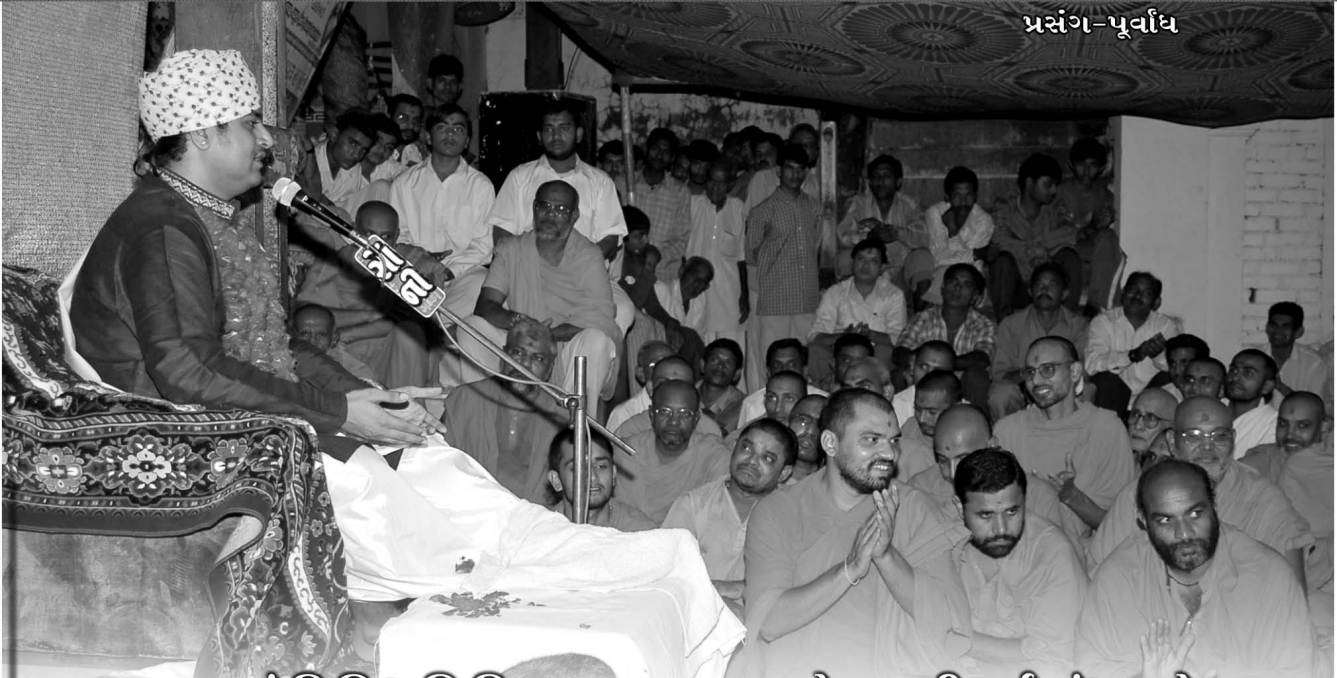
૧	પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના દિવ્ય અમૃતવચનો...	- સંકલિત ૬
૨	ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના અવતરણની આગાહી...	- સ્વામી શ્રી આનંદસ્વરૂપદાસજી (સરધાર) ૮
૩	ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના પ્રાગટ્યના હેતુઓ...	- સાધુ વ્યાપકસ્વરૂપદાસજી ૧૦
૪	ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનું પ્રાગટ્ય...	- સાધુ ધ્યેયસ્વરૂપદાસજી ૧૧
૫	ગઢપુરપતિ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજનો પ્રતિષ્ઠોત્સવ...	- સાધુ દિવ્યસ્વરૂપદાસજી ૧૨
૬	ગઢપુરમાં આદિ દેવ શ્રી વાસુદેવનારાયણની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા...	- સ્વામી પૂર્ણસ્વરૂપદાસજી ૧૭
૭	જળજીલણી - ભાદરવા સુદ એકાદશી...	- સાધુ પ્રેમવલ્લભદાસજી ૨૧
૮	આજ્ઞા પાળ્યા વિના છુટકો જ નથી...	- સાધુ યોગેશ્વરદાસજી ૨૪
૯	પ્રેમાનંદનો વહાલો રે....	- સાધુ નિશામસ્વરૂપદાસજી ૨૬
૧૦	શ્રી સ્વા. ચિંતન અંકના ગ્રાહક બનવા માટેની જોગવાઈ સ્થળ અને નામ નીચે મુજબ છે.	- સ્વામી આનંદસ્વરૂપદાસજી (વેદાંતાચાર્ય) સરધાર ૨૮
૧૧	સત્સંગ શબ્દજ્ઞાન મનોરંજન...ભાલ-યુવા સત્સંગ ચિંતન પાર્થદ રાજુ ભગત તથા મયુર ભગત - સરધાર	૩૧
૧૨	આગામી આવતા વ્રતો તથા ઉત્સવ-સમૈયાનો નિર્ણય...	૩૨
૧૩	સત્સંગ સમાચાર પત્રિકા...	૩૩

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

પ્રસંગ-પૂર્વાધ

ગઢપુરમાં ત્રિવિધ નિમિત્ત યુક્ત મહા-મહોત્સવની પૂર્વ સંધ્યાએ.... પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના દિવ્ય અમૃતવચનો...

“ગઢપુરમાં આગામી ઉજવાવનારા ‘ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ’ તથા સાથે સાથે ‘શ્રી વાસુદેવનારાયણ પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’ તથા ‘શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ’ ત્રિવિધ નિમિત્ત યુક્ત મહોત્સવના ઉપલક્ષ્યમાં યોજાયેલ શ્રી સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર ૨૨૫ કલાક ધૂનમાં યથારેલ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીએ દાદાબાચરના દરબારગઢના પટાંગણમાં ભક્તસમુદાયને આપેલ આશીર્વાદાત્મક અમૃતવચનો...”

અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના અધિપતિ સર્વાવતારી, સર્વોપરી ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ, શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાય દક્ષિણ વિભાગ અધિષ્ઠાતા દેવ વડતાલવાસી શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવ, શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજની સાંનિધ્યમાં, સારાંચ ગઢપુર પ્રદેશના પ્રાણસમાન ગઢપુરપતિ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજની છત્રછાયામાં અક્ષરધામ તુલ્ય દાદાબાચરના દરબારમાં આજના મંગલ પ્રસંગે ઉપસ્થિત ધર્મકુળ આશ્રિત બાલા અમારા સંતો તથા ધર્મકુળ આશ્રિત શ્રીહરિના લાડીલા બાલા સર્વે સત્સંગી હરિભક્તો, ધર્મપ્રેમી સજ્જનો અને સર્વે મોક્ષભાગી જીવાત્માઓ, સર્વેને અમારા જય શ્રી સ્વામિનારાયણ...

આજના પ્રસંગ વિષે પૂર્વ વક્તાઓએ તમને સર્વેને ખૂબ ખૂબ માહિતિ આપી છે. શાસ્ત્રની અંદર ભગવાનના નામનો ઘણો જ મહિમા બતાવવામાં આવ્યો છે. કળિયુગમાં જ્યારે જીવાત્મા મોટા મોટા યજ્ઞ, તપ-વ્રત આદિ ન કરી શકે ત્યારે કેવળ પ્રભુ નામસ્મરણથી, પરમાત્માના ગુણાનુવાદ અથવા ગુણાકર્તન ગાવાથી જીવાત્માને પરમપદની પ્રાપ્તિ થાય છે. ભગવાન શ્રીહરિએ સ્વામિનારાયણ મહામંત્રનો મહિમા બતાવતા એમ કહ્યું છે કે, “જો કોઈ મનુષ્ય ભાવે-કભાવે આ મહામંત્રનું સ્મરણ કરે તો તેનું પણ કલ્યાણ થાય છે.”

સર્વે તીર્થોમાં પવિત્ર તીર્થ નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્ર કહેવામાં આવે છે. જ્યાં મનોમય ચક્રની ધારા કુંઠિત થતી હોય, મનના વિકારો વિરામ પામતા હોય અને ચિત્ત ભગવાનના સ્વરૂપમાં સ્થિર થતું હોય, જ્યાં ઋષિમુનિઓ પોતાના મનને એકાગ્ર કરી પ્રભુના સ્વરૂપમાં લીન કરીને એકાત્માપણે એકાત્મભાવને પામતા હોય એવું જે પવિત્ર સ્થાન તેને નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્ર કહેવાય છે. ગઢડા મધ્ય પ્રકરણના ૧૩માં વચનામૃતના વચનો અનુસાર આ દાદાબાચરનો દરબાર અક્ષરધામ તુલ્ય અક્ષરધામનું મધ્ય છે. નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્રમાં તપ કરવાથી પુણ્ય મળતું હોય તેનાથી અનેકગણું વધારે પુણ્ય આ દાદાબાચરના દરબારમાં શ્રીજીમહારાજના નામનું સ્મરણ કરવાથી, સ્મૃતિ કરવાથી જીવાત્માને ફળ પ્રાપ્ત થાય છે. એમાં કોઈ શંકાને સ્થાન નથી.

આગામી દિપાવલીના સમયમાં યોજાવનારા મહોત્સવના અનુસંધાનમાં આ ૨૨૫ કલાક ધૂનનું આયોજન રાખવામાં આવ્યું હતું. હું ઘણી વખત મારા પ્રવચનોમાં વાત કરું છું કે, “ફળની

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન ❖ સપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૬

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આશાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ ચતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

પ્રાપ્તિ માટે ત્રણ 'સ' ની જરૂર છે. પહેલો સંકલ્પ, બીજું સાધન, ત્રીજી સાધના. જીવાત્માને કોઈ લક્ષ્ય પ્રાપ્ત કરવું હોય તો તેના માટે દૃઢ સંકલ્પ જોઈએ. દૃઢ સંકલ્પની સાથે સાથે લક્ષ્યને સાકાર કરવા માટે પવિત્ર શુભ સાધન જોઈએ. અને સંકલ્પ કર્યા પછી, સાધન મળ્યા પછી સમય આવે જીવાત્માને કર્મ કરવાનો એટલે કે સાધનાનો; જ્યારે આપણે આપણી આત્માને તેમાં પરોવી દઈએ, જ્યારે ઓતપ્રોત બનીને ભગવાનને પામવાને લગની લાગી હોય ને ઓતપ્રોત બનીને ભગવાનમય થઈ જઈએ ત્યારે અક્ષરધામના ધણી એવા મહારાજ પ્રેમના તાંતણે બંધાઈને આપણા હૃદયમાં વસે છે. એમાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી."

આ દાદાબાચરનો દરબાર, આ લીંબવૃક્ષ, આ ભૂમિના એક એક રજકણ મહિમા ગાઈ ગાઈને એ વાતની સાક્ષી પૂરે છે કે ભગવાન શ્રીહરિ બાલ્યાવસ્થામાં અયોધ્યાથી વનવિચરણની વાટ લીધી ત્યારે રસ્તામાં અનેક ઋષિમુનિઓએ, અનેક ભક્તજનોએ અને રાજા-મહારાજાઓએ મહારાજને પોતાનું સર્વસ્વ અર્પણ કરવાની વાત કરી તો પણ ભગવાન શ્રીહરિ ક્યાંય પણ બંધાયા નહિ, કોઈ જગ્યાએ રોકાયા નહિ પરંતુ આ દાદાબાચર અને તેમના પરિવારના પ્રેમને વશ થઈને જેને કોઈ ન બાંધી શકે એવા શ્રીજીમહારાજનું હેયું આ ધરતીમાં ઠંધું છે. અને ગઢપુરને પોતાનું ઘર માન્યું છે.

એવી પવિત્ર ચરણરજથી અંકિત ભૂમિમાં આ ૨૨૫ કલાક ધૂનનું આયોજન થયું છે. ગમે તેટલું દુઃખ હોય, ગમે તેટલી આપત્તિ હોય, ગમે તેટલી મનમાં ચિંતા હોય પરંતુ જો પાંચ મિનિટ આ ધૂનમાં બેસવામાં આવે તો હૈયામાં શાંતિ થઈ જાય છે. આ પ્રતાપ છે આ અક્ષરધામ તુલ્ય દરબારનો, નૈમિષારણ્ય તુલ્ય દરબારનો. આ પ્રતાપ શ્રીજીમહારાજે પોતાના અંગોઅંગ માપી-બનાવીને સ્વહસ્તે પધારાવેલ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજનો.

ઘડાલા ભક્તજનો ! ગઢપુર મંદિર દ્વારા ઉજવાવાનાર આગામી મહોત્સવમાં અમોને મહોત્સવના સંપૂર્ણ દિવસોમાં હાજરી આપવાની સંતો દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવી. પરંતુ હું તો એમ માનું છું કે આ મહોત્સવ જ અમારો છે, અમો જ દરેકને આ મહોત્સવમાં પધારવાનું આમંત્રણ આપીએ છીએ.

અમારો સંકલ્પ હતો કે, ભગવાન શ્રીહરિ અહીં વિરાજતા ત્યારે જે ઉત્સવ થતાં અને સંતો-ભક્તોને જે સુખ આવતું તેમ ઉત્સવ કરવાં. તે વખતે મહારાજ, આચાર્ય મહારાજ, સંતો-ભક્તો સાથે મળી અહિં જે ઉત્સવ કરતાં તેવો ઉત્સવ આપણે કરવો છે. જેમાં શ્રીજીમહારાજનો સિદ્ધાંત જળવાય અને બધાની ભાવનાનો સમન્વય થાય, તો આ ઉત્સવ એવો જ થશે - શ્રી ગોપીનાથજી જેવા દેવ - આ ગઢપુર જેવું સ્થાન, ધર્મકુળ ઉત્સવ ઉજવે અને બધાજ સંપ્રદાયના સંતો-ભક્તો સાથે મળી ઉત્સવ થાય ત્યારે એનો આનંદ કંઈક જુદો જ રીતનો હોય. આપણે નવું નથી કરવું પણ મહારાજે જે કર્યું છે તે જાળવવું છે અને એ પરંપરા પ્રમાણે આપણે ઉત્સવ કરી ભજન કરવું છે. એમાં જ શ્રીજીમહારાજનું વાસ્તવિક સુખ રહેલું છે, એવું સુખ અસંખ્ય ભક્તોને આવા સ્થાનમાંથી ભજન-ભક્તિના માધ્યમથી પ્રાપ્ત થાય એવો સંકલ્પ રહેતો અને તેમાં આ ભગવાન શ્રીહરિના પ્રાગટ્ય, શ્રી વાસુદેવનારાયણની પ્રતિષ્ઠા વગેરે ઉત્સવના નિમિત્તો આપ્યા. ત્યારે ઉત્સવ નિમિત્તે અમારી આગળ વાત આવી ત્યારે અમે એ સંકલ્પને વધાવી લીધો અને બીજા અમારા સંતોને પણ જેવાં કે વડતાલ, જૂનાગઢ, સરધાર, અમરેલી, બગસરા વગેરે સ્થાનોમાં રહેતા સંતોને પણ જાણ કરી ત્યારે તેઓ પણ ખૂબજ હર્ષથી અમારા આ ઉત્સવના કાર્યમાં

જોડાઈ ગયા અને આ તમામ સંતો-ભક્તોએ કાર્યભાર સંભાળી લીધો; અને અમે જ્યારે અહીં આવતા હતા ત્યારે ગાડીમાં અમારી સાથે આવેલા આ સત્યપ્રકાશ સ્વામી(એસ.પી.સ્વામી) વગેરે સંતોએ અમારી આગળ આ ધૂનમાં ગામોગામથી સોએ સો ને હજારો ભક્તો આવીને ખૂબ આનંદથી આ ધૂન-ભજનનો અલૌકિક લાભ લે છે એમ કહ્યું ત્યારે અમે પણ નક્કી કર્યું છે કે જો ખરેખર તેવો આનંદ આવતો હોય તો તો ઉત્સવ પછી પણ એક વર્ષ સુધી ધૂનનું આયોજન કરવું જોઈએ. જેમાં ગામોગામના હરિભક્તો વારાફરતી આવા સ્થાનમાં આવીને ભજન-ભક્તિનો લાભ લે એવો સંકલ્પ કર્યો છે.

મને યાદ છે કે આ પટાંગણની અંદર અમો નાના હતા ત્યારે લીંબવૃક્ષને ફરતે રાસ રમતા હતા. આમાં ઉછરીને મોટા થયા છીએ. ઘણા ભક્તજનોના ખોળામાં રમ્યા હશું, ઘણાંયના ખભે ચડ્યા હશું. આ બધા દિવસો અમને યાદ છે અને હંમેશા તે સ્મૃતિમાં રાખીએ છીએ. એટલા માટે કે સંતો-ભક્તોની સાથેનો ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે બાંધેલો અમારો જે સંબંધ તે આ લૌકિક સંબંધ નથી પણ અક્ષરધામનો સંબંધ છે. અને તે અક્ષરધામ સુધી સાથે રહેવાનો છે. આ વાત કાયમને માટે વાગોળતા રહીએ છીએ. તો આ ધૂન પૂર્ણાહુતિ થાય પરંતુ આ ધૂનના જે પડઘાં, ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનું નામ આપણા હૃદયમાંથી ક્યારેય વિસરી ન જાય તેની તકેદારી રાખજો. કારણ કે એક વાત નિર્વિવાદ છે કે ભગવાનની ભક્તિમાં ક્યારેય પણ હાશકારાની જરૂર નથી. તેમાં સંતોષ ન કરવો જોઈએ. જો તેમાં સંતોષ થઈ જાય તો આપણો ભક્તિમાર્ગ રુંધાય જાય છે, ભગવાનને પામવાની લાલસા રુંધાય છે. માટે આપણે મહારાજને પામવાની લાલસા રુંધાવા દેવી નથી તેથી અવિરત આ નામસ્મરણ અંદર જેમ થેલાના પાણીનો પ્રવાહ જ્યાંથી જ્યારથી નીકળે છે ત્યારથી વહ્યા જ કરે છે અને કાળાંતરે તેમાં વધઘટ થાય છે પરંતુ તેનો પ્રવાહ વહ્યા કરે છે તેમ આપણા હૃદયમાં ભક્તિનો જે પ્રવાહ હંમેશાને માટે વહ્યા કરે તેવી ભાવના હોવી જોઈએ.

આજના આ ધૂન પ્રસંગે જે ભક્તોએ લાભ લીધો છે તે ખૂબ ભાગ્યશાળી છે. કદાચ કોઈને મનમાં વસવસો રહી જાય કે અમો રહી ગયા તો કોઈ મનમાં વસવસો ન રાખશો. કારણ કે શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ આ મંદિરમાં જ વિરાજમાન છે અને હજુ આગામી ઘણા મહોત્સવો આવવાના છે. તેથી અમારી સર્વેને ભલામણ છે કે પોતપોતાની શક્તિ પ્રમાણે ફૂલ નહિ તો ફૂલની પાંખડી સ્વરૂપે યથાયોગ્ય યોગદાન આપશો તો ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પોતાના અક્ષરધામરૂપી શુભ ફળ આપશે તેવો સર્વ વિશ્વાસ રાખજો.

અંતમાં આ ધૂનનું આયોજન કરનાર તથા લાભ લેનાર દરેક સંતો-ભક્તોને મંદિરમાં વિરાજમાન શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજ પોતાના ચરણારવિંદનું સુખ અને સ્વરૂપનું સુખ આપી સર્વેને સુખિયા કરે તેમજ પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રી તથા પ.પૂ. અ.સૌ. ગાદીવાળા માતૃશ્રીએ સર્વ સંતો-ભક્તો તથા સ્ત્રીભક્તોને પણ આ શુભ આયોજનથી પોતાના શુભાશીર્વાદ પાઠવ્યા છે તેની સાથે ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ સર્વનું મંગળ વિસ્તારે અને આગામી કારતક માસમાં આવતા મહોત્સવની પૂર્ણ સફળતા મળે એવી પ્રાર્થના સહ.... જય શ્રી સ્વામિનારાયણ

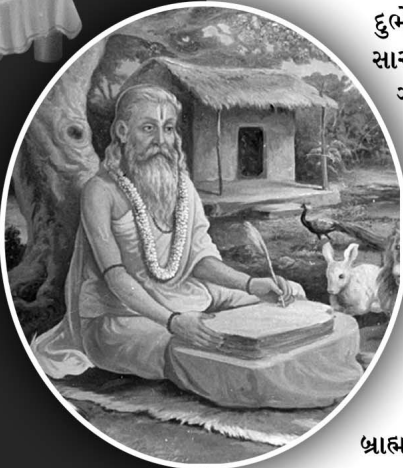

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાણુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના અવતરણની ધર્મશાસ્ત્રો અને પુરાણોના સંદર્ભોથી આગાહિઓ...

- સ્વામી શ્રી આનંદસ્વરૂપદાસજી (સરધાર)

આર્ષ સંસ્કૃતિનું આધાર સ્તંભ, જગદ્ગુરુ કહેવાતા આ ભારતનો એર૦૦ વર્ષ પૂર્વનો સમય (૧૭મી તથા ૧૮મી સદી) તે કાળના વિરાટ વ્યાપમાં કોઈ મોટો સમયગાળો તો ધરાવતો નથી, પરંતુ એટલું તો જરૂર નોંધપાત્ર છે કે ૨૦૦ વર્ષ પહેલાંનું ગુજરાત અને ભારતના ઈતિહાસને ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ નિહાળીએ તો હૃદયને બેચેન બનાવી મૂકે તેવી ભયાનક અંધાધુંધીનો સમય પ્રવર્તેલો હતો; મોગલોની તથા પેશ્વા રાજ્યની સત્તાના અંત સાથે ‘ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપની’ની જામતી જતી સત્તા.

‘જેના હાથમાં તેની બાથમાં’ આ સ્થિતિ...

જેટલા જમીનદારો તેટલા રાજા, વહીવટી અવ્યવસ્થાને કારણે ગુંડાતત્વોનો છૂટો દોર - રાજકીય ઝઘડાઓમાં ગાયકવાડ અને મરાઠાના તથા રજવાડાઓનાં અંદરોઅંદરના ધીંગાણાથી ખરડાતી લોહિયાળ રણભૂમિઓ - સત્તાલાલયુ સત્તાધીશોના કારમાં સંક્રાંતિમાં પીલાતી પ્રજા! બધેથી એક જ પોકાર.....

ત્રાહિમામ્! ત્રાહિમામ્!

અમારી રક્ષા કરો! અમારી રક્ષા કરો!

અરે ! ખુદ પ્રજાના રક્ષકો જ ભક્ષકો બન્યા હતા. બ્રાહ્મણો યજ્ઞમાં માંસ ખાતા-ખવરાવતા, સાધુ-બાવાઓ ધર્મના નામે આડંબરો ચલાવતા, વ્યસનો અને વહેમોમાં રાયતા ને તેમાં જ ફસાવતા. સાથોસાથ પરધન-પરસ્ત્રીને માટે જ ધ્યાન ધરતા. ખરેખર તો સાધુસંતોને જ ધર્મને વળગી સમાજને ઉગારવાનો હોય, પરંતુ તેઓ પોતે જ જ્યારે અધર્માદિથી ખરડાયેલા હોય ત્યારે? તેથી જ તો...

“આગ જલે તો જલ કો કહું, મગર જલ જલે તો કીસકો કહું.”

આ પરિસ્થિતિ સર્જાઈ હતી. બાળકોનું અપહરણ, સતીપ્રથા, બાળલગ્નો, વિધવા તિરસ્કાર, બાળકીને દૂધપીતી કરવી વગેરે આવી આવી અનેક અમાનુષિક પ્રથાઓ સમાજમાં પથરાઈ ગઈ હતી. આમજોતા સમગ્ર ભારત અને ગુજરાત ‘પોપાબાઈનું રાજ’ કહેવાતું. જેથી તો વ્યભિચારનાં તો પંથો ચાલતા. યજ્ઞોમાં પણ માંસાહાર થતું. બાવાઓનાં ઝુંડ ફાવે તેમલુંટફાટ, ચોરી, મારપીટ કરતા. આમ, સર્વત્ર અધર્મ ફેલાઈ ચુક્યો હતો. ત્યારે એક નવયુગના પ્રભાતી સૂર્યના ઉદયની તાતી જરૂરિયાત હતી.

બસ આવા જ સમયે...

દુર્ભેદ અધર્મ અંધકારના ચૂરેચૂરા કરી સદ્ધર્મને સ્થાપવા... અનેક સાચા સંતો, ઋષિમુનિઓ તથા ભક્તોના ભાવોને પૂર્ણ કરવા તથા ગાય-બ્રાહ્મણોનું અને સત્શાસ્ત્રોનું રક્ષણ કરી સમગ્ર સમાજને નવપલ્લવિત કરવા તેમજ અનેક સત્શાસ્ત્રોના સત્વચનોને સાર્થક કરવા...જેવા કે...

‘યદા યદા હિ ધર્મસ્ય, ગ્લાનિર્ભવતિ ભારત ।

અભ્યુત્થાનમધર્મસ્ય, તદાત્માનં સૃજામ્યહમ્ ॥

પરિત્રાણાય સાધૂનામ્, વિનાશાય ચ દુષ્કૃતામ્ ।

ધર્મસંસ્થાપનાર્થાય, સંભવામિ યુગે યુગે ॥’

(શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા)

જ્યારે જ્યારે ધર્મનો નાશ થાય, અધર્મની વૃદ્ધિ થાય તથા સાધુ-બ્રાહ્મણોનો વિનાશ થાય તેવા દુષ્કૃત્યો સર્જાય ત્યારે ત્યારે ધર્મનું સ્થાપન

વડનાવ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.યુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

કરવા દરેક યુગે યુગે હું જન્મને ધારણ કરું છું.

‘કિરાતહૂણાન્ધ્રપુલિન્દપુલ્કસા, આભીરકંકા યવનાઃ ખસાદયઃ ।

ચેડ્યન્તે ચ પાપા યદુપાશ્રયાશ્રયાઃ, શુધ્યન્તિ તસ્મૈ પ્રભવિષ્ણવે નમઃ ॥’

(શ્રીમદ્ ભાગવત : ૨/૪/૧૮)

કિરાત, હૂણ, આન્ધ્ર, પુલિન્દ, ચાંડાળ, ભરવાડ, કાઠી, મુસ્લીમ, ખવાસ આદિક જાતિઓ તથા બીજા પાપી અનેકોને શરણાગત બનાવી પવિત્ર કરશે. એવા કળિકાળે અવતરણ કરનાર સર્વ શક્તિમાન ભગવાનને વારંવાર નમસ્કાર છે.

‘અન્યોઽપિ ધર્મરક્ષાયૈ, દેહઃ સંશ્રિયતે મયા ।

વિરામાયાપ્યધર્મસ્ય કાલે, પ્રભવતઃ ક્વચિત્ ॥’

(શ્રીમદ્ ભાગવત : ૧૦/૫૦/૧૦)

જે સમયે આ પૃથ્વીમાં અધર્મ પ્રવર્તશે ત્યારે સદ્ધર્મના રક્ષણાર્થે તથા અધર્મના ઉચ્છેદને માટે હું મારા અલૌકિક અવતારરૂપ સ્વરૂપને - દિવ્ય વિગ્રહને ધારણ કરીશ.

‘કૃતાદિષુ પ્રજા રાજન્, કલા વિચ્છન્તિ સંભવમ્ ।

કલૌ ખલુ ભવિષ્યન્તિ, નારાયણ પરાયણાઃ ॥’

(શ્રીમદ્ ભાગવત : ૧૧/૫/૩૮)

સત્યુગ, ત્રેતાયુગ તથા દ્વાપરયુગની દરેક પ્રજાજન એવું ઈચ્છે છે કે અમને કળિયુગમાં જન્મમળે. કારણ કે સ્વામિનારાયણ ભગવાનના અનેક શરણાગતો થાશે. તેમની સાથે અમો પણ એ નારાયણના ભક્ત બનીએ.

‘દત્તાત્રેયો કૃત યુગે, ત્રેતાયાં રઘુન્દનઃ ।

દ્વાપરે વાસુદેવઃ સ્યાત્, કલૌ સ્વામી વૃષાત્મજઃ ॥’

(બ્રહ્માંડપુરાણ)

સત્યુગમાં દત્તાત્રેય રૂપે, ત્રેતાયુગમાં રામચંદ્રરૂપે, દ્વાપરયુગમાં કૃષ્ણરૂપે તથા કળિયુગમાં ‘સ્વામિનારાયણ’ સ્વરૂપે ધર્મદેવના પુત્ર બની ભગવાન જન્મને ધારણ કરશે.

‘પાંચંદ્ર બહુલે લોકે, સ્વામિનામ્ના હરિઃ સ્વયમ્ ।

પાપપંક્તિમગ્નં, તત્ત્વગદુદ્ધાર યિષ્યતિ ॥’

(ગરુડપુરાણ)

સમગ્ર લોકમાં પાખંડની વૃદ્ધિ થાશે ત્યારે સ્વયં હરિ ‘સ્વામિનારાયણ’ નામથી પ્રગટ થઈ પાપરૂપી કાદવમાં ખૂંપેલા જગતનો ઉદ્ધાર કરશે.

‘ધર્મદેવાત્ તદા મૂર્તી, નરનારાયણાત્મના ।

પ્રવૃત્તેઽપિ કલૌ બ્રહ્મન્, ભૂત્વાહં સામગો દ્વિજઃ ॥’

(વાસુદેવ માહાત્મ્ય)

ધર્મદેવ તથા ભક્તિદેવીને માતા-પિતા બનાવી નરનારાયણને શાપના નિમિત્ત બનાવી કળિયુગમાં સામવેદી બ્રાહ્મણકુળમાં સ્વયં ભગવાન અવતરશે.

ભૂમ્યાં કૃતાવતારોઽયં, સર્વાન્નિતાન્ જનાનહમ્ ।

પ્રાપયિષ્યામિ વૈકુંઠં, સહજાનંદનામતઃ ॥’

(વિશ્વક્ષેન સંહિતા)

સર્વે જનોને પાપમાંથી ઉગારી સદ્ધર્મી બનાવીને પોતાનું ધામઅપાવવાને માટે ‘સહજાનંદ’ નામથી કળિયુગમાં સ્વયં ભગવાન અવતારનું ધારણ કરશે.

‘મહાધર્માન્વયે પૂણ્યે, નામ્ના પાપવિનાશકે ।

હરિપ્રસાદવિપ્રસ્ય, સ્વામિનામ્ના હરિઃ સ્વયમ્ ॥’

(વિષ્ણુધર્મોત્તર)

મહાન સદ્ધર્મનું સ્થાપન કરી, પુણ્યની વૃદ્ધિ કરવા, પાપનો નાશ કરવા હરિપ્રસાદ (ધર્મદેવ)ના ઘેરે ‘સ્વામિનારાયણ’ નામથી સ્વયં પરબ્રહ્મ સર્વોપરી ભગવાન અવતારનું ધારણ કરશે.

‘ધર્મદેવાત્ તદા ભક્તાવહં નારાયણો મુનિઃ ।

જનિષ્યે કૌશલદેશે ભૂમૌ હિ સામગો દ્વિજઃ ॥’

(સ્કંદ-પુરાણ)

કૌશલદેશના સામવેદી બ્રાહ્મણ ધર્મદેવના ઘેરે ‘નારાયણમુનિ’ નામથી ભક્તોના ભાવોને પૂર્ણ કરવા ભગવાન શ્રીહરિ આ પૃથ્વી પર કળિયુગના સમયમાં પણ સ્વયં પ્રગટ થશે.

આવા અનેકાનેક સત્શાસ્ત્રોના સદ્વચનોને સાકાર સ્વરૂપ આપવા તથા અનેક તામસી-રાજસી-સાત્ત્વિક જીવોને બ્રહ્મરૂપ કરી પોતાનું પરબ્રહ્મ, સર્વોપરી સ્વરૂપનું જ્ઞાન કરાવી આત્મંતિક મોક્ષ અપાવવાને કાજે ઉત્તરભારતમાં સુપ્રસિદ્ધ અયોધ્યા નજીક આવેલા, વિસ્તારથી નાનકડા છતાં ઐતિહાસિક મહિમાથી અપાર સમૃદ્ધ એવા ‘છપૈયા’ ગામમાં આજથી બરાબર ૨૨૫ વર્ષ પહેલા એક સહજાનંદરૂપી સૂર્યનો ઉદય થયો.

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સાધુ વ્યાપકસ્વરૂપદાસજી
ગુરુ : પૂ. ગદ. સ્વામી શ્રી નિવસ્યરૂપદાસજી

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના પ્રાગટ્યના હેતુઓ

“મારો શાપ મિથ્યા
નહીં થાય છતાં
અનુગ્રહ કરો છું કે,
ધર્મ અને ભક્તિના
ઘેરે આ સાક્ષાત્
નારાયણ અવતાર
ધારણ કરી પુત્રરૂપે
પ્રગટ થશે અને
તમારા સમગ્ર
દુઃખોને દૂર કરશે.
પછી તમે સૌ મારા
શાપથી મુક્ત
થશો.”

ઉત્તર દિશામાં હિમાલય નામે પર્વતરાજ છે. તે હિમશીલાઓ તથા સપ્ત ધાતુમિશ્રિત અનેક મણિઓની હારમાળાઓથી પ્રકાશિત શિખરોથી શોભાયમાન છે. નદીઓ, ઝરણાંઓ તથા અનેક જાતના વૃક્ષો અને વનસ્પતિઓથી રણિયામણો છે. જ્યાં અસંખ્ય તપસ્વી ઋષિમુનિઓ નિવાસ કરે છે. બ્રહ્મા-ઈદ્રાદિક દેવોનાં સ્થાનો છે, ત્રિભુવનને પાવન કરનારી ગંગા નદી બ્રહ્મલોકમાંથી નીકળી હિમાલય પર આવીને સપ્તધારારૂપે પ્રગટ થઈ પૃથ્વીને પાવન કરે છે.

અનેક જીવોના કલ્યાણ માટે તપસ્વી સ્વરૂપે રહેલા ભગવાન નરનારાયણનો દિવ્ય આશ્રમહિમાલયમાં જ છે. સાક્ષાત્ અક્ષરધામબદરી સ્વરૂપે રહેલું છે. જ્યાં કામ, ક્રોધ વગેરેનો પ્રવેશ નથી. જ્યાં હિંસક પ્રાણીઓ પોતાના વૈરભાવનો ત્યાગ કરીને અન્ય પ્રાણીઓ સાથે સ્નેહ પૂર્ણ વર્તાવ દાખવે છે. જેમકે સિંહ હાથી સાથે, નકુળ (નોળિયો) સર્પ સાથે, બિલાડી ઉંદર સાથે, વાઘ હરણાંની સાથે પોતાના વૈરભાવ ત્યજી દઈને મિત્રની જેમરમતો રમે છે. આ આશ્રમનું શોભારૂપ વૃક્ષ બદરી છે. જે બદરી (બોરડી)નું ઝાડ કાંટા વિનાનું છે, તે મોટા અને મીઠા ફળ આપે છે. બ્રહ્મા વગેરે દેવો પણ તે વૃક્ષને જોવા માટે આવે છે. આ વૃક્ષ ખૂબ વિશાળ હોવાથી ઋષિમુનિઓ તેને ‘વિશાલા’ કહે છે. ઉદ્ભવજી તથા નારદજીનો નિવાસ આ આશ્રમમાં છે. જેમનાં દર્શન માત્રથી પાપોનો નાશ થાય છે, જ્યાં કળિયુગનો પ્રવેશ નથી એવા આ દિવ્ય આશ્રમમાં અનેક લોકોનાં કલ્યાણ માટે ભગવાન નરનારાયણ સદાય તીવ્ર તપ કરતાં જ રહે છે.

કોઈ એક વખત આ બદ્રિકાશ્રમમાં પરમાત્માની પ્રેરણાથી મરિચિ, વશિષ્ઠ, અત્રિ, અંગિરા વગેરે ઋષિઓ ભારત ભૂમિમાં તીર્થાટન કરીને ભગવાન નરનારાયણનાં દર્શને આવ્યા. ભગવાન નરનારાયણની સ્તુતિ કરીને

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સાધુ ધ્યેયસ્વરૂપદાસજી

ગુરુ : પૂ. વદ. સ્વામી શ્રી નિમસ્વરૂપદાસજી

રજત-દ્વિશતાબ્દી
(૨૨૫)

જન્મજયંતીએ
સર્વાવતારી,
સર્વોપરી, પૂર્ણ
પુરુષોત્તમનારાયણ

ભગવાન શ્રી
સ્વામિનારાયણને
કોટિ કોટિ વંદન...
સં. ૧૮૩૭ થ્રેત્ર સુદ - ૬,
તા. ૨-૪-૧૭૮૧ સોમવાર

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણનું પ્રાગટ્ય

કૌશલ દેશમાં અયોધ્યા પાસે નાનકડું છપૈયા નામનું રણિયામણું ગામ છે. ગામની ફરતે ઘટાદાર વડ, પીપળા, આંબા, આંબલી, જમરુભ, દાડમનાં વૃક્ષો છે. ગામની ચારે બાજુ જાંબુના વન છે. ત્યાં આખો દિવસ પંખીઓનો કિલકિલાટ, કોયલ, મેના, દેવચકલી, પોપટ અને મોરના મીઠા ટહુકા સંભળાય. નાની શેરીઓ, મંદિરો અને મેડીઓથી ગામઆખું શોભે છે.

પૃથ્વી ઉપર વસંતની વધાઈ લાવતી ઋતુ આવી. પૃથ્વી ફળવતી બની ગઈ. કુસુમાકર (વસંતઋતુ)ના આગમનથી પૃથ્વીના નૈસર્ગિક સૌંદર્યનાં સૌને દર્શન થયાં. પૃથ્વીનું આવું આહ્વાદ પ્રેરક સૌંદર્ય પરમાત્માની વિભૂતિ સમું, પરમાત્માના પ્રાગટ્યના સમયનો નિર્દેશ કરતું હતું.

અયોધ્યા પ્રાંતનો ઉત્તર કોશલનો પ્રદેશ પૂર્ણ પુરુષોત્તમની લીલાભૂમિભનવાના કોડ સેવતો હતો; પોતાના અંગમાંથી વનસ્પતિ અને વૃક્ષોનાં પુષ્પ, ફળોનો ઉપહાર લઈને આ બાળપ્રભુનાં દર્શનની આતુરતાથી થનગનતો હતો. વેદો પણ પોતાની શ્રુતિઓથી કરાયેલી સ્તુતિ સાંભળી પૂર્ણ પુરુષોત્તમનારાયણ મૂળ અવિદ્યાનો નાશ કરવા પ્રગટ થવાના છે તે જાણી, બ્રાહ્મણોના મુખમાંથી મૂર્તિમંત પ્રગટ થઈ પોતાનો આનંદ વ્યક્ત કરતા હતા. સર્વત્ર આનંદમંગળ છવાઈ રહ્યાં હતાં.

આજે પ્રેમવતીના અંગમાંથી જાણે પ્રકાશના પુંજ નીકળતા હતા. તેમનું અતિ કાંતિમય સ્વરૂપ જોઈ સૌને લાગ્યું કે ભક્તિદેવીને હવે પ્રસવ થશે.

આષાઢી સંવત ૧૮૩૭ના ચૈત્રની શુકલ નવમીને સોમવારની રાત્રે દશને દશ ઘડીએ પૂર્ણ પુરુષોત્તમનારાયણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ (મહાપ્રભુ શ્રી નીલકંઠ)નો પ્રાદુર્ભાવ થયો.

પૂર્ણ પુરુષોત્તમના પ્રાદુર્ભાવનો આ સમય કાળના લલાટ પર શાશ્વત કાળ માટે અંકિત થઈ ગયો.

અનુસંધાન પાન નં. ૩૦ પર

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન ❖ સપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૬

વડનાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવારી - ગઢપુર

સાધુ દિવ્યસ્વરૂપદાસજી
ગુરુ ધ પૂ. ચંદ. સ્વામી શ્રી નિમ્બસ્વરૂપદાસજી

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના અંગોઅંગના આવિર્ભાવ યુક્ત...

ગઢપુરપતિ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજનો પ્રતિષ્ઠોત્સવ

પૂર્વભૂમિકા :

‘ઘેલા સમતીર્થ નહીં, ગઢપુર સમનહીં ધામ; શ્રી ગોપીનાથજી સમદેવ નહીં, શ્રીહરિ સમનહીં નામ.’
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ જેને પોતાનું ઘર માનીને સં. ૧૮૭૧ થી સં. ૧૮૮૭ સુધી ૨૬ વર્ષ રહ્યા એ ગઢડાના પવિત્ર નામથી કોણ અજાણ્યું હશે ?
નવખંડ ધરતીમાં આ ધામ સર્વોપરિ છે. ત્યાંની ગલિ ગલિમાં જ નહિ, ધરતીના કણ કણમાં પરબ્રહ્મના સ્પંદનોની અલોકિક અનુભૂતિનો અહેસાસ માત્ર સ્મરણ કરવાથી જ થાય છે.

પ.પૂ. ધ.ધુ. આદિઆચાર્ય શ્રી રઘુવીરજી મહારાજ ‘શ્રીદુર્ગપુરમાહાત્મ્ય’ ગ્રંથમાં ગઢપુરનો મહિમા કહેતા લખે છે :

‘નૃલોકે તે દ્યુષ્લોકે પાતાલે ચાપિ સન્મતે ! નાસ્ત્યેતત્સન્નિમ્ન ત્વન્યતીર્થક્ષેત્રં હિ પાવનમ્ ॥૬॥’

(શ્રીદુર્ગપુરમાહાત્મ્ય : અધ્યા. ૧૮/૭)

હે સન્મતે ! સ્વર્ગલોક, મર્ત્યલોક અને પાતાલ લોકમાં આ ગઢપુરના દરબારગઢના જેવું પવિત્ર બીજું કોઈ તીર્થક્ષેત્ર નથી.

‘મથુરાકલ્પવાસેન યત્કલં માનવો વ્રજેત્ । એતેષુ તત્કલં પંચ વાસરાન્ યાતિ યો વસેત્ ॥૧૨॥

કાશ્યાં વૈ યોગયુક્તાનાં ગતિર્દેહત્યજાં તુ યા । એતદ્યાત્રાકૃતાં રાજન્ ! સા ગતિઃ સ્યાન્ન સંશયઃ ॥૧૩॥’

(શ્રીદુર્ગપુરમાહાત્મ્ય : અધ્યા. ૧૮/૧૨-૧૩)

વળી, મથુરામાં એક કલ્પ (એક હજાર ચતુર્યુગ) સુધી તીર્થ સેવાથી મનુષ્યને જે ફળ મળે તે ફળ આ દરબારગઢના તીર્થક્ષેત્રોને માત્ર પાંચ દિવસ સેવાથી મળે છે. તેમજ કાશીમાં યોગીઓ શરીર છોડે, તો તેને જે સદ્ગતિ પ્રાપ્ત થાય તે સદ્ગતિ તો અહીંની યાત્રા કરનારાને પણ પ્રાપ્ત થાય છે. તેમાં કોઈ સંશય નથી.

આ તીર્થક્ષેત્રનું મનમાં ચિંતન કરવામાં આવે તો તે સો વર્ષમાં થયેલું માનસ પાપ ટાળે છે અને જીભથી આનું યશોગાન કરવામાં આવે તો તે સાત જન્મના પાપને તત્કાળ નષ્ટ કરે છે.

આ ગઢપુરની ધરતીમાં દાસત્વનાં આદર્શ દાદાપાપચર અને લાડુબા-જીવુબા જેવા નિષ્કામમૂર્તિ ભક્તોની પ્રેમ દોરીએ બંધાઈને રહેલા શ્રીજીમહારાજ નિત્ય પરમહંસોની સાથે જ્ઞાન ગોષ્ઠી કરતા, ભક્તો સાથે પ્રશ્ન-પરિપ્રશ્નમાં જોડાતા અને યાવત્ ચંદ્રદિવાકરૌ મોક્ષના અમૂલ્ય રસાયણો સમાન વયનામૃતોની વર્ષા થતી હતી.

સંપ્રદાયનું કોઈ એવું શાસ્ત્ર નથી જેની અંદર ગઢપુરનું નામ ન હોય ! આમ, ગઢપુરધામ એ સંપ્રદાયનું સર્વ શ્રેષ્ઠ તીર્થધામ છે. ‘ગઢડું મારું ને હું ગઢડાનો, તે તો કદી નથી મટવાનો’ એમ પોતે વારંવાર કહેતા. ગઢપુરને શ્રીજીમહારાજે કાયમી નિવાસ સ્થાન બનાવ્યું હતું. સત્સંગમાં વિચરણ કરવા જતા પરંતુ પાછા ગઢપુર પધારે ત્યારે નિરાંત અનુભવતા

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આશાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

“...અમે
બોલીએ છીએ
તે પણ ત્યાં જ
બેઠા થકા
બોલીએ છીએ
અને તમે સર્વે
ત્યાં જ બેઠા છો
એમ હું દેખું છું
પણ આ ગઢડું
શહેર કે આ
ઓસરી એ કાંઈ
દેખાતું નથી...”
(વચનામૃત
મધ્ય પ્રકરણ :
૧૩)

અને કહે : ‘હાથ, હવે હું મારે ઘેર આવ્યો.’ ગઢપુર એટલે મહારાજને રહેવાનું ઘર છે.

આમ, ગઢપુરમાં શ્રીજીમહારાજ અંતર્ધાનલીલા સુધી રહ્યા. અને અક્ષરધામ તુલ્ય તીર્થક્ષેત્ર બનાવ્યું. એમ ભગવાન શ્રીહરિના સ્વમુખના શબ્દોમાં જોઈએ : “...અમે બોલીએ છીએ તે પણ ત્યાં જ બેઠા થકા બોલીએ છીએ અને તમે સર્વે ત્યાં જ બેઠા છો એમ હું દેખું છું પણ આ ગઢડું શહેર કે આ ઓસરી એ કાંઈ દેખાતું નથી...”

(વચનામૃત મધ્ય પ્રકરણ : ૧૩)

ગઢપુરમાં મંદિરનો પ્રારંભ :

શ્રીજીમહારાજ પોતાનું અવતારનું કાર્ય પૂર્ણ કર્યું. મહાન દિવ્ય સંપ્રદાયની સ્થાપના આ સૃષ્ટિને વિષે સુદૃઢપણે કરી દીધી. સંપ્રદાયના છ અંગોની પણ પૂર્ણપણે સ્થાપના કરી. પોતાના ત્રણ ગૃહ સંકલ્પોને પૂર્ણ કર્યા. અમદાવાદ, ભુજ, વડતાલમાં મહારાજના હસ્તે મંદિરો થઈ ગયાં. પરંતુ જ્યારે જ્યાં પોતાનું ઘર માની શ્રીજીમહારાજ રહ્યા અને જે ગઢપુરને અક્ષરધામ તુલ્ય કહી તેનો મહિમા સમજાવ્યો, તે જ ગઢપુર સ્થાનમાં મંદિર થવાનાં કોઈ અંધાણ દેખાતાં ન હતા. એટલે દાદાબાચર તથા જીવુબા, લાડુબા વગેરેને ખૂબ દુઃખ થયું.

વડતાલમાં શ્રીજીમહારાજ સં. ૧૮૮૧ ચૈત્ર સુદ - ૮(રામનવમી)નો ઉત્સવ ઉજવીને પૂર્ણિમા તિથિએ પાછા ગઢપુર પધાર્યા.

ચૈત્ર વદ બીજને દિવસે દાદાબાચર મહારાજ પાસે આવ્યા અને પ્રણામ કરી ભગવાન શ્રીહરિ સન્મુખ બેઠા. પછી હાથ જોડી મહારાજને કહ્યું :

‘કૃષ્ણમન્દિરમત્રાપિ કારણીયં ત્વયેતિ ન : । પ્રાર્થિતં ભવતિ સ્વામિન્નવશ્યં કાર્યમેવ તત્ ॥૮॥’

(શ્રી સત્સંગિજીવન : ૫/૪૮/૮)

“હે મહારાજ ! આપે બધે જ મંદિરો કર્યા, પરંતુ જે સ્થાનમાં આપ આટલાં વરસો રહ્યાં ત્યાં જ મંદિર નહિ ? અમારી તથા નગરજનોની અહીં મંદિર કરવાની અંતરમાં એક જ ઈચ્છા છે. તે આપ પૂર્ણ કરો.”

પછી મહારાજે મંદિર કરવાની હા પાડી. મહારાજને દક્ષિણાદા ભારના ઓરડાની જગ્યા પસંદ પડી. એટલે તેને પાડીને મંદિર કરવા માટે દાદાબાચરે પોતાની જગ્યા અર્પણ કરી. મંદિરની જગ્યા નક્કી કરી ખાતમુદૂર્ત કરવા મહારાજે રામચંદ્ર ભટ્ટને બોલાવ્યા. આ પ્રસંગનું વર્ણન કરતા પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી વિહારીલાલજી મહારાજ શ્રીહરિલીલામૃત ગ્રંથમાં કહે છે :

‘પડાવિયા મંદિર કાજ તેહ, જગ્યા ગમી શ્રીહરિને જ જેહ ।
એકાશિયે જેષ્ઠ જ માસ સાર, એકાદશી શુકલ શશાંક વાર ॥
મુદૂર્ત તે જ્યોતિષિયે બતાવ્યું, ત્યાં ખાતનું પૂજન તો કરાવ્યું ।
તે વાસ્તુશાસ્ત્રે જ કહ્યા પ્રમાણે, કર્યું બધું શ્રીહરિએ સુખાણે ॥’

(શ્રીહરિલીલામૃત : ૮/૬૧/૫૦-૫૧)

જેઠ સુદ ૧૧ને દિવસે ખાતમુદૂર્ત કરવા મહારાજ પોતે જ બિરાજ્યા. પોતાની બાજુમાં દાદાબાચરને બેસાડ્યા. દાદાબાચરના સમગ્ર પરિવારને આ પળ ધન્ય લાગી ! રામચંદ્ર ભટ્ટે વિધિપૂર્વક ખાતમુદૂર્ત કરાવ્યું. શ્રીજીમહારાજે સુવર્ણનું લેલું હાથમાં પકડી ખાડામાં પૂરણ કર્યું. પછી રામચંદ્ર ભટ્ટે મંદિર માટે મહારાજને દાદાબાચરે જમીન કૃષ્ણાર્પણ કરી તેનો દિવ્ય સંકલ્પ દાદાબાચર પાસે કરાવ્યો.

મંદિરનું ખાતમુદૂર્ત થયું. એટલે મહારાજે સૌ સંતો, હરિભક્તોને કહ્યું : “આપણે આ મંદિર જલદી પૂરું કરવું છે. ચોમાસું આવે તે પહેલા પાયા ગળાઈને પુરાઈ જવા જોઈએ. માટે જેમને શ્રદ્ધાપૂર્વક સેવા કરવાની ઈચ્છા હોય તે સેવામાં જોડાઈ જાવ.”

શ્રી ગોપીનાથજી દેવની મૂર્તિ કંડારવાની શરૂઆત :

ગઢપુરમાં દાદાબાચર અને તેમના બહેનોના ભક્તિભાવને વશ થઈને ભગવાન શ્રીહરિએ તેમના દરબારમાં જ મંદિરનો આરંભ કરાવી દીધો હતો. મહારાજને મંદિરના પાયા ગળાવીને ઝડપભરે કામ આદરવું હતું અને ઝડપથી પૂર્ણ કરવું હતું.

‘સુતાર નારાયણ નામ જેહ, તેડાવિયા જીર્ણગદેથી તેહ ।
તેડાવિયા જીર્ણગદેથી તેહ । ઓપો તમે મૂર્તિ કહે મુસારી,
કરો અમારા સમ અંગધારી ॥

બોલ્યા સુ નારાયણજી સુતાર,
બેસો સમીપે પ્રભુ એહ ઠાર ।

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન ✽ સપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૬

વડનાથ પૌદાવિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

તો હું નિહાળું તવ અંગ જેવાં, મૂર્તિ તણાં અંગ બનાવું એવાં ॥’
(શ્રીહરિલીલામૃત : ૮/૬૨/૧૨-૧૩)

નારાયણ સુથારે કહ્યું : “મહારાજ ! હું પણ આપની આજ્ઞાની જ વાટ જોતો હતો. મેં તે અંગેની બધી જ તૈયારી કરી રાખી છે. પણ હું કામ શરૂ કરું તે પહેલાં આપ મારી સન્મુખ સ્થિર થઈ બિરાજો, એટલે હું બરોબર આપની મૂર્તિનું નિરીક્ષણ કરી લઉં.”

શ્રીજીમહારાજ નારાયણજીભાઈની સુચના પ્રમાણે ઉત્તરાદ્યા બારના ઓરડાની ઓસરીએ બાજોઠ ઉપર બિરાજ્યા. નારાયણજીભાઈ મહારાજની મૂર્તિનું સમગ્રપણે નિરીક્ષણ કરવા લાગ્યા. ઘડીક આગળ આવે, પાછળ જાય, વળી આગળ આવે એમ નારાયણજીભાઈએ મહારાજનાં સર્વ અંગ નિહાળી લીધાં.

‘સ્વમૂર્તિર્વાવતી તુઙ્ગા તત્પ્રમાણોત્તરાં શુભામ્ ।
ચિદ્દેશ્વાવયવેયુક્તામાત્મતુલ્યૈર્મનોરમેઃ ॥૨॥’

(શ્રીદુર્ગપુરમાહાત્મ્ય : અધ્યા. ૭૮/૨)

પોતાની જેટલી ઊંચાઈ હતી તેટલી જ તે મૂર્તિની શુભ ઊંચાઈ કરાવી. પોતાના સ્વરૂપ જેવા જ મનોહર ચિહ્નો અને અવયવો કરાવ્યા.

આ વાતની નોંધ કરતાં વચનામૃતના પરચારામાં દર્શાવેલું છે કે, ‘શ્રી દુર્ગપત્તનને વિષે શ્રી ગોપીનાથજીની મૂર્તિ જેટલી ઊંચી છે તેટલી જ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ ઊંચી છે.’

તે વખતે શ્રીજીમહારાજ શ્રી વાસુદેવનારાયણના ઓરડાથી પશ્ચિમ ખંડમાં ગાદીવાળા હિંડોળામાં સતત વિરાજતા હતા. થાળ પણ ત્યાં જ મંગાવીને જમતા, સભા પણ ત્યાં જ ભરતા. આ રીતે મહારાજ

ત્યાં લગભગ ત્રણ મહિના સુધી પ્રેમથી બેસી રહ્યા અને આવી તેજસ્વી શ્રીગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિ કરાવી.

નારાયણજીભાઈ મહારાજના એક એક અંગનું દોરી વડે માપ લઈ તે માપ પ્રમાણે જ મૂર્તિ બનાવતા હતા. આ રીતે મૂર્તિ લગભગ તૈયાર થવા આવી.

‘સમ્પૂર્ણાયાં તતસ્તસ્યાં જાતાયાં તાં પ્રિયાં હરિઃ ।

દશકૃત્વોઽસ્વજત્રીપ્ત્યા શ્રિયા યુક્તામુદારયા ॥૫॥’

(શ્રીદુર્ગપુરમાહાત્મ્ય : અધ્યા. ૭૮/૫)

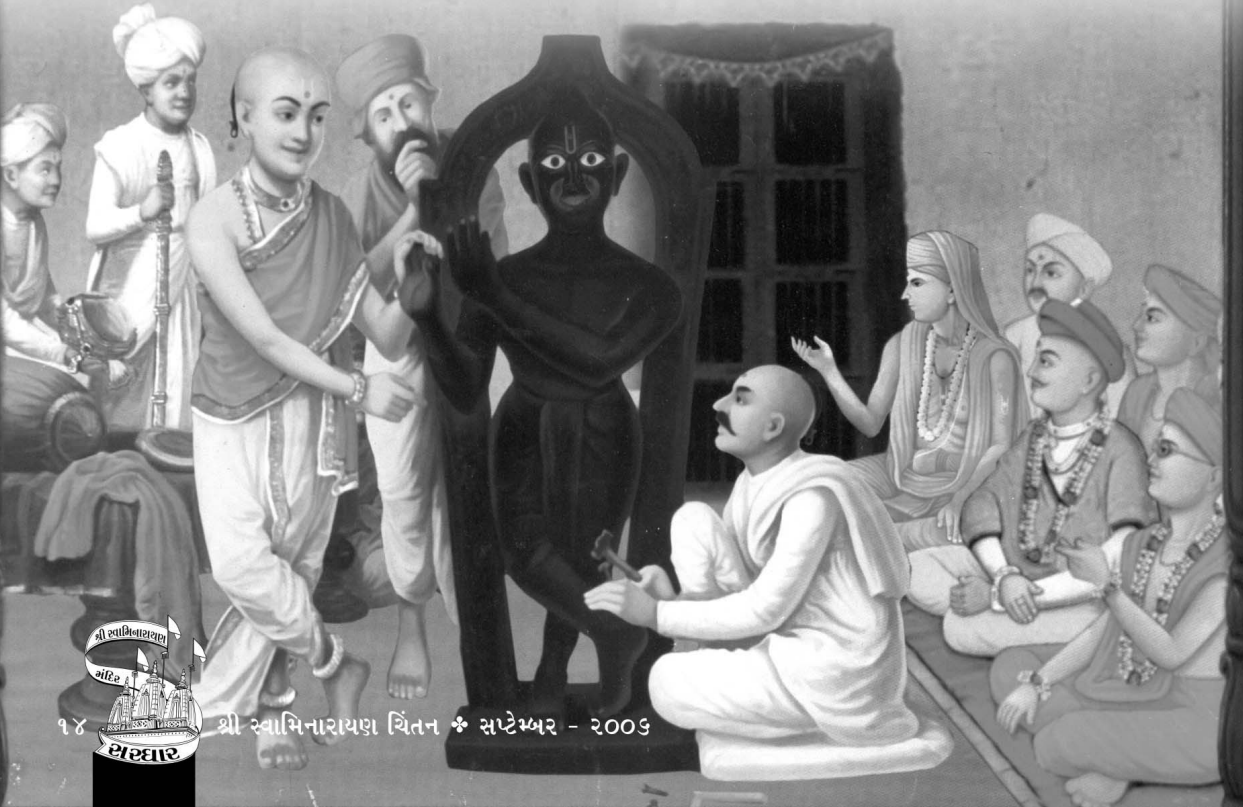
મૂર્તિ જ્યારે સંપૂર્ણ તૈયાર થઈ ત્યારે અત્યંત સુશોભિત પોતાની પ્રિય તે મૂર્તિને પ્રેમથી દર્શક વાર ભેટવા હતા.

મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ :

શ્રીગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિ તૈયાર થઈ ગઈ, મંદિરનું કામ ધમધોકાર ચાલતું હતું. શ્રાવણ માસ બેઠો એટલે મહારાજે દાદાબાયર, જીવુબા અને લાડુબાને બોલાવીને કહ્યું : “દાદાબાયર ! આપણે હવે પ્રતિષ્ઠા કરવી છે એટલે તમો સર્વ પ્રતિષ્ઠા માટેનો સામાન કરાવો.” ત્યારે જીવુબા મહારાજને કહે : “મહારાજ ! પ્રતિષ્ઠાનું મુહૂર્ત જોવારવો. અમો પ્રતિષ્ઠા માટેનો તમામ સામાન તૈયાર કરી દેશું.”

આ રીતે જીવુબાનો જવાબ સાંભળીને ભગવાન શ્રીહરિ ખૂબ રાજ થયા. પછી રામચંદ્ર જોષીને તેડાવી મહારાજે મુહૂર્ત જોવારવું. આષાઢી સં. ૧૮૮૫ આસો માસના શુકલ પક્ષની દ્વાદશીનું મુહૂર્ત આવ્યું.

મુહૂર્ત આવી ગયું એટલે તમામ ગઢપુરવાસીઓ પ્રતિષ્ઠાવિધિની

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

તૈયારીમાં લાગી ગયા. ભગવાન શ્રીહરિએ ઉમરેઠથી વેદમૂર્તિ હરિપ્રસાદ શર્માને યજ્ઞ તથા પ્રતિષ્ઠાવિધિ માટે જલદી આવી જવા પત્ર લખ્યો. બીજા વિદ્વાન બ્રાહ્મણોને પણ આ પ્રસંગે આવવા માટે પત્રો લખાવ્યા. તે સિવાય શુકાનંદ સ્વામી પાસે દેશોદેશમાં પત્રો લખાવી ગઢપુરમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાના પ્રસંગે આવવાનાં આમંત્રણો મોકલાવ્યાં. વડતાલમાં પ્રતિષ્ઠા સમયે જે જે બ્રાહ્મણ હરિભક્તો વડછી તરીકે બેઠા હતા તેમને સૌને પણ તેડાવ્યા. ગઢપુરમાં પ્રતિષ્ઠાવિધિ અંગેની સમગ્રપણે તૈયારીઓ ધમધોકાર થવા માંડી.

પ્રતિષ્ઠાનો દિવસ પાસે આવતો હતો તેમ ગઢપુર નગર પણ હરિભક્તો તથા સંતોના વૃંદોથી ઊભરાવા લાગ્યું. ઉન્મત્ત ગંગાને તીરે સંતોના ઉતારા માટે ઝૂંપડીઓ બાંધી દીધી. તે સિવાય લક્ષ્મીવાડીમાં રાધાવાવ પાસેના બીડમાં જ્યાં જ્યાં ખુલ્લી જગ્યા હતી ત્યાં તંબુઓ બંધાવી દીધા હતા. સ્વામિનારાયણના જયધોષથી, બ્રાહ્મમુદૂર્તમાં પ્રભાતી પઢોના સુરોથી, વહેલી સવારે અને સાંજે ઉન્મત્ત ગંગામાં સ્નાન કરવા જતાં મધુર સ્વરમાં સંભળાતાં કીર્તનોના સુરમ્ય સુરોથી, શરણાઈ વાદનથી, ગઢપુર નગરી જાણે અક્ષરધામનું પ્રતીક બની ગઈ હોય તેમ શોભવા લાગી ! પ્રવેશ કરતાં જ મનના સંકલ્પ વિરામ પામી જતાં, અંતઃકરણના મલિન ભાવો ઓસરી જતા, ભક્તિના રંગથી અંતર રંગાઈ જતું અને મહારાજની જ મૂર્તિનું અખંડ ચિંતન થવા લાગતું. તેવા દિવ્ય વાતાવરણમાં ગઢપુરમાં શ્રી ગોપીનાથજી દેવની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાનો પ્રારંભ થયો.

વિશાળ યજ્ઞશાળામાં આજુબાજુ બ્રાહ્મણો વડછી તરીકે બેસી અનુષ્ઠાન કરતા હતા. વેદિયા વિપ્રો વેદમંત્રોથી યજ્ઞનો પ્રારંભ કરાવતા હતા. મહારાજ સ્વયં યજ્ઞશાળામાં પધાર્યા. દાદાબાચર પણ સાથે આવ્યા. યજ્ઞવિધિમાં મહારાજ વિરાજમાન થયા. વેદમંત્રોના ઘોષથી આરણ્યકોના તપોવન સમું નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્ર જેવું દિવ્ય વાતાવરણ અહીં પ્રસરી ગયું. મહારાજના સંબંધનો આ પ્રતાપ હતો.

યજ્ઞવેદીમાં ઘીની આહુતિઓ મંત્રોચ્ચાર સાથે મહારાજ આપતા હતા. તે પ્રસાદી સ્વીકારવા દેવો પોતાના ધન્યભાગ્ય માની અતિ હર્ષથી અંતરીક્ષમાં આવી ગયા હતા ! જેની નોંધ કરતા પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી વિહારીલાલજી મહારાજ શ્રીહરિલીલામૃત ગ્રંથમાં કહે છે :

‘જે દેવને આહુતિઓ અપાય, પ્રત્યક્ષ તે દેવ તહાં જણાય ।

પ્રસાદી શ્રીજી કરની વિચારી, લેવા પધાર્યા સુર હર્ષ ધારી ॥’

(શ્રીહરિલીલામૃત : ૮/૬૩/૫)

એટલામાં આચાર્ય શ્રી રઘુવીરજી મહારાજ અને નિત્યાનંદ સ્વામી શ્રી ગોપીનાથજી આદિક મૂર્તિઓ લેવરાવી ત્યાં આવ્યા. વાસુદેવનારાયણના ઓરડામાંથી તે મૂર્તિ તેમજ ધર્મપિતા અને ભક્તિમાતાની મૂર્તિઓ પણ આવી. વિપ્રોએ વેદોક્તવિધિ પ્રમાણે મહારાજ પાસે મૂર્તિઓનું ધોડશોપયારે પૂજન કરાવ્યું.

ત્યારબાદ મધ્યખંડમાં શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ અને તેની બાજુમાં શ્રી રાધિકાજી તેમજ મધ્યખંડથી પશ્ચિમ બાજુના ખંડમાં શ્રીવાસુદેવનારાયણ સહિત ધર્મ-ભક્તિની મૂર્તિ અને પૂર્વ ખંડમાં સુર્યનારાયણ દેવની સ્થાપના કરી. ત્યાર પછી શ્રીજીમહારાજે ન્યાસવિધિ કરીને શ્રી ગોપીનાથજીની મૂર્તિને સ્થિર દૃષ્ટિથી નિહાળી રહ્યા. આ પ્રસંગનું વર્ણન કરતાં સદ્. શતાનંદ સ્વામી સત્સંગિજીવનમાં લખે છે :

‘વાદિત્રનાદઃ સુમહાંસ્તદાસીદ્વેદધ્વનિર્વૈદિકભૂસુરાણામ્ ।

બભૂવ કૃષ્ણં સ મહોપહારઃ સમ્પૂજ્ય દૃષ્ટ્યા સ્થિરયાઽઽલુલોકે ॥૧૨॥

મુદ્હૃતમિત્યર્થં પ્રસમીક્ષમાણે હૃદૌ સ કૃષ્ણોઽતિતરંગં લભાસે ।

દૃષ્ટ્વા તમાપુર્મ્મશ્વિસ્મયં વૈ ભક્તા અભક્તા નિખિલાશ્ચ લોકાઃ ॥૧૩॥’

(શ્રી સત્સંગિજીવન : ૫/૫૫/૧૨-૧૩)

શ્રી ગોપીનાથજીની પ્રતિષ્ઠા સમયે અતિ મહાન વાજિંત્રોનો ધ્વનિ થયો. વેદજ બ્રાહ્મણોનો અતિ મહાન વેદધ્વનિ થયો. ભગવાન શ્રીહરિ મહાઉપચારોથી શ્રી ગોપીનાથનું સંપૂર્ણ કરીને નિશ્ચલ દૃષ્ટિથી પોતાનું ઐશ્વર્ય અતિશય પોષણ કરવા માટે જોતા હતા. આ પ્રકારે બે ઘડી સુધી ભગવાન શ્રીહરિ શ્રી ગોપીનાથને જોતા હતા, ત્યારે શ્રી ગોપીનાથને અત્યંત કાંતિમાન

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

જોઈને ભક્તો અને અભક્તો સમગ્ર લોકો અત્યંત આશ્ચર્ય પામ્યા.

પ્રતિષ્ઠાનો વિધિ પૂરો થયો. મહારાજ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિને આલિંગન આપી ભેટ્યા. ત્યારબાદ ત્રણેય ખંડમાં ત્રણ સ્વરૂપ ધારીને એકી સાથે આરતી ઉતારી. તે સમયે વાજિંત્રના નાદ, બંદુકોના અવાજો અને જયજયકારના ધોષ થયા. આકાશમાં બ્રહ્મા, શિવ, ઈન્દ્રાદિ દેવતાઓ પણ અમુલ્ય ભેટો લઈને ભગવાન શ્રી ગોપીનાથજીના દર્શનાર્થે ઉપસ્થિત થયા અને પુષ્પની વૃષ્ટિ તેમજ આનંદથી નૃત્ય-ગાન સહિત ઉત્સવ કરવા લાગ્યા. સંતો તાલ મૃદંગાદિ વાજિંત્રો લઈને ભગવાનના ગુણોનું ગાન-કીર્તન તથા ભગવાન શ્રીહરિ સ્થાપિત શ્રીગોપીનાથજી આદિક દેવોની સ્તુતિ કરવા લાગ્યા. આ સાથે અક્ષરધામના મુક્તો પણ આવીને પ્રભુની સ્તુતિ કરવા લાગ્યા. દાદાબાચર તથા જયા-લલિતાદિ બહેનોને ખૂબજ આનંદ થયો.

પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી વિહારીલાલજી મહારાજ શ્રીહરિલીલીમૃત ગ્રંથમાં કહે છે :

‘હ્રદા ગણે છે નિજ ભાગ્ય દીન, દેવેશ ઊભા થઈને જ દીન ।
માહાત્મ્ય જોતા ગઢપુર કેરું કૈલાસનું માન ઘટ્યું ઘણેરું ॥
ઉજેણ કાશી મથુરા અયોધ્યા, હારામતિ કાંચિપુરી પ્રબોધ્યા ।
માયાપુરી આદિક ઠે નરેશ, તે સર્વથી દુર્ગાપુરી વિશેષ ॥’

દુર્ગાપુરીનો મહિમા અતિ અપાર વૃદ્ધિ પામ્યો. ત્યારબાદ સંતોએ ચંદનાદિથી પૂજા કરી અને ભગવાનને અન્નકૂટ ધરાવ્યો. આ સમયે આચાર્ય શ્રી રઘુવીરજી મહારાજે પણ શ્રી ગોપીનાથજી રૂપે બિરાજતા ભગવાન શ્રીહરિની ખૂબ જ પ્રીતિથી પૂજા કરી અને સંતોની સાથે મળી સ્તુતિગાન કરેલું છે.

આ સમયે હરિભક્તોએ ભગવાન શ્રીહરિને અનેક પ્રકારની વિવિધ ભેટો અર્પણ કરી.

જેમાં દાદાબાચરે ભક્તિભાગીની જમીન શ્રી ગોપીનાથજી આદિક દેવોના નિર્વાહ માટે અર્પણ કરી, તથા બીજા પણ અનેક ભક્તજનોએ પોતાની જમીન વગેરે દાનનો પ્રવાહ દેવની નૈવેદ્યાદિ આજીવિકા માટે વહાવ્યો હતો.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે પોતાની સોનેરી પાઘ ઉપર માથે પથરા ઉપાડી લાવી ગઢપુરનું મંદિર ચણાવેલું છે. જેમની આજ્ઞાથી અનંતકોટિ બ્રહ્માંડોનું સર્જન-વિસર્જન થાય છે, તેવા ભગવાન શ્રીહરિએ પોતાના હાથે જ ગઢપુરને આંગણે મંદિર ચણાવી પોતાના અંગોઅંગનું માપ લઈને કંડારવામાં આવેલ સ્વરૂપ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજને બાથમાં લઈને ધવાવ્યા છે. સદ્. અદ્ભુતાનંદ સ્વામી પોતાની વાતોમાં લખે છે કે, શ્રીજીમહારાજ શ્રીગોપીનાથજીને જબરેશ્વર કહેતા હતા. (વાર્તા - ૧૦૯)

આ રીતે શ્રીજીમહારાજે શ્રીગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાવિધિ કરીને અનેક સંતો-ભક્તોને અલોકિક આનંદ આપ્યો હતો. અને એવી અનુભૂતિ કરાવી કે ગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિમાં હું પ્રત્યક્ષપણે વિરાજમાન છું.

શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ દ્વારા ભગવાન શ્રીહરિએ અનેક ભક્તોને પરચા પૂર્યા છે, અનેકના રોગ હરણ કર્યા છે, અનેકને સંકટમાંથી રક્ષા કરી છે, અનેકની બાધા-માનતાઓ દ્વારા મનોકામનાઓ પૂરી કરી છે અને હજુ વર્તમાનકાળમાં પણ કરે છે.

શ્રીજીમહારાજ સ્વધામ સિધાવ્યા પછી દાદાબાચર અત્યંત દિલગીર થઈ ગયા. શ્રી લક્ષ્મીવાડીમાં શ્રીજીમહારાજના પાર્થિવ દેહનો અગ્નિસંસ્કાર થઈ રહ્યો હતો ત્યારે દાદાબાચર ચિતામાં કુદી પડવા તૈયાર થઈ ગયા ત્યારે સદ્. ગોપાળાનંદ સ્વામીએ તેમને બેઠકમાં મોકલ્યા. ત્યાં મહારાજે તેજ વખતે દિવ્ય દર્શન દીધા અને કહ્યું : “દાદા ! હું શું ગયો છું ? અમો સૂર્ય-ચંદ્ર તપશે ત્યાં સુધી ગઢપુરની રજેરજમાં, અને ગોપીનાથજીની મૂર્તિમાં રહીશું. જ્યાં જશો ત્યાં તમને અમારાં દર્શન થશે. માટે ધીરજ રાખજો.” એમ કહી પોતાના કંઠમાં ગુલાબનો હાર હતો તે મહારાજે દાદાબાચરને પહેરાવ્યો.

શ્રીજીમહારાજ સ્વધામ ગયા પછી અત્યંત દિલગીર થયેલ સદ્. બ્રહ્માનંદ સ્વામીને પણ જ્યારે શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજના દર્શન કરતી વખતે અતિ વિરહ ભાવે કીર્તન બોલ્યા : ‘પાતળીયે હર્યાં પ્રાણ રે...’ આંખોમાં ચોંધાર આંસુઓ પડવા લાગ્યા. ત્યારે શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિમાંથી સ્વયં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રગટ થઈને બહાર આવ્યા અને બ્રહ્માનંદ સ્વામીને બાથમાં લઈને મળ્યા. શાંત રાખીને કહ્યું : “હજુ તમે મને ઓળખ્યો જ નથી, હું ક્યાંઈ ગયો નથી અને જવાનો પણ નથી, હું અહીં જ છું, હું આ ગોપીનાથજીની મૂર્તિમાં અખંડ ગઢપુરમાં જ વસુ છું.”

પ્રેમસખી પ્રેમાનંદ સ્વામી પણ જ્યારે અતિ કરુણ ભાવે વિરહના કીર્તનો અખંડ ગાતા : “ક્યારે હવે દેખું રે, મારા લોચનિયાની આગે નાથને રે...” ત્યારે તરત જ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિમાંથી શ્રીજીમહારાજ હુંકારો કરતા કે, બસ, રાખો પ્રેમાનંદ રાખો.

આમ, આવા અનેક પ્રસંગોએ શ્રીજીમહારાજે શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજની મૂર્તિમાંથી પ્રગટ થઈને અનેક ભક્તજનોના સંકલ્પો સિદ્ધ કર્યા છે તેમજ રક્ષાઓ પણ કરી છે. શ્રીજીમહારાજના અંગોઅંગ સમાન બનેલા શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજની ભગવાન શ્રીહરિએ પ્રતિષ્ઠા કરી હતી તેને ૧૭૫ વર્ષ પૂર્ણ થતાં હોય ત્યારે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી તેમજ વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી અને પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન પ્રમાણે તા. ૨૪-૧૦-૦૬ કારતક સુદ - ૨

(ભાઈબીજ) થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬ કારતક સુદ - ૮ (આઠમ) સુધી ગઢપુરપતિ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજના સૌનિધ્યમાં ભવ્યાતિ ભવ્ય ‘શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ’ તથા સાથે સાથે ‘શ્રી વાસુદેવનારાયણ પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’ તથા ‘ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ’નું પણ આયોજન કરવામાં આવેલ છે. તો દરેક વ્હાલા ભક્તજનોએ આ ત્રિવિધ નિમિત્ત યુક્ત મહોત્સવ પોતાનો છે તેમ સમજી પોતાની શક્તિ અનુસાર તન-મન-ધનથી યથાકથંચિત્ત સેવા કરી પોતાના જીવનને ધન્ય બનાવવાનો આ સોનેરી અવસર રખેને ચૂકાઈ ન જવાય...!!! જય શ્રી સ્વામિનારાયણ.

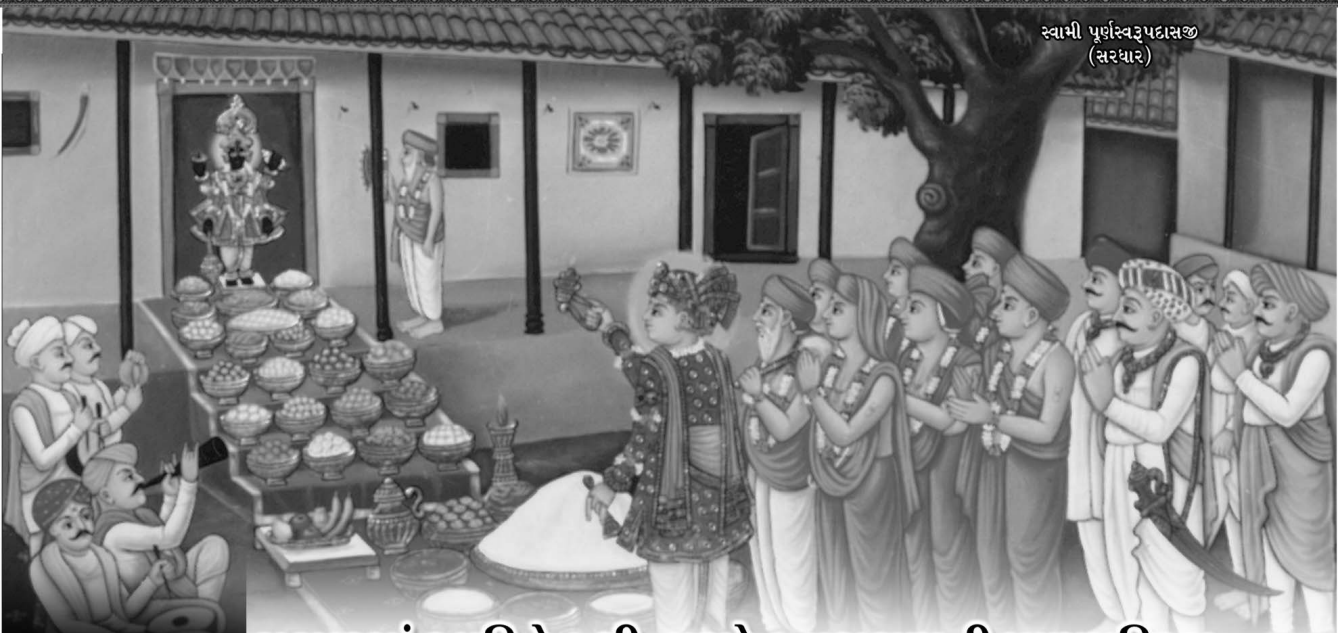

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.મુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સ્વામી પૂર્ણસ્વરૂપદાસજી
(સરધાર)

“એભલ બાપુ
! તમારા
સૌના પ્રેમના
પાશથી હું
સદાય તમારા
બંધનમાં છું.
'ગઢડું મારુ
છે અને હું
ગઢડાનો છું
એ કદી
મટવાનું
નથી.' અહીંથી
જઈશ તોપણ
હરિભક્તોને
રાજી કરી
પાછો અહીં જ
આવીશ.”

ગઢપુરમાં આદિ દેવ શ્રી વાસુદેવનારાયણની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા

સર્વાવતારી, સર્વોપરી ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુએ જ્યારે આ પૃથ્વી ઉપર પધાર્યા ત્યારે પોતાની હૈયાતીમાં જ પોતાના જ હસ્તકમળ દ્વારા સ્વયં સ્વસ્વરૂપોને પ્રતિષ્ઠિત કરતા ગયા હતા. કારણ કે પાછળથી તે તે સ્વરૂપો દ્વારા સ્વયં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ભક્તજનોની પૂજા, અર્ચના, ભક્તિ ભાવનાને સ્વીકારતા રહે અને ભક્તજનોનું આત્મિક કલ્યાણ હંમેશાને માટે થતું રહે, આવા ઉદ્દેશથી શ્રીજીમહારાજે સ્વયં સ્વસ્વરૂપોને પ્રતિષ્ઠિત કર્યા હતા.

તેમાંય ગઢપુરમાં એભલ બાપુના પ્રેમને વશ થઈને સંપ્રદાયમાં સૌપ્રથમવાર શ્રીજીમહારાજે શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરીને દાદાબાચરના દરબારમાં પધરાવેલ હતી. જે પ્રસંગની વિસ્તૃત માહિતી આ લેખ દ્વારા માણીશું.

ભગવાન શ્રીહરિએ ગઢપુરથી નીકળી દેશ-પરદેશમાં વિચરણ કરવાનું નક્કી કર્યું. તે સાંભળી જીવુબા, લાડુબા, પાંચુબા, નાનીબા તથા બાપુ એભલબાચર, તેમના બંને પત્ની, સોમબા કુઈ સૌ કચવાઈ ગયાં. તેમણે શ્રીહરિને હાથ જોડીને પ્રાર્થના કરતાં કહ્યું : “હે કરુણાસિંધુ ! આપ, અમારા જીવનપ્રાણ છો. અમને છોડી તમે ક્યાં જશો ? તમારા જવાથી અમારા શરીરમાંથી પ્રાણ ચાલ્યા જશે. હે નાથ ! તમારે જો જવું જ હોય તો અમને તમારી સાથે લઈ જાઓ અથવા તમે અહીંજ નિવાસ કરીને રહો. તમારો વિરહ અમે સહન કરી શકીએ તેમ નથી. અમે તો સૌએ નિયમ લીધા છું કે આપનાં દર્શન કર્યા વિના અન્નજળ ન લેવાં. તો આપ અહીંથી પધારી જાઓ ત્યારે અમારી શી વલે થાય ?”

શ્રીજીમહારાજ તેમનો પ્રેમભાવ જોઈ પ્રસન્ન થયા. મહારાજે એભલબાચર પરિવારને સમજાવતાં કહ્યું : “એભલ બાપુ ! તમારા સૌના પ્રેમના પાશથી હું સદાય તમારા બંધનમાં છું. 'ગઢડું મારુ છે અને હું ગઢડાનો છું એ કદી મટવાનું નથી.' અહીંથી જઈશ તોપણ હરિભક્તોને રાજી કરી પાછો અહીં જ આવીશ. દેશમાં પ્રવર્તેલા અધર્મનો નાશ થશે તો જ સૌને સત્સંગ કરવાનું સુખ આવશે. માટે તમો સૌ ધીરજ રાખો.”

ભગવાન શ્રીહરિની આ વાત સાંભળી છતાં કોઈને શાંતિ થઈ નહિ. એભલ બાપુ તો આ સાંભળી મૂર્છાવશ થઈ ગયા !

મહારાજ એકદમ તેમની પાસે ગયા અને તેમની છાતીએ હાથ અડાડ્યો અને ધીરે રહીને તેમને બેઠા કર્યા. શ્રીજીમહારાજે બાપુના શરીરે હાથ ફેરવતાં કહ્યું :

‘ત્યજ ચિન્તાં ધરાધીશ ! ત્વયાહં હિવશીકૃતઃ ।

તવૈકાન્તિકધર્મેણ પ્રસન્નોઽસ્મીતિ વિદ્ધિ મો ! ॥૩૧॥’

(શ્રી સત્સંગિજીવન : ૨/૩૨/૩૯)

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન ❖ સપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૬

વડનાવ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિચત્રાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિચત્રાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવારી - ગઢપુર

“ભગવાન
જીવોના
કલ્યાણ અર્થે
જ પૃથ્વી ઉપર
પ્રગટ થાય છે.
તેઓ ફક્ત
સંકલ્પ જ કરે
છે કે જ્ઞાની,
અજ્ઞાની સૌ
મને દેખો.
તેથી જ્ઞાની છે
તે તેમને
દિવ્યભાવે
સહિત દેખે છે,
અજ્ઞાની છે તે
કેવળ
મનુષ્યરૂપે જ
જુએ છે.”

“બાપુ ! તમો ચિંતાનો ત્યાગ કરો. હું તમારી એકાંતિક ભક્તિથી તમારે વશ થયો છું. માટે તમે ધીરજ રાખો. હું નહિ જાઉં.” ભગવાન શ્રીહરિના આ શબ્દો સાંભળી એભલ બાપુના જીવમાં ચેતના આવી. મહારાજ ત્યાં જ સ્થિર થયા.

અન્નકુટ ઉત્સવ ઉપર આવેલાં સંતમંડળોને મહારાજે દેશ-પરદેશમાં ફરવા માટે મોકલી દીધાં. પોતે ગઢપુરમાં જ સ્થિર થઈને રહ્યા. ભગવાન શ્રીહરિએ વિચાર્યું કે કેવળ પ્રેમ છે તેમાં કોઈક વખત વિઘ્ન આવે પરંતુ જો પ્રેમ સાથે સમજણ-જ્ઞાન હોય તો ગમે તેવા દેશકાળમાં પણ વિઘ્ન ન આવે. મહારાજે જોયું કે બાપુ એભલબાચર અને તેમના સમગ્ર પરિવારને પોતાના પ્રત્યે અનહદ પ્રેમ છે તેથી જ સૌ નિયમ લઈને બેઠા છે કે મહારાજનાં દર્શન વિના અન્નજળ ન લેવાં. સમજ્યા વિના આવી ટેક રાખે તો મારે અહીંથી નીકળવું શી રીતે ? તેથી શ્રીજીમહારાજે તેમને ઉપદેશ આપતાં કહ્યું : “ભગવાન જીવોના કલ્યાણ અર્થે જ પૃથ્વી ઉપર પ્રગટ થાય છે. તેઓ ફક્ત સંકલ્પ જ કરે છે કે જ્ઞાની, અજ્ઞાની સૌ મને દેખો. તેથી જ્ઞાની છે તે તેમને દિવ્યભાવે સહિત દેખે છે, અજ્ઞાની છે તે કેવળ મનુષ્યરૂપે જ જુએ છે. એવી રીતે ભગવાનના સ્વરૂપને જે દિવ્ય જાણે છે તેનાં ઈન્દ્રિયો, અંતઃકરણ દિવ્ય થઈ જાય છે. ઈન્દ્રિયોની તમામ વૃત્તિઓ હૃદયાકાશમાં લીન થાય છે. પછી જે બહાર ભગવાન છે તે અંદર દેખાય છે. કાષ્ઠ, પાષાણની મૂર્તિઓમાં પણ એ જ ભગવાન દેખાય છે. આવી સમજણ જ્યારે થાય ત્યારે ભગવાન ગયા ન મનાય, પરોક્ષ ન મનાય.”

શ્રીજીમહારાજ પ્રસંગોપાત આવી વાતો કરતા હતા તે ફક્ત એક જ ઉદ્દેશથી કે આ બધા પ્રેમી હરિભક્તોને પોતાની સ્થૂળ ગેરહાજરીનો અનુભવ ન થાય.

એ વખતે ત્યાં એક પરદેશી સલાટ પથ્થરની બે મૂર્તિઓ લઈને આવ્યો. એક મૂર્તિ ભગવાન વાસુદેવની ચતુર્ભુજ સ્વરૂપ હતી. તે મોટી હતી. બીજી મૂર્તિ નાની હતી અને તે શેષશાયીનું સ્વરૂપ હતું. ભગવાન શ્રીહરિ આ બંને મૂર્તિઓ જોઈ પ્રસન્ન થયા. તેમણે કહ્યું : “આ મોટી વાસુદેવની ચતુર્ભુજ મૂર્તિ છે તે અમારું સ્વરૂપ છે. માટે તેની અહીં પ્રતિષ્ઠા કરીશું જેથી તમને ક્યારેય પણ દૂર ગયો છું એવું ન મનાય.”

આ પ્રસંગનું વર્ણન કરતા પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી વિહારીલાલજી મહારાજ શ્રીહરિલીલામૃત ગ્રંથમાં કહે છે :

હરિ ઈચ્છા થકી એહ ટાણે, બીજી વાત બની એ ઠેકાણે ।
પરદેશી સલાટ તે આવ્યો, શ્યામમૂર્તિ શિલાની બે લાવ્યો ॥
એક મૂર્તિ ચતુર્ભુજ મોટી, બીજી શેષશાયી તણી છોટી ।
બોલ્યો હેતે જોડી હાથ બેય, વેચવાની આ મૂર્તિઓ છેય ॥
હમણાં આંહી મૂકી જઈશ, પછી આવીને મૂલ કહીશ ।
કરું ગંગા વિષે જઈ સ્નાન, વેલો આવીશ હે ભગવાન ॥
મૂર્તિ મૂકીને ચાલ્યો સલાટ, કોણ જાણે ગયો કઈ વાટ ।
ગયો પાછળ ખોળવા પાળો, પણ તેને તો ક્યાંઈ ન ભાળ્યો ॥
ફરી આવ્યો નહીં એહ ઠામ, પામ્યા અચરજ ભક્ત તમામ ।
બેય મૂર્તિ મનોહર ભાળી, બોલ્યા સૌ જન છે તો રૂપાળી ॥

પછી હેતે જોડી બેઈ હાથ, નૃપ ઉજ્જડ કરે હે નાથ ।
આ તે મૂર્તિ મૂકી કોણ ગયું, અમને અતિ અચરજ થયું ॥

(શ્રીહરિલીલામૃત : ૭/૨/૨૫-૩૦)

આમ, સલાટો મૂર્તિ મૂકી ગયા અને અદૃશ્ય થઈ ગયા. તેથી સહુ ભક્તજનોને ખૂબ જ આશ્ચર્ય થયું. શ્રીજીમહારાજે ખુલાસો કર્યો : “સ્વયં અક્ષરધામના મુક્ત ત્યાંથી આ મૂર્તિ લાવીને અહીં મૂકી ગયા છે.”

બાપુ એભલબાચર અને તેમનો સકળ પરિવાર તેમજ સહુ ભક્તજનો ભગવાન શ્રીહરિના આ વચનો સાંભળી ખૂબ જ રાજ થયા. શ્રીજીમહારાજે ઉત્તરાદા બારના ઓરડામાં આ મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરવાનું વિચાર્યું. તેઓએ બાપુ એભલબાચરને કહ્યું : “સારા વિદ્વાન જોષીને બોલાવો તો આપણે મુદ્દત જોવરાવીએ અને તે મુજબ પ્રતિષ્ઠાની તૈયારી કરાવીએ.”

બાપુએ તરત જ રામચંદ્ર જોષીને બોલાવ્યા. શ્રીજીમહારાજે તેમને મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠાનું શુભમુદ્દત કાઢી દેવા કહ્યું : “અહીં આપણે ફૂલદોલનો

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધૂ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

ઉત્સવ કરવો છે તેથી તે તિથિની આસપાસ મુહૂર્ત આવે તે પ્રમાણે જુઓ. આ પ્રતિષ્ઠાવિધિનો લાભ મળે તે માટે ઘણા હરિભક્તો તથા સંતો આ પ્રસંગે અહીં આવશે.”

રામચંદ્ર જોષીએ તરત જ પંચાગ કાઢી મુહૂર્ત જોવા માંડ્યું. થોડીવાર તપાસીને જોષી બોલ્યા : “હે મહારાજ ! આપની ઈચ્છા મુજબ ફાગણ વદી ત્રીજને શુક્રવારના દિવસે શુભ મુહૂર્ત છે.” આ પ્રમાણે કહ્યું. તે સાંભળીને ભગવાન શ્રીહરિ સહિત સૌ રાજ થયા.

પ્રતિષ્ઠાનું મુહૂર્ત આવી ગયું એટલે ગઢપુરવાસીઓ સહુ કોઈ પ્રતિષ્ઠાની તૈયારીમાં લાગી ગયા. શ્રીજીમહારાજ અગત્રાઈ, લોયા અને સિદ્ધપુર આદિક ગામોમાં સમૈયા કરી ફરીને ફાગણ માસના સુદ પક્ષમાં ગઢપુર પધાર્યા.

ભગવાન શ્રીહરિએ વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા અંગેની કંકોત્રીઓ તૈયાર કરીને દેશોદેશ મોકલવા માટે વિપ્ર લક્ષ્મીરામ, હરજીવન દવે, ડોસા દવે અને લાલજી ગોરને મોકલી દીધા. સંતોનાં મંડળો પણ અગાઉ સૂચના આપ્યા પ્રમાણે આવવા લાગ્યા. વેદજ વિપ્રો પણ આવવા લાગ્યા. પ્રેમજીભાઈ અને ખીમજીભાઈ સુથારે સુંદર મંડપ તૈયાર કરી દીધો. ચાર દિશાએ ચાર દ્વાર મૂક્યાં. આસોપાલવનાં તોરણો અને ધજાપતાકાથી તેને સુશોભિત બનાવ્યો. મુખ્ય પ્રવેશદ્વારમાં કેળના સ્થંભો રોપ્યા. મંડપમાં ઝુંમર, હાંડી વગેરે ગોઠવી દીધાં. વેદિયા વિપ્રે ઉત્તર તરફ યજ્ઞ માટે સુંદર પદ્મકુંડ બનાવી દીધો.

પ્રતિષ્ઠાવિધિ સં. ૧૮૬૨ ફાગણ વદ - ૩ :

ફાગણ વદિ ૨ ને ગુરુવારને દિવસે પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે યોજેલા યજ્ઞના વિધિની શરૂઆત થઈ.

મુખ્ય આચાર્યપદે શિયાણીના શિવરામ ભટ્ટ હતા. દીનાનાથ ભટ્ટ મુખ્ય સભાસદપદે હતા, રામચંદ્ર જોષી બ્રહ્મપદે હતા. એ ઉપરાંત ગઢપુરના વિપ્રોમાં મુખ્ય સત્સંગી બેચર ભટ્ટ, વિપ્ર રુગનાથ અને જીવરામ, લાલજી અને લક્ષ્મીરામ તથા હરજીવન અને જાગેશ્વર હતા. રોહીશાળાથી વિપ્ર લક્ષ્મીરામ આવ્યા હતા. પીઠવડીથી જીવા જોષી અને મોનજી દવે આવેલા હતા. વીરપરના રાઘવજી અને ભેંસજાળના અંબારામ હતા. બોટાદથી જોષી નરસિંહ તથા નરસિંહ મહેતા, મોનજી જોષી, તથા મોનજી પંડ્યા, જેઠા ત્રવાડી વગેરે આવ્યા હતા. આ પ્રમાણે ઘણા વિપ્રો આવ્યા હતા.

વિપ્રોએ શાંતિપાઠ કર્યો. પછી ગ્રહશાંતિની વિધિ કરી યજ્ઞના પ્રધાન દેવોને જુદાં જુદાં સમિધ અને ફળોની આહુતિ આપી. આ રીતે વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાની મંગલમય વિધિ ગ્રહશાંતિથી શરૂ થઈ. બ્રાહ્મણોએ ઉચ્ચારેલા આહુતિ મંત્રોથી બાપુ એભલખાયરનો દરબારગઢ ગાજી ઊઠ્યો. દેશદેશના હરિભક્તોથી અને સંતોનાં મંડળોથી ગઢપુર નગર ધમધમી ઊઠ્યું.

ફાગણ વદિ ૩ના બ્રાહ્મમુહૂર્તમાં યજ્ઞવિધિમાં બેસવા શ્રીજીમહારાજ ઊઠ્યા. મયારામ ભટ્ટ તથા મુક્તાનંદ સ્વામી અને મુકુંદ બ્રહ્મચારી પ્રતિષ્ઠાવિધિની તૈયારીમાં મુખ્ય હતા. મહારાજ સ્નાનાદિ વિધિથી પરવારી ત્યાં પધાર્યા. શેષવિધિ પતાવી યજ્ઞશાળામાંથી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિ ઉપાડવાની આજ્ઞા કરી. પછી તે મૂર્તિ એભલ બાપુના દરબારમાં ઉત્તરાભિમુખના ઓરડામાં

લાવ્યા અને ત્યાં તૈયાર સિંહાસનમાં ભગવાન શ્રીહરિના વરદ હસ્તે તે મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા થઈ. ન્યાસ વગેરે વિધિ પત્યા બાદ શ્રીજીમહારાજે જયનાદો વચ્ચે શ્રી વાસુદેવનારાયણની આરતી ઉતારી ત્યારે સહુ જનોને શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિમાં અલૌકિક અતિશય તેજની વચ્ચે શ્રીજીમહારાજનું સ્વરૂપ દેખાવા લાગ્યું, સૌને અતિ આશ્ચર્ય થયું.

પછી દેશોદેશથી પધારેલા હરિભક્તોએ આવી કોઈએ વસ્ત્ર-અલંકાર, કોઈ ધન-દ્રવ્ય વગેરે વિવિધ પ્રકારની ભેટો, સામગ્રીઓ શ્રી વાસુદેવનારાયણને અર્પણ કરી. ત્યારબાદ ભગવાન શ્રીહરિએ વિપ્રોને ખૂબ દક્ષિણા આપીને સંતો-ભક્તોને જમાડીને તૃપ્ત કર્યા.

પછી મહારાજ ઓસરીમાં ઢોલીયા ઉપર બિરાજમાન થયા. શ્રીજીમહારાજે સૌ હરિભક્તોને કહ્યું : “આ વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિ એ અમારી જ મૂર્તિ છે તેમ તમે સૌ જાણો. આ મૂર્તિમાં રહી અમે ભક્તોના કામ કરીશું. તેમના સંકલ્પો, મનોરથો પૂરા કરીશું. માટે જેણે રોજ અમારાં દર્શન કરીને જ દિનચર્યા શરૂ કરવાના નિયમ લીધા હોય તેમણે અમે ન હોઈએ ત્યારે આ વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિનાં - ‘સાક્ષાત્ અમે જ છીએ’ એ ભાવથી દર્શન કરવાં અને પછી પોતપોતાના દૈનિક કાર્યની શરૂઆત કરવી.”

એટલું કહીને તેઓએ મુકુંદ બ્રહ્મચારીને કહ્યું : “તમે તો અમારી સેવામાં છો તેથી તમને વાસુદેવનારાયણની સેવાનો અવકાશ નહિ મળે, પરંતુ આ બેચર ભટ્ટ છે તેમને એ સેવામાં અમે મૂકીએ છીએ. દેવની સેવા દેવ જેવા થઈને કરવી તો જ દેવમાં દેવત જળવાઈ રહે. જો અશુદ્ધ રહીને દેવસેવા કરે, તો તે દેવ ગ્રહણ કરતા નથી. અને આપણા ઉદ્ધવ સંપ્રદાયની રીત પ્રમાણે જે જે સમયે જે ઉત્સવ આવતા હોય તે તે સમયે તે બધા ઉત્સવો કરવા. તેમજ બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરીને દેવસેવા કરવી અન્યથા દેવનો અપરાધ થાય છે.”

દેવસેવામાં પ્રમાદથી થતા અપરાધો :

પછી શ્રીજીમહારાજે દેવસેવા કરવાને વિષે જે અપરાધ થાય છે તે સમજાવતા કહ્યું : (આ પૂજારીને ભગવાનના મંદિરમાં થતા અપરાધો, પંચરાત્ર, વારાહપુરાણ તથા રામાયનચંદ્રિકા વગેરે પ્રાચીન-અર્વાચીન ગ્રંથોમાં પણ વર્ણન કરેલા છે.)

‘જશો દેવ સમીપે ચાખડિ ચડી, કે વાહને જો ચડી,
તો જાણો અપરાધ એજ સુરનો તેણે કર્યો તે ઘડી ।
જો જન્મોત્સવ દેવના ન કરશે તે દોષ બીજો ગણો,
પેખી મૂર્તિ પ્રણામ જે નહિ કરે તે દોષ ત્રીજો ઘણો ॥’

(શ્રીહરિલીલામૃત : ૬/૩/૨૨)

આ પ્રમાણે શ્રીહરિલીલામૃત ગ્રંથમાં વિસ્તારથી વર્ણન કરેલું છે. તેનો ટૂંકમાં ભાવર્થ એ છે કે :-

“આ લોકમાં ભગવાનની ભક્તિ કરનારા જનોએ મંદિરમાં જેમ ભગવાનનો અપરાધ ન થાય તેમ સદા વર્તવું. (૧) વાહન ઉપર બેસી અથવા બૂટ-ચંપલ પહેરીને ભગવાનનાં મંદિરમાં જવું, (૨) જન્મોત્સવને દિવસે ભગવાનના ઉત્સવની સેવા ન થાય, (૩) ભગવાનને પ્રણામ ન થાય,

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી વક્ષીવારી - ગઢપુર

(૪) ભગવાનની આગળ ઊંચા આસને બેસાય, (૫) ભગવાનનાં મંદિરમાં એકલી સ્ત્રી સાથે ક્ષણવાર પણ સ્થિતિ થાય, (૬) ઉચ્છિષ્ટ(અભાગ્યેલ-એંઠું-જુદું) હોય અથવા સૂતક હોય ત્યારે ભગવાનનો સ્પર્શાદિક થાય, (૭) એક હાથથી પ્રણામ, (૮) અપશબ્દો બોલાય, (૯) ભગવાન આગળ લાંબા પગ કરીને અથવા ઠીંચણ બાંધીને બેસાય, (૧૦) મંદિરમાં શયન, ભોજન તથા મિથ્યા ભાષણ કરાય, (૧૧) ઊંચેથી બોલે, (૧૨) રુદન કરે, (૧૩) કોઈને શિક્ષા કરે, (૧૪) કજિયો-કંકાસ કરે, (૧૫) સ્ત્રીઓને જુવે, તેનો સ્પર્શ કરે તથા કૂર ભાષણ, (૧૬) શક્તિ હોવા છતાં ગોણ પક્ષનો ઉપવાસ કરાય, (૧૭) ભગવાનને ધરાવ્યા વગર ખાવું, (૧૮) અધોવાયું છોડવો, (૧૯) પગ ઉપર પગ ચડાવીને બેસવું, (૨૦) ગ્રામ્યવાર્તામાં આસક્તિ, (૨૧) પોતાના વખાણ, (૨૨) ભગવાનને પૂંઠવ (વાંસો) દઈને બેસાય, આ પ્રમાણે અયોગ્ય વર્તન મંદિરમાં ભગવાન સમીપે થાય તો અપરાધો-દોષો માનેલા છે.

વિશેષપણે ભગવાનનો રાજીપો મેળવવા ઈચ્છતા પૂજક જને તો આપત્કાળનાં પ્રસંગ સિવાય આવા અપરાધો થવા દેવા જ નહિ. તેમ છતાં ક્યારેક અજાણથી ઉપરોક્ત માંહિલો અપરાધ થઈ જાય તો એક દિવસ અને રાત ઉપવાસ કરવો અને ભગવાન આગળ દંડવત્ પ્રણામ-સ્તુતિ કરીને વિનયપૂર્વક પ્રાર્થના કરવી :

‘અપરાધ સહસ્ત્રાણિ ક્રિયન્તે’ હર્ષિનં મયા ।

દાસોડયમિતિ માં મત્વા ક્ષમસ્વ પુરુષોત્તમ ! ॥’

આ શ્લોકથી ભગવાન પાસે માફી માગવી કે ‘હે પ્રભુ ! મારાથી રાત્રિ-દિવસ હજારો અપરાધ થાય છે. તમારો દાસ જાણી મને ક્ષમા કરો.’ આ પ્રમાણે અપરાધની ક્ષમા કરાવવી.

આમ, શ્રીજીમહારાજે દેવસેવાને વિષે પ્રમાદથી થતા અપરાધોનું નિરૂપણ કરીને હરિભક્તોને કહ્યું : “આ શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિ મેં મારા શુભહસ્તે પધરાવી છે તે સ્વયં હું જ છું તેમ માનીને સૌ સેવા-પૂજા વગેરે કરજો. હું તમારા સૌનો અધિષ્ઠાતા ઉપાસ્ય સ્વરૂપ છું. તો અહીં ભવ્ય મંદિર ભવિષ્યમાં થશે, અમારી મૂર્તિની તેમાં સ્થાપના થશે અને અમારો મહિમા ગવાશે.”

જેની નોંધ કરતા પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી વિહારીલાલજી મહારાજ શ્રીહરિલીલામૃત ગ્રંથમાં કહે છે : ‘આ સંપ્રદાયના શુભ આદિ દેવ, સર્વોપરી છે જન સર્વ સેવ્ય । એનું થશે મંદિર આંહી મોટું, માહાત્મ્ય તેનું નહિ કાંઈ છોટું ॥’ (શ્રીહરિલીલામૃત : ૩/૩/૨)

ત્યારબાદ સર્વ રાજાઓએ તથા હરિભક્તોએ શ્રીજીમહારાજનું વિવિધ ઉપચારો વડે પૂજન કરીને શ્રીહરિનું સાક્ષાત્ સ્વરૂપ શ્રી વાસુદેવનારાયણ આગળ અતિ ભાવપૂર્વક હંમેશને માટે ગઢપુરમાં જ બિરાજમાન રહ્યો એવી સ્તુતિ-પ્રાર્થના કરી ત્યારે સૌને એવો ભાસ થયો કે સદૈવને માટે શ્રીહરિનું સાક્ષાત્ સ્વરૂપ શ્રી વાસુદેવનારાયણ ગઢપુરમાં જ નિવાસ કરીને રહેશે.

પછી ભગવાન શ્રીહરિએ યજ્ઞની પૂર્ણાહુતિ યજ્ઞવેદીમાં નારિયેળ હોમીને કરી. શ્રીજીમહારાજ પ્રત્યક્ષ તો હતા જ પરંતુ શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિ દ્વારા પણ પ્રત્યક્ષ રહ્યા. એ મૂર્તિ હવે ભગવાન શ્રીહરિનું સ્વરૂપ

બની ગઈ !

શ્રી વાસુદેવનારાયણ સમક્ષ પ્રથમ અન્નકૂટ :

સં. ૧૮૬૩માં શ્રીજીમહારાજે જીવુબા, લાડુબા વગેરે સ્ત્રીભક્તોની પ્રાર્થનાથી શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિ સમક્ષ પ્રથમવાર અન્નકૂટોત્સવ ઉજવ્યો હતો ત્યારે શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિ દ્વારા ભગવાન શ્રીહરિએ સહુ કોઈ ભક્તજનોને એવું દિવ્ય દર્શન આપેલ કે પોતે અન્નકૂટની તમામ વાનગીઓ સ્વહસ્તે લઈને જમતા હતા.

શ્રીજીમહારાજે દાદાખાચરના દરબારમાં જે ઓરડામાં શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિ પ્રથમવાર પધરાવેલી તે હાલ પણ ‘વાસુદેવનારાયણનો ઓરડો’ એ નામે પ્રસિદ્ધ છે.

સલાટરૂપી અક્ષરમુક્ત જે શેષશાયી ભગવાનની નાની મૂર્તિ પણ લાવેલા તે હાલ ગઢપુર મંદિરના શ્રીજી પ્રસાદીના સંગ્રહસ્થાન આનંદ ભુવનમાં દર્શન માટે બિરાજમાન છે.

ગઢપુરમાં ભગવાન શ્રીહરિએ સં. ૧૮૮૫, આસો વદ - ૧૨ના દિવસે શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ પધરાવ્યા ત્યારે આ શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિને તેમની જમણી બાજુમાં પધરાવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ સં. ૧૮૧૬, ફાગણ સુદ - પના પ.પૂ.આદિઆચાર્ય શ્રી રઘુવીરજી મહારાજે શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજની સ્થાપના કરી ત્યારે આ શ્રી વાસુદેવનારાયણની મૂર્તિને શ્રીગોપીનાથજી મહારાજની જમણી બાજુના ખંડમાં બિરાજમાન શ્રીધર્મદેવની જમણી દિશામાં પધરાવવામાં આવી હતી. અને અત્યારે પણ સંપ્રદાયના આદિદેવ શ્રી વાસુદેવનારાયણ મુખ્ય મંદિરમાં તે જ સ્થળે બિરાજમાન રહીને સહુ ભક્તજનો મનોરથો પૂર્ણ કરે છે. એવા શ્રી પ્રગટ સ્વરૂપ શ્રી વાસુદેવનારાયણ ભગવાનની સ્થાપના આ વર્ષે ૨૦૦ વર્ષ પૂર્ણ થતાં હોય ત્યારે સર્વાવતારી ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પૂર્ણકૃપાથી તેમજ વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી અને પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન પ્રમાણે તા. ૨૪-૧૦-૦૬ કારતક સુદ - ૨ (ભાઈબીજ) થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬ કારતક સુદ - ૮ (આઠમ) સુધી ગઢપુરપતિ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજના સાંનિધ્યમાં ભવ્યાતિ ભવ્ય ‘શ્રી વાસુદેવનારાયણ પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’ તથા સાથે સાથે ‘ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ’ તથા ‘શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ’નું પણ આયોજન કરવામાં આવેલ છે. તો દરેક વ્હાલા ભક્તજનોએ આ ત્રિવિધ નિમિત્ત યુક્ત મહોત્સવ પોતાનો છે તેમ સમજી પોતાની શક્તિ અનુસાર તન-મન-ધનથી યથાકથંચિત્ સેવા કરી પોતાના જીવનને ધન્ય બનાવવાનો આ સોનેરી અવસર રખેને ચૂકાઈ ન જવાય....!!!

જય શ્રી સ્વામિનારાયણ.

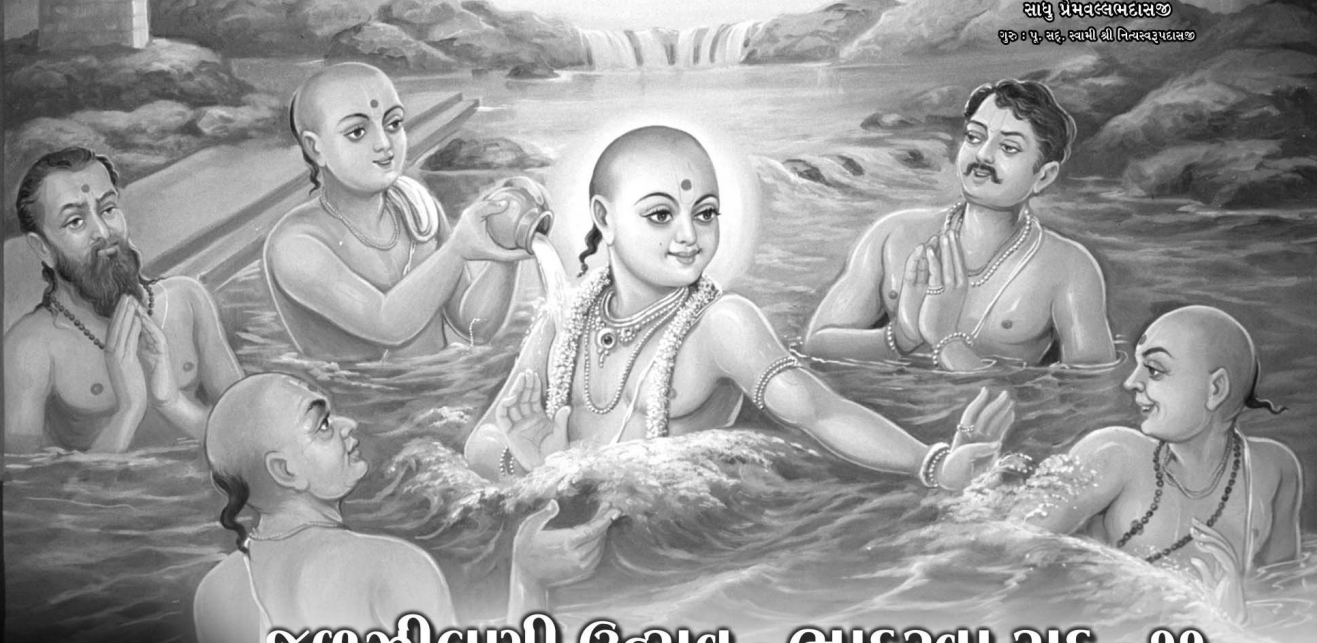

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.યુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સાધુ પ્રેમવલ્લભદાસજી
ગુરુ ૦ પૂ. વર. સ્વામી બી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

જળમીલણી ઉત્સવ - ભાદરવા સુદ - ૧૧

સં. ૨૦૬૨ ભાદરવા સુદ - ૧૧, તા. ૪-૯-૨૦૦૬ સોમવાર

ભગવાન દેવશયની એકાદશીએ પોઢવા પધારે છે, અને દેવપ્રબોધિની એકાદશીએ જાગે છે. આજ દિવસે ભગવાન પાર્શ્વ-પડખું બદલે છે, પરિવર્તન કરે છે. એટલે આ એકાદશીને પાર્શ્વપરિવર્તિની એકાદશી કહેવાય છે. સ્કંદપુરાણમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ અને યુધિષ્ઠિરના સંવાદે કરીને આજના દિવસના પ્રસંગની કથા સમજાવવામાં આવી છે. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ યુધિષ્ઠિર પ્રત્યે કહે છે :

પૂર્વ ત્રેતાયુગમાં બલિ નામનો દૈત્ય હતો. તે મારો પરમ ભક્ત હોવાને કારણે નિત્ય મારી તેમજ બ્રાહ્મણોની પૂજા કરતો અને યજ્ઞો કરવામાં નિરંતર તત્પર રહેતો હતો. બલિ આવો મહાત્મા હતો છતાં ઈન્દ્રની સાથે દ્વેષ કરી મેં આપેલું સ્વર્ગ જીતી લીધું. અને આલોક પણ જીતી લીધો, તેથી સઘળા દેવો એકઠા થઈ ઋષિઓની સાથે મારી પાસે આવ્યા અને મારી પૂજા કરી. તેથી મેં પાંચમો વામન અવતાર ધર્યો, પછી મેં ઉગ્રરૂપ ધારણ કરી બલિરાજાને જીતી લીધો.

ત્યારે યુધિષ્ઠિરે પૂછ્યું : “હે દેવેશ ! આપ વિસ્તારથી કહો કે આપે નાનકડાં સ્વરૂપથી તે દૈત્યને કેમ જીતી લીધો ?”

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું : “મેં પ્રથમ યુક્તિ પૂર્વક બટુકનું રૂપ ધારણ કરીને બલિની પાસે માગ્યું કે, હે રાજા ! તું મને ત્રણ પગલાં જેટલી પૃથ્વી આપ. તેથી તને ત્રણ જગત આપવાનું પુણ્ય થશે, એમાં સંદેહ નથી.” તેણે તે વાત કબૂલ કરી. તત્કાલ મારું શરીર વધવા લાગ્યું, મારા પગ પાતાળમાં રહ્યા, પૃથ્વી ઉપર ઘુંટણ રહ્યા, સ્વર્ગમાં કેડ રહી, મહલોકમાં પેટ રહ્યું, જનલોકમાં હૃદય રહ્યું, તપલોકમાં કંઠ રહ્યો, સત્યલોકમાં મુખ રહ્યું, તેથી સૌથી ઉપલા ભાગમાં મારું માથું રહ્યું. આમ, મારું શરીર વધી ગયું. પછી મેં બલિનો હાથ પકડીને કહ્યું : “હે અનઘ ! મેં એક પગલાંથી આખી પૃથ્વી માપી લીધી, અને બીજા પગલાંથી સ્વર્ગ વગેરે તમામ લોક માપી લીધાં, હવે મને ત્રીજું પગલું રાખવાનું સ્થાન આપ.” ત્યારે ત્રીજું પગલું મૂકવા માટે તેણે પોતાનું મસ્તક ધર્યું, એટલે તેની ઉપર પગ મૂકી મારા ભક્ત બલિને મેં પાતાળમાં ઉતારી દીધો. છતાં તેણે પોતાની મર્યાદા લોપી નહીં. આથી હું તેના ઉપર પ્રસન્ન થયો. પછી મેં મહાભાગ્યશાળી તે બલિને કહ્યું : “હે માનદ ! હે

વડતાલ પીઠાવિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

બલિરાજા ! તમારા પ્રેમને આધીન થયેલો હું નિરંતર તમારી પાસે રહીશ.”

ભાદરવા માસની શુકલ પક્ષની પરિવર્તિની એકાદશીને દિવસે મારું એક સ્વરૂપ બલિની પાસે રહે છે. અને બીજું સ્વરૂપ સમુદ્રમાં ઉત્તમ એવા ક્ષીરસાગરને વિષે શેષનાગની શય્યા ઉપર સૂવે છે. “હે રાજા ! આ એકાદશીને દિવસે ત્રણ લોકના પિતામહ નારાયણ પોતાનું શરીર ફેરવે છે. માટે તે દિવસે તેમનું પૂજન કરવું. આ એકાદશીને દિવસે દહીંમાં ચોખા નાખીને તેનું દાન આપવાથી અને રાત્રે જાગરણ કરવાથી મોક્ષ મળે છે.”

આ દિવસે ઠાકોરજીને સ્નાન કરાવી નવાં વસ્ત્રો ધારણ કરાવીને નાવમાં બેસારી અને તે નાવમાં સંતો-મહંતો, પૂજારી વગેરેને બેસારવા. ત્રીજી નાવમાં સ્તુતિ ગાનારા, સંગીત વગાડનારા વગેરેને બેસારવા. ત્રીજી નાવમાં નૃત્ય-ગાન કરનારાઓને બેસારવા. સરોવરમાં ત્રણ અથવા પાંચ વખત ઠાકોરજીને વિહાર કરાવવો તેમ પંચરાત્રની નારાયણસંહિતાના એકવીસમા અધ્યાયમાં કહેવામાં આવ્યું છે.

શ્રીમદ્ સત્સંગિજીવનમાં સદ્. શતાનંદ સ્વામી કહે છે :-

‘દિનેડિસ્મ્ન ધારયેત્ કૃષ્ણં ગોપવેષં તતો નયેત્ ।

ગીતવાદિત્રિનિઘૌંષૈર્ધાનમારોપ્ય તં નદીમ્ ॥૪૧॥

તત્ર સમ્પૂજ્ય નૌકાયાં તં નિધાયામ્બુઘ્રેલનમ્ ।

કૃત્વા મુહૂર્તં સ્વસ્થાનમાનયેન્નન્દનન્દનમ્ ॥૪૨॥’

(શ્રી સત્સંગિજીવન : ૪/૫૬/૪૧-૪૨)

આ દિવસે કૃષ્ણને ગોપવેષ ધારણ કરાવી પછી શ્રીકૃષ્ણને શિબિકામાં બેસાડીને ગીતવાજિત્રોના ધ્વનિઓ સાથે નદીમાં અને નદી ના હોય તો તળાવમાં લઈ જાય. નદીમાં રહેલી નૌકામાં નંદનંદન શ્રીકૃષ્ણને બેસાડી તેમનું પૂજન કરી બે ઘડીવાર જળકીડા કરાવવી, પછી સ્વસ્થાનમાં બિરાજમાન કરવા.

આજના દિવસે ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે ગોપીઓ સાથે યમુનામાં દાણલીલાની અલૌકિક લીલા કરી હતી. નૌકાવિહાર કરતા થકા ભગવાને દાણ રૂપે ગોપીઓ પાસે દહીં માગ્યું હતું. ત્યારથી આ દિવસે દહીંના દાનનો વિશેષ મહિમા છે. ભગવાને ચોમાસાના શુદ્ધ જળને ઝીલ્યું તેથી તે જળજીલણી પણ કહેવાય છે.

ભવસાગર પાર ઉતરવા મુમુક્ષુઓએ ભગવાનના ચરણે અને ભગવાનની આજ્ઞાપલનમાં દૃઢ વર્તતા એવા સાચા ગુરુના ચરણોમાં ગોપીઓની જેમ મન અર્પણ કરવું જોઈએ, તેવો સંદેશ આ ઉત્સવ દ્વારા મળે છે.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે આ પૃથ્વી ઉપર પધારીને પોતાની માનુષિક લીલા દરમ્યાન જળકીડાનાં સુખ અનેક વાર ભક્તોને આપ્યાં હતાં. તેથી જ તો સદ્. પ્રેમાનંદ સ્વામીએ શ્રીજીમહારાજની સ્વાભાવિક ચેષ્ટામાં જળકીડાને પણ સ્થાન આપી દીધું છે. તેઓ લખે છે :

‘વર્ષાઋતુને રે, શરદઋતુને જાણી;
ઘેલા નદીનાં રે, નિર્મળ નીર વળાણી;
સંતહરિજનને રે, સાથે લઈને શ્યામ;
ઢાલા પધારે રે, ઘેલે પૂરણકામ;
બહુ જળકીડા રે, કરતા જળમાં ઢાલ્ય...’

અનેક સ્થાનોમાં જળજીલણી જેવા ઉત્સવો ઊજવીને શ્રીજીમહારાજ સૌ સાથે સ્નાનકીડા માટે પધારતા. ક્યારેક તો ભક્તોને લાડ લડાવવાનો એવો ઉમંગ આવતો કે નિમિત્ત ન હોય તો પણ સ્નાનવિધિ માટે નીકળી જતાં ને સૌને સુખ દેતા. તેથી જ અહીં કેવળ જળજીલણી એકાદશીની જ જળકીડા નહીં, પરંતુ તેની સાથે સાથે ભગવાન શ્રીહરિએ કરેલ ઉપદેશ સભર અન્ય જળકીડાની લીલાઓના સુખની લ્હાણનો આસ્વાદ પણ માણીશું.

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ પ્રત્યેક વિષયમાં ઊંડા ઊતરવાની પ્રકૃતિ ધરાવતા હતા. તેથી તેઓ છીછરામાં નાહ્યા હોય એવો ઉલ્લેખ ખાસ મળતો નથી. તેઓ તો ડૂબકી મારી જળના મધ્યે જ પહોંચી જતા. શ્રીજીમહારાજની જળમાં ડૂબકી મારવાની એ અલૌકિક રીત વર્ણવતાં સદ્. પ્રેમાનંદ સ્વામી લખે છે :

‘જળમાં ડૂબકી મારે ત્યારે, નાક આંખ્ય કાન દાબે તે વારે;
ડૂબકી મારી રહે ઝાઝી વાર, પ્રેમાનંદ નીરખી જાય બલિહાર.’

શ્વાસ રોકી, આંખ્યો મીચી, કાન દાબી ભગવાન શ્રીહરિ જળમાં ઝંપલાવતા. તેઓ ઘણી વાર સુધી જળમાં રહી શકતા. વર્ણન પરથી મહારાજ કુશળ તરવૈયા હતા તે સહેજે જાણી શકાય છે. ક્યારેક શ્રીજીમહારાજ ઊંચા વૃક્ષ પરથી ભૂસકો મારી ફૂવા કે નદીમાં ફૂટી પડતા તેનું વર્ણન સદ્. આધારાનંદ સ્વામી પોતાના ગ્રંથમાં લખે છે :

“કારિયાણીમાં ગામથી પશ્ચિમ બાજુએ એક ફૂવો હતો. જેની ચારે બાજુ વાડી તથા પીપળા, લીમડાનાં વૃક્ષો ઘાટી છાયાનાં હતાં ત્યાં શ્રીહરિ નાહવા જતા. ગામથી શ્રીહરિ જ્યારે બહાર આવે ત્યારે આનંદ થતો, કાંઠાના વૃક્ષ ઉપર ચઢીને વારે વારે ફૂવામાં ધૂબકા ખાતા. જ્યારે ખેલ કરવો હોય ત્યારે મુક્તમુનિને સાથે લેતા નહિ. તેમની મર્યાદા રાખતા, પણ બ્રહ્મમુનિની શરમ રાખતા નહિ. શ્રીહરિનાં આવાં લીલાચરિત્ર જોવાની મુક્તમુનિને ઘણી ઈચ્છા રહેતી, પરંતુ તેમાં વિઘ્નરૂપ થતી પોતાની મોટાઈને વારંવાર પોતે નિંદતા અને વારંવાર શ્રીહરિને કહેતા કે અમો તમારી આગળ તુચ્છ બાળક છીએ.”

(શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર; પૂર : ૮, તરંગ : ૩૫)

શ્રીજીમહારાજ સખા સંગે નાહવા પધારે ત્યારે સંતો-ભક્તોની સાથે વિવિધ વિનોદ પણ કરતા. તે વર્ણવતાં સદ્. પ્રેમાનંદ સ્વામી ગાય છે :

‘ક્યારેક નદીમધ્ય પ્રવાહમાં ઊભા, જળની રમતના કરે મનસુખા;
મુનિ હરિજનને મેલે તણાતા, બહુ પછડાયે તે જાતા જાતા;
તેને જોઈ બહુ હસે અલબેલો, વળી એકબીજાને મારે હડસેલો.’

ભગવાન શ્રીહરિ સાથે જળકીડા વખતે રમૂજ કરવામાં

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

ઝીંઝાવદરના અલૈયાખાયરના ભાઈ જેઠસુરખાયર મોખરે રહેતા. જેની નોંધ લેતા સદ્. આધારાનંદ સ્વામી પોતાના ગ્રંથમાં લખે છે :
“જેઠસુરખાયર સ્નાન કરતા શ્રીહરિને પ્રિય લાગે તેવી બહુ રમૂજ કરતા. સમય પ્રમાણે રમૂજ કરવામાં તે બહુ પ્રવીણ હતા. કાઠી લોકો સામાન્ય રીતે જ રમતમાં બહુ નિપુણ હોય છે.”

(શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર; પૂર : ૨૨, તરંગ : ૨૦)

જો કે પોતાના આશ્રિતો ભવસાગરમાં ડૂબી ન જાય તેની તકેદારી રાખનાર શ્રીજીમહારાજ આ લોકમાં પણ આવી રમૂજમાં ભક્તોને કોઈ હાનિ ન થાય તેની તકેદારી હંમેશા રાખતા. જેની નોંધ લેતા સદ્. આધારાનંદ સ્વામી પોતાના ગ્રંથમાં લખે છે :

એક વાર શ્રીજીમહારાજ મોટેરા ગામ પધાર્યા હતા. સાબરમતીના તટ ઉપર જ આવેલા આ ગામની ઉત્તર બાજુથી નદી પસાર થતી જોઈ, જળ દેખતાં જ મહારાજ નદીના ધરામાં જઈ પહોંચ્યા.

પરંતુ અહીં જ ભગવાન શ્રીહરિની વિલક્ષણતાનું દર્શન કરાવતાં ગ્રંથકર્તા લખે છે :

“શ્રીહરિ પ્રથમ ધરામાં જઈને પાણી કેટલું છે તે જોઈને બોલ્યા કે તરતાં ન આવડે તે બૂડી જાય એમ છે. માટે સારો તરનાર હોય તેણે જ નાહવું. બીજાએ કાંઠે સ્નાન કરવું. એવો બંદોબસ્ત કરી શ્રીહરિ નાહવા લાગ્યા.”

(શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર; પૂર : ૧૮, તરંગ : ૮૦)

જળક્રીડાઓ દરમ્યાન શ્રીજીમહારાજ રમૂજની સાથે સાથે ક્યારેક ઐશ્વર્ય-દર્શન પણ કરાવતા :

“સં. ૧૮૭૧ના વર્ષમાં સરધારમાં ચાતુર્માસ રોકાણ દરમ્યાન ભગવાન શ્રીહરિ રોજબરોજ અનેકવિધ નિત્ય નવી લીલા કરતા. તેમાં ભાદરવા સુદ એકાદશીને દિવસે શ્રીજીમહારાજ સર્વ સંતો-ભક્તો સાથે સરોવરમાં ઠાકોરજીને જળ ઝીલાવા માટે ધામધૂમથી નીકળ્યા. ઠાકોરજીને પાલખીમાં પધરાવ્યા હતા. સાથે ગણપતિની મૂર્તિ પણ હતી. સરોવરના કિનારે ઠાકોરજીને જળ ઝીલાવવા માટે ત્યાં સંતોએ તથા રાજા તોંગાભાઈ આદિકે અગાઉથી બધી તૈયારીઓ કરી રાખી હતી.

બાંધેલા ઘાટ પાસે પાણી ઊંડું હતું. સંતોએ તેમાં એક નાની હોડી તૈયાર રાખી હતી. ઠાકોરજીને તથા ગણપતિને તે હોડીમાં પધરાવ્યા. પાંચ આરતી કરી. પછી ઠાકોરજી સાથે મહારાજ પણ સરોવરમાં સ્નાન કર્યું. શરીર લૂછી, સફેદ વસ્ત્રો પહેરી મહારાજ બિરાજ્યા હતા.

પછી મહારાજે એક દિવ્ય લીલા કરી. એક ચોફાળ મંગાવ્યો. તે સરોવરમાં પાથરી તેના ઉપર બેસી શ્રીહરિ તળાવની મધ્યે એક ટેકરી હતી તે જગ્યાએ ગયા. ત્યાં થોડી વાર સુધી બેસી પાછા સરોવરના કિનારે આવીને સભા કરી. આવી દિવ્ય અને અદ્ભૂત લીલા જોઈને ગામના લોકોને અતિશય આશ્ચર્ય થયું અને શ્રીજીમહારાજને સાક્ષાત્ ભગવાન જાણી આશ્રિતો થયા.”

આમ, શ્રીજીમહારાજ જળક્રીડા દરમ્યાન સૌને આશ્ચર્ય અને ઐશ્વર્યનો પણ અનુભવ કરાવતા.

ભગવાન શ્રીહરિ જળક્રીડાના પ્રસંગે મર્યાદાઓ પણ ક્યારેક શીખવતા, કારણ કે જળ જોઈને મનને મર્યાદામાં રાખવું કઠણ છે. શ્રીહરિ કહે : “વિવાહ તથા ફાગના દિવસોમાં, ભાંડ-ભવાઈ જોવામાં, યુવતી, દર્પણ, બાળક અને જળ, એમાં જે મનને નિયમમાં રાખે તેને દેવ જેવો જાણવો.”

(શ્રીહરિચરિત્રામૃતસાગર; પૂર : ૧૪, તરંગ : ૮૬)

શ્રીજીમહારાજની સાંનિધ્યમાં નદીમાં કાયમ હાસ્યના કૂવારા ઊડતા રહેતા. પરંતુ જળક્રીડા વખતે રમૂજની છોળ્યો ઉછાળતા મહારાજ ભજનને ક્યારેય ભૂલતાં નહીં. કદાચ કોઈ ભજન ન કરે તો કુરાજીપો પણ વ્યક્ત કરતા.

આ પ્રસંગનું વર્ણન પ.પૂ. ધ.ધુ. આચાર્ય શ્રી વિહારીલાલજી મહારાજ શ્રીહરિલીલામૃત ગ્રંથમાં નોંધે છે :

એક વાર શ્રીજીમહારાજ કુંડળ પધારેલા. અહીં તેઓ ગામની બાજુમાંથી વહેતી ઉતાવળી નદીમાં સંતો તથા કાઠી દરબારો સાથે સ્નાન કરવા પધાર્યા. ભગવાન શ્રીહરિની સાથે સંતો સ્નાન કરી રહ્યા હતા, ત્યારે કાઠીદરબારો ત્યાંથી થોડેક દૂર જઈને ખૂબ પ્રમત્ત થઈને નાહ્યા. પછી કોરાં વસ્ત્રો પહેરીને શ્રીજીમહારાજ પાસે આવ્યા. ત્યારે મહારાજે કહ્યું :

‘અશુદ્ધ કાયા કરી છે જરૂર, માટે રહો સૌ અમથી જ દૂર ।
નાયા તમે ત્યાં નહિ શુદ્ધ નીર, ત્યાં તો હલું. તે સઘળું રુધીર ॥
જેઓ પ્રભુ કેરિ સ્મૃતિ વિસારી, ગંગા વિષે સ્નાન કરે પધારી ।
તે સ્નાન તો શોષિત તુલ્ય જાણો, અશુદ્ધ એનું શરીર પ્રમાણો ॥
માટે કરો સ્નાન સહુ ફરીને, વાણી વદુ તે મનમાં ધરીને ।’

(શ્રીહરિલીલામૃત : ૬/૨૪)

ભગવાનની સ્મૃતિ વિના તમે નાહ્યા તે તો લોહીમાં નાહ્યા બરાબર છે - એમ કહીને શ્રીજીમહારાજે ભગવાનની સ્મૃતિ વિના સ્નાન કરેલા તે સૌને ફરીથી નાહવા મોકલ્યા. કાઠીઓ સ્મૃતિ સાથે સ્નાન કરીને પાછા આવ્યા ત્યારે જ મહારાજે પ્રસન્નતા બતાવી.

આમ, ભગવાન શ્રીહરિ પોતાના આશ્રિતોને ભવસાગરને તરવામાં જરા પણ ખોટ ન રહી જાય તેની તકેદારી આવી જળક્રીડામાં પણ રાખતા.

આ એકાદશીને દિવસે ભગવાન પડખું બદલે છે, પરિવર્તન કરે છે. આથી જ આ એકાદશી ‘પાશ્વપરિવર્તિની’ કહેવાય છે. જાણે કે ભગવાન આપણને કહે છે : “એક જ પડખે જીવન ન જીવો, પરિવર્તન મહત્વનું છે !”

માણસને પોતાની સહજ પ્રકૃતિથી બદલાવું ગમતું નથી. પરંતુ વ્યક્તિ નિષ્ઠા કે ધર્મનિયમમાં અચલ રહે તે જ આવશ્યક છે, પણ પ્રકૃતિમાં તો પરિવર્તન અત્યંત જરૂરી છે.

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સાધુ યોગેશ્વરદાસજી
ગુરુ ૮૫, વર્ષ: સ્વામી શ્રી નિમ્બરૂપદાસજી

રામાયણમાં
રહેલો સંસ્કૃતિનો
સંદેશો ગુંજતો
કરી મુકતા યાગો
જેવું જીવન
જીવનારા તમારા
ઘરમાં સ્વજનો
બની જાય તો
આજેય ઘરમાં
રામરાજ્ય થાય.
જે ઘરમાં
શાસ્ત્રોની આજ્ઞા
અને વડિલોની
મર્યાદા યાળતા
હોય ત્યાં જ
આવું બનવું ખૂબ
સરળ છે.

મોટા સત્યરુષોનો નિમિશ્ચિત નિર્ણય જ છે કે ભગવાનની દટેક આજ્ઞાઓને
રાજીખુશીથી દટેક મનુષ્યોએ યાળવાની જ રહે છે. નાની-મોટી

આજ્ઞા પાળ્યા વિના છુટકો જ નથી...

પૂર્વે રઘુવંશી જેવા કેવા આદર્શ કુટુંબો હતા ! એ આપણે ધર્મશાસ્ત્રો દ્વારા જાણી શકીએ છીએ. આજે પણ જ્યાં ધર્મ છે ત્યાં જીવન રામાયણ સમકાલીન જેવું જ જોવા મળે છે. રામાયણ એટલે શું ? રામાયણ બીજું કંઈ નથી, તમારા ઘરમાં અનાસક્ત વિરાગી પિતા હોય એટલે એ જ દશરથ !

એકબીજા ઉપર સ્નેહ ધરાવતા ભાઈઓ એટલે એ જ રામ અને લક્ષ્મણ ! સંપત્તિ મળવા છતાં સંસાર ઉપરથી વિરક્તિ કેળવીને જીવતો ભાઈ એટલે જ ભરત ! પતિના સુખમાં અને દુઃખમાં સદા સાથીદાર બનીને પતિની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તતી સ્ત્રી એટલે સીતા ! પોતાના પતિની આજ્ઞાને કારણે સર્વ સુખોનો ત્યાગ કરીને સાસુની સદા સેવા બજાવતી સ્ત્રી એટલે જ લક્ષ્મણની પત્નિ ઉર્મિલા. રામાયણમાં રહેલો સંસ્કૃતિનો સંદેશો ગુંજતો કરી મુકતા પાત્રો જેવું જીવન જીવનારા તમારા ઘરમાં સ્વજનો બની જાય તો આજેય ઘરમાં રામરાજ્ય થાય. જે ઘરમાં શાસ્ત્રોની આજ્ઞા અને વડિલોની મર્યાદા યાળતા હોય ત્યાં જ આવું બનવું ખૂબ સરળ છે.

કેકેયીએ વરદાનમાં ભરતને માટે રાજ્યની યાચના કરી. એમાંથી દશરથના રાજભવનમાં કૌટુંબિક કલેશનો પ્રસંગ સળગી ઊઠ્યો...! મોટા પુત્ર રામ હોવાથી રાજ્યના વારસદાર તરીકે નક્કી જ હતા. છતાં કેકેયીએ ભરત માટે રાજ્યની યાચના કરી અને રામને માટે ચૌદ વર્ષ વનવાસ. પિતા દશરથની આજ્ઞા જેને શિરોમાન્ય છે એવા રામચંદ્રજીએ વનની વાટ લીધી. જ્યારે ભરતને અયોધ્યાની રાજગાદી સ્વીકારવા માટે વસિષ્ઠ ઋષિ આગ્રહ કરે છે ત્યારે આંખના આંસુ સાથે ભરત કહે છે : “ભગવન ! રાજા તો ધર્મશીલ હોવો જોઈએ. ‘ચાહિયે ધર્મશીલ નરનાહું...’ હું તો પાપિણી માતા કેકેયીનું પાપી સંતાન છું. મને તમે અયોધ્યાનો રાજા બનાવશો તો મારે પાપે અયોધ્યાની ધરતી ઉપર સાત સમંદરોના પાણી ફરી વળશે. અયોધ્યાની પ્રજા ટૂંકી મરશે.”

દુનિયામાંથી ઉચ્ચકોટિના સજ્જનો મરી પરવાર્યાં છે એવું માનવાની કોઈ જરૂર નથી. આજના સમયમાં પણ પિતાની આજ્ઞા પાળનાર રામ અને લક્ષ્મણને યાદ કરાવે તેવા પુરુષો જીવે છે. અલબત્ત, તે પણ બે-પાંચ ટકા જેટલા ! બહુધા તો શાસ્ત્રોની આજ્ઞાઓ નેવે મૂકેલી છે.

બાપની સામે સંપત્તિ માટે સામો થયેલો છોકરો વકીલની સલાહ લેવા જાય ત્યારે આજના વકીલો શું સલાહ આપે ? તારી ઉંમર અઠાર વર્ષની થઈ ગઈ છે ને ? બસ, ત્યારે તો વાંધો નહિ આવે. હવે તો સંપત્તિ ઉપર તારો હક્ક છે. તારી જાત હવે ‘મેજર’ (પુખ્ત) થઈ ગઈ છે. બરાબર લડી લે, તારા પિતા સામે, પૈસા કેમ ન આપે ? કેવી કાયદેસરની કહેવાતી સંસ્કૃતિ ! હત્યારી સલાહ !

આજના વકીલો પતિ-પત્ની વચ્ચેના, બાપ-દીકરા વચ્ચેના ઝઘડા મટાડવાના કામ કરે છે કે વધારવાના ? કોઈ વકીલ એવા નીકળ્યા હશે બરા કે જેણે પતિ સાથે ઝઘડો કરીને આવેલી સ્ત્રીને એમ કહ્યું હોય કે, ઓ બહેન ! જા... અહીંથી ચાલી જા. તારા પતિ પાસે. તને

વડતાલ પીઠાવિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. 100૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સાયવવાની જેણે જવાબદારી લીધી છે એની સામે માથું ના ઉંચકીશ. એનાથી કોઈ ફાયદો નથી. આર્યનારીને આ શોભતું નથી, તારી ભૂલ હોય અથવા ન હોય તો પણ તેની માફી માંગી લે...!

કોઈ વકીલ એવો નીકળ્યો છે કે જેણે અઢાર વર્ષના છોકરાને એમ કહ્યું હોય કે, જા...જા... તારા બાપની સામે કોર્ટ જવા નીકળ્યો છે ? તને શરમ નથી આવતી ? જેવો છે તેવો તો પણ તે તારો બાપ છે. અઢાર વર્ષ સુધી જે બાપે તને મોટો જુવાન જોધ કર્યો એમની સામે લડવા નીકળ્યો છે ? જા, તારા એ પરમ ઉપકારી પિતાના ચરણોની સેવા કર. માફી માંગ, તું એમની સામે કોર્ટ ચડ્યો છો પરંતુ તારા નામની પાછળ તો એનું નામ જ લાગશે. બીજાનું કદાપિ ક્યારેય નહિ, વિચાર ! આ રીતે સાચી સલાહ આપનારા વકીલો આજે કેટલા ?

શિષ્ટજનોની આજ્ઞા એ ભારતદેશની એક બહુ મહાન ચીજ હતી. વડિલોની, માતા-પિતાની, ગુરુજનોની અને સત્પુરુષોની આજ્ઞા એ આપણા માટે સર્વદા સ્વીકાર્ય જ હોવી જોઈએ. આપણને પ્રાણથીય અધિક પ્રિય હોવી જોઈએ. જીવનમાં સાચા સુખ અને શાંતિ જ પામવા માટે આજ્ઞાને શિરસાવંધ કર્યે જ છુટકો છે.

આજે ચાલતી ભયંકર કક્ષાની ઉચ્છૃંખલતાઓ, સ્વચ્છંદતાઓ અને અરાજકતાઓ પૂર્વકાળમાં ન હતી. એની પાછળ જો કોઈ કારણ હોય તો એમાં આજ્ઞા પ્રત્યેનું બહુમાન જ કારણભૂત હતું. શિષ્ટોની આજ્ઞા સામે કોઈ પણ જાતના તર્ક-કુતર્ક કરવાનું સામાન્યતઃ કોઈ પસંદ કરતું નહિ.

તમે કદાચ એમ કહો કે ગુરુજનોની એ આજ્ઞા ખોટી હોય તો ? પણ આ વાત બરાબર નથી. ગુરુજનો કે સત્પુરુષો એવી ખોટી આજ્ઞા સામાન્યતઃ કરે જ નહિ. અને માની લો કે કોઈ ગુરુ, માતા-પિતાદિ વડિલજનોની સો આજ્ઞાઓમાંથી પાંચ આજ્ઞા કદાચ ક્યારેક બરાબર ન પણ હોય. પરંતુ પંચાણું આજ્ઞાઓ તો સાચી જ હોય છે. તેથી એ સર્વ આજ્ઞાઓ પ્રત્યેના ઉચેરા બહુમાનને કારણે પેલી પાંચ આજ્ઞા પાળવામાં આવે તો નુકસાન થોડુંકેય થાય તેમ નથી. પરંતુ જો પાંચ આજ્ઞાઓની અયોગ્યતાને આગળ કરીને વડિલોની સો આજ્ઞાઓની અવગણના કરવામાં આવે તો તેના પાલન દ્વારા થનારા સંભવિત સુંદર લાભો પણ ગુમાવી બેસવાનો વખત આવશે.

વ્યવહારિક બાબતમાં આજ્ઞા-પ્રતિબદ્ધતાનું મહત્ત્વ હોય તો શાસ્ત્રીય સત્યોની બાબતમાં આજ્ઞા-પ્રતિબદ્ધતાનું કેટલું મૂલ્ય હોઈ શકે તે તમો એક વાસ્તવિક દૃષ્ટાંત દ્વારા સહજ રીતે સમજી શકશો.

એક શેઠ હતા. શેઠનો બંગલો વિશાળ, ચોમેર મોટો બગીચો. આ બધાની સાયવણી માટે નોકરનો મોટો સમૂહ પણ રાખવામાં આવ્યો હતો. આ નોકરોમાં બે ચોકીદાર હતા, આખા બંગલાની ફરતા ચક્કર મારવાનું કાર્ય એમને સોંપાયું હતું. એક હતો દિવસનો ચોકીદાર અને બીજો હતો રાતનો.

એક દિવસની વાત છે. સવારના સમયે શેઠ નાસ્તા-પાણી કરતા હતા તે વખતે રાત્રિનો ચોકીદાર દોડતો દોડતો આવ્યો અને શેઠના પગ પકડીને કહેવા લાગ્યો : “શેઠજી ! આપ ત્રણ દિવસ પછી વિમાનમાં લંડન જવાના છો, પરંતુ હું આપને જવા નહિ દઉં.”

શેઠ તો આ વાત સાંભળીને એકદમ છેડાઈ પડ્યા : “આવા અભણ અને અજજડ માણસને મારી વાતમાં દાખલ કરવાનો શો અધિકાર ?” શેઠજી મનમાં જ બબડી ઊઠ્યા.

પછી મોટેથી બરાડીને તેમણે ચોકીદારને કહ્યું : “ગેટઆઉટ ! ઓ મૂર્ખ અહીંથી ચાલ્યો જા. તારે મારી વાતમાં કદી દખલ કરવી નહિ.”

“પણ સાહેબ...! મને મારી નાખવો હોય તો મારી નાખો પણ એ વિમાનમાં આપને હું નહિ જ જવા દઉં. કારણ કે મને આજે રાત્રે સ્વપ્ન આવ્યું હતું. જેમાં મેં આપનું વિમાન સળગીને ધરતી ઉપર તૂટી પડતું જોયું છે.” ચોકીદાર એક શ્વાસે બોલી ગયો.

શેઠની બાજુમાં બેઠેલા તેમના પત્નીએ જ્યાં આ વાત સાંભળી ત્યાં એ ચમકી ગયા. વચમાં પડીને તેમણે તરત જ શેઠને કહી દીધું : “તો તો હું પણ કહું છું કે તમારાથી નહિ જવાય. ટીકીટ રદ કરાવી નાખો. ન કરે નારાયણ અને સ્વપ્ન

સાચું પડી જાય તો...!”

શેઠે શેઠાણીને કહ્યું : “તું પણ કાંઈ સમજે છે કે નહિ ? મારે કેટલી મિટિંગો હોય, કેટલી એપોઈન્ટમેન્ટો હોય ? એ બધું કેન્સલ કેમ થાય ? તમે બધા શું મારા પ્રવાસને કાંઈ તીનપત્તીની રમત સમજો છો ?”

પરંતુ પત્નીના હઠાગ્રહની સામે શેઠ પ્રતિકાર કરી શક્યા નહિ. અંતે લંડન જવાનો પ્રવાસ બંધ રાખવો પડ્યો.

ત્રીજા દિવસે એ વિમાન ઊડ્યું... અને બરેબર... થોડીજ વારમાં એ સળગી ઊઠ્યું. બીજે દિવસે ન્યૂઝપેપરોમાં એ સમાચાર પ્રગટ થતા જ શેઠનો આખો પરિવાર આનંદ-વિભોર બની ગયો. શેઠના છોકરાઓ ચોકીદારને કહે : “તે અમારા પપ્પાની જિંદગી બચાવી. ચાલ, અમે તને જંગી ઈનામ આપીએ.”

પછી રાત્રિના ચોકીદારને મોટું ઈનામ અપાવવા માટે નાના-મોટા સહુએ શેઠ પાસે તેને ખડો કરી દીધો. પરંતુ શેઠનું મોં ઉદાસીનામાં ગરકાવ થયેલું હતું. મોતના મુખમાંથી બચી ગયા છતાં એનો અનેરો આનંદ એમના મોં ઉપર દેખાતો ન હતો.

બધા ચકિત થઈને ચુપચાપ ઊભા રહ્યા. છેવટે શેઠાણીએ મોન તોડીને ચોકીદારને દસ હજાર રૂપિયાનું ઈનામ અપવાની વાત રજૂ કરી. ચેકબુક મંગાવીને શેઠે તરત જ દસ હજાર રૂપિયાનો ચેક લખી આપ્યો. અને પછી હાથમાં લેટરપેડ લઈને લખવાની શરૂઆત કરી : “રાત્રિના ચોકીદારને હું એક મહિનાની નોટીસ સાથે નોકરીમાંથી બરતરફ કરું છું.”

આ વાંચીને આખોય પરિવાર સ્તબ્ધ થઈ ગયો. શેઠાણીએ શેઠને પૂછ્યું : “પણ.... આ રીતે કરવાનું કાંઈ કારણ ?”

ત્યારે શેઠે કહ્યું : “સ્વપ્ન ક્યારે આવે ? ચોકીદાર ઊંઘ્યો હોય તો જ સ્વપ્ન આવે ને ! રાતના ચોકીદારથી ઉંઘાય ખરું ? આમ, રાતના આ ચોકીદારે જાગતા રહેવાની મારી આજ્ઞાનો ભંગ કર્યો છે ! આજ્ઞા ભંગ થયા પછીનો કોઈ પણ લાભ મારે મન નકામો છે.”

ભલે તેણે મારી જાન બચાવી. એની બક્ષિસરૂપે તેને ઈનામ મળી ગયું. પરંતુ મારી આજ્ઞાનો ભંગ કર્યો તેના દંડરૂપે તેને નોકરીમાંથી રજા આપું છું. કારણ કે આજ્ઞાના ભંગ પછીનો કોઈ પણ લાભ મને મંજૂર નથી.

ઠાઠા માણસોની નીતિ આ જ હોય છે. આજ્ઞાના ધ્વંસ પછી દેખાતો લાભ પણ તે સ્વીકારવા કદી તૈયાર હોતા જ નથી.

એટલે જ તો સદ્. નિષ્કુળાનંદ સ્વામી કહે છે :

અશાન વસન ભૂષણ મળે, મર મળે ત્રિલોકીનું રાજ;

વચન લોપતા એ સુખ મળે, તો ઘોળ્યું મેલવું પરટરી.

એક વાત ધ્યાનમાં રાખવી કે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે બાંધેલ પંચવર્તમાન સંબંધિત મોટી મોટી આજ્ઞાઓમાં તો સાવધાન જ રહેવાનું છે, પણ સામાન્ય રીતે નાની જણાતી આજ્ઞાઓમાં પણ ખૂબ તકેદારી રાખવી. કારણ કે દિનરાત મોટી કરતા નાનકડી આજ્ઞાઓ સાથે જીવને વધુ સંપર્ક રહે છે. નાની આજ્ઞાઓ તો હરિભક્ત બનવાની ન્સાચી જીવન શંખલા છે અને તેની અવગણના કરનારના મોક્ષોપયોગી માનવતાના અધિકાર ખતમ થઈ જાય છે. પરમાત્માની પ્રત્યેક આજ્ઞા સિદ્ધાંત કહેવાય છે, જેનો અંત સિદ્ધ થઈ ગયો છે. હવે જેમાં સંશોધન કરવાનું કશું રહેતું નથી તેનું નામ જ સિદ્ધાંત.

અસિદ્ધ એવા પદાર્થોનું સંશોધન થાય પણ સિદ્ધ એવા શાસ્ત્રનું સંશોધન ન થાય. જેમ માતાના દૂધનું ક્યારેય રિચર્સ (સંશોધન) ન થાય.

તેમ ભગવાનની ત્રિકાલ-અબાધિત આજ્ઞાઓમાં પણ ભક્તજનને ક્યારેય સુખ થશે કે દુઃખ તેનો વિચાર સુદ્ધા કરવાનો રહેતો નથી. જેટલું તેનું પાલન તેટલું જ સુખ થાય અને વિલોપન તેટલું જ દુઃખ થાય, એ મોટા સત્પુરુષોનો નિશ્ચિત નિર્ણય છે જે માટે ભગવાનની દરેક આજ્ઞાઓને રાહપુશીથી દરેક મનુષ્યોએ પાળવાની જ રહે છે. નાની-મોટી આજ્ઞા પાળ્યા વિના છુટકો જ નથી...અસ્તુ

જય શ્રી સ્વામિનારાયણ.

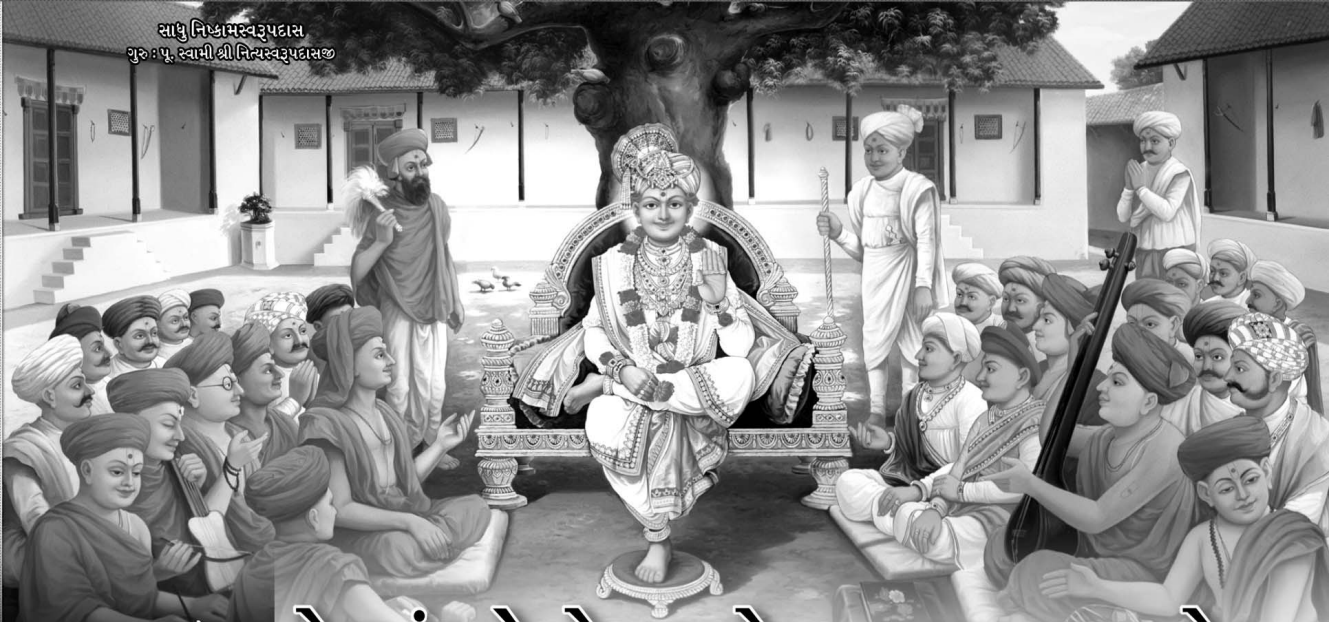

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સાધુ નિહામસ્વરૂપદાસ
ગુરુ : પૂ. સ્વામી શ્રી નિયત્સ્વરૂપદાસજી

પ્રેમાનંદનો રે વહાલો... વરસ્યા અમૃત મેઠ

“અમને
હરિભક્તને
જોઈને અંતરમાં
બહુ ઉમંગ થાય
છે. કોઈનો દોષ
દેખાય તો અમારા
અંતરમાં બહુ
દુઃખ થાય છે
અને તેને રાજી
કરીએ છીએ
ત્યારે અંતરમાં
શાંતિ થાય છે.”

ગતાંકથી ચાલુ....

બદ્ધ જીવને ગમે તેટલું દુઃખ પડે તો પણ વિષયનો ત્યાગ કરી શકતો નથી અને મુક્ત જીવ પ્રભુ પદમાં પ્રીતિ કરવામાં અંતરાય કરનારામાંથી ચિત્ત તોડાવે તેનો સંગ કરે છે. ચોંદ લોકના ભોગને વિવિધ તાપમાં બળતા દેખે એવા બળવાન મુક્તનો સંગ કરી ભવસાગર તરે છે. મુક્ત જીવ વિષય ભોગને દારૂણ રોગ તથા પરમશત્રુ માને છે.

પોતે વિષયથી નીરસ થાય તો બીજાનો મોહ કાપી શકે. પ્રથમમાતા ચરી પાળે છે ત્યારે બાળક નિરોગી થાય છે.

(તરંગ ૩૭)

કોઈ સંત, હરિભક્ત, બ્રહ્મવેત્તા કે સમાધિનિષ્ઠ હોય પણ નિયમ અને નિશ્ચય વિનાનો હોય તો તેને અસુર અને વિમુખ જાણવો.

(તરંગ ૪૨)

સંત હરિજનનો અભાવ આવે તો જ્યાં કાળનો પ્રવેશ નથી એવા અક્ષરધામમાંથી પણ પડે છે.

શ્રી હરિ કહે : સંતની તુચ્છતા સમજે છે તે ભક્ત શાનો ? પોતાને મોટો સમજે અને સંતને ભિખારી જેવા માને તેનામાં મોટાઈનાં ગુણ રહેતા જ નથી. માટે પોતાનું અંતર તપાસજો. તપાસ કર્યા વિના વેપાર કરે તો કરોડપતિ હોય તો પણ દેવાળુ કાઢે. ભક્તનો અપરાધ લગાર થઈ જાય તેમાં મોટો દોષ સમજે અને અભાવ નાશ પામે ત્યાં લગી જીવમાં ડર લાગ્યા કરે, એવું જેને વર્તવું હોય તે અમારા ચરણને અડો. કપટ રાખશો નહિ. વર્તનમાં જણાયા વિના રહેશો નહિ, વર્તન છે તે જ ઓળખવાની કસોટી છે.

પછી શ્રી હરિ કહે, પ્રથમ અમારું અંગ કહીએ છીએ :- અમને હરિભક્તને જોઈને અંતરમાં બહુ ઉમંગ થાય છે. કોઈનો દોષ દેખાય તો અમારા અંતરમાં બહુ દુઃખ થાય છે અને તેને રાજી કરીએ છીએ ત્યારે અંતરમાં શાંતિ થાય છે.

જે ભક્ત બીજા ભક્તને દબાવે તેનો તરત જ અભાવ આવે છે. તેને વઢીએ ત્યારે અમારા અંતરમાં શાંતિ થાય છે. ગરીબનો પ્રશ્ન રહે છે. જે હરિભક્તનાં ગુણ ગાય તેણે કરેલી સેવા અમને બહુ ગમે છે.

હરિભક્તને ડરાવવા માટે અમારી સેવા કરતો હોય અને તેના અવગુણ દેખાડતો હોય પણ ગુણ કહેતો ન હોય તેની સેવા તો વજીના પ્રહાર જેવી અમને લાગે છે. ઘણા અમારા સેવક થઈને સેવા કરે છે પણ તે સોના જુદા જુદા ભાવ અમે જાણીએ છીએ. ભાવ પ્રમાણે સેવાનો લાભ મળે છે.

(તરંગ ૫૨)

અલૈયા ખાયર શ્રી હરિને કહે કે, તમારો પ્રતાપ વિચારીએ છીએ ત્યારે કોઈની ગણતરી રહેતી નથી એવો અંતરમાં કેક આવે છે.

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.યુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

ત્યારે શ્રી હરિ કહે કે, બહુ “છક” છે તે અનંત દોષનું મૂળ છે. ભવ બ્રહ્માદિકને છકને લઈને વિદ્યન આવ્યા, માટે દાસના દાસ થઈને રહેવું. દાસના દાસ થઈને રહે તેને વિદ્યન નડતા નથી. સેવાથી ભગવાન પ્રસન્ન થાય છે. તેવા બીજાથી થતા નથી, સેવા સૌથી મોટું સાધન છે. હરિભક્તોમા જે મોટો થઈને ફરે તેથી તે હરિજનની સેવા કરે નહિ, પણ હરિજનો પાસે કરાવે છે તે તો મોટા પર્વતના દેહને પામે છે.

(તરંગ પ૩)

શ્રી હરિ કહે :- સત્સંગમાં ફરવાનું મન હોય તેણે સંતની રીતમાં રહેવું જોઈએ. રીતમાં ચાલે તેને કોઈ કાંઈ કહેતું નથી. સંતની સેવા તો અમે પણ કરીએ છીએ.

(તરંગ પ૬)

મહારાજે કહ્યું કે :- પાતાળથી સત્ય લોક સુધી અને પ્રકૃતિ પુરુષ સુધીના સુખમાં અમે જમપુરીથી વધારે દુઃખ માનીએ છીએ. ભગવાનની સ્મૃતિ ભૂલાવે તે બધાં દુઃખ જ છે. ભગવાનની વિસ્મૃતિ કરાવે એવાં વૈકુંઠના સુખ હોય તો પણ તેમાં અમારું મન ટકે નહિ. બીજા લોકો અમને માને કે ન માને પણ “ભગવાનમાં અખંડ ચીત્ત રહે તે જ મોટો અધિકાર છે” એમઅમે માન્યું છે.

શ્રી હરિનાં દાસાનુદાસ થઈને ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિનું તાન રાખી બીજાને તેનો રંગ લગાડી દેવો એમાં જ અમને સુખ છે.

(તરંગ પ૮)

શ્રી હરિ કહે :- પંચ વિષયોનાં હેતુ ઈન્દ્રિયો અંતઃકરણ છે. તે જીવને લોભાવીને અંધાધૂંધ કરી નાખે છે અને શુભ વિચાર તથા વિવેકનો નાશ કરે છે. અંતઃકરણ અને ઈન્દ્રિયો ત્રિગુણાત્મક છે. જે ગુણ વર્તતો હોય તે પ્રમાણે અંતઃકરણમાં ઘાટ થાય છે. ત્રણેય ગુણથી શુદ્ધ કરવા માટે શ્રી હરિનો અવતાર છે. શ્રી હરિ વિના જીવની શુદ્ધિ થતી નથી. સર્વ સાધનનું ફળ એટલું છે કે જીવનો ઉદ્ધાર થાય તેવું કરવાની રૂચિ ઉત્પન્ન થાય, શ્રી હરિ અને તેમના સંત એ જ ઉદ્ધારનું કારણ છે. કાળ કર્મનો ભય ટાળીને સાચું સુખ બતાવે છે.

(તરંગ ૬૧)

શ્રી હરિ મુક્તમુનિને કહે માગો, ત્યારે મુક્તમુનિ કહે :- આવીને આવી મૂર્તિ નેત્ર આગળ અખંડ રહો. આપના વચન અને મૂર્તિનું ક્યારેય વિસ્મરણ અને અનાદર ન થાય, મનનું ધાર્યું ન થતા તમારું જ ધાર્યું થાય. દેહ, ઈન્દ્રિયો અને અંતઃકરણ જીવના મિત્ર થઈને રહે, સત્સંગમાં જ કુટુંબ ભાવ રહે અને સંત હરિભક્તોનો નિરંતર સંગ અને સેવા મળે, તેમનો અભાવ ક્યારેય ન આવે, એ મોજ આપો.

(તરંગ ૬૪)

“કટુ વચન તે મોત વિનાનું મૃત્યુ જ છે.” ધન અને મોટાઈ પાત્ર વિના ટકતી નથી. અપાત્ર માણસને ધન-મોટાઈ મળે તો તે નિષકંઠ થઈને કટુવાણી બોલે છે.

(તરંગ ૬૬)

દુર્લભમાં દુર્લભ સુખ જ્ઞાનમાં રહેલું છે. કાદવથી કાદવ ધોઈ શકાય નહિ, તેમકેવળ કર્મની કર્મ બળતા નથી. જ્ઞાનથી જ કર્મ બળી જાય છે. જીવ દુઃખમાં સુખ માની રહ્યો છે.

(તરંગ ૭૧)

શ્રી હરિ કહે :- ત્યાગ, તપ, જપ, તીર્થ, વ્રત, યજ્ઞ, બ્રહ્મ ભોજન તથા નાના પ્રકારના દાન કરે પણ મનસુખી હોય તેનું કલ્યાણ થતું નથી એમઅમે માનીએ છીએ. સૂર્ય ઉદય થાય તો દિવા, મશાલની જરૂર રહેતી નથી, વરસાદ પડે ત્યારે કોષથી પાણી કાઢવાની જરૂર રહેતી નથી, વહાણમાં બેસે તેને તુંબડા બાંધવાની જરૂર રહેતી નથી તેમભગવાનનું ગમતું કરે તેને બીજા સાધન આપો આપ થઈ જાય છે.

કવિ કહે, તેમસંત હરિભક્તોને આ ગ્રંથ જીવનરૂપ છે, મત્સર હોય તેને ન ગમે.

(તરંગ ૭૩)

જે ભક્ત પોતાને દોષ રહિત જાણે અને શ્રી હરિ તથા ભક્તોને નિર્દોષ જાણે તેના બધા દોષ નાશ પામે છે. એમશ્રી હરિ વારંવાર વાત કરતા.

(તરંગ ૭૩)

અજ્ઞાની જીવો દેહના જતનથી જીવનું જતન સમજે છે.

(તરંગ ૭૪)

શ્રી સ્વામિનારાયણ ચિંતન ❖ સપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૬

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવારી - ગઢપુર

અનુસંધાન પાન નં. ૧૦નું

સભામાં બેઠા હતા. ત્યારે જગતના માતા-પિતા મૂર્તિદેવી અને ધર્મદેવ ભગવાન નરનારાયણનાં દર્શન કરવા માટે દિવ્ય તીર્થરૂપ પવિત્ર બદ્રિકાશ્રમમાં આવ્યા. ભગવાન નરનારાયણે તેમનો આદર સત્કાર કર્યો. ઋષિમુનિઓએ ગદ્ગદિત સ્વરે ભારત ભૂમિમાં વ્યાપેલા અધર્મનું વૃતાંત કહ્યું. આ વૃતાંત સાંભળીને શ્રી નારાયણ ભગવાને અધર્મનો નાશ કરી શાશ્વત ધર્મનું સ્થાપન કરવાનો મનોમન સંકલ્પ કર્યો. તે જ સમયે શ્રીહરિની ઈચ્છાથી કૈલાસ પર્વત પરથી દુર્વાસા મુનિ આવ્યા, આવીને એક ક્ષણ સુધી ઊભા રહ્યા. પરંતુ ધર્મ-મૂર્તિ તથા મરીચ્યાદિક મુનિઓ ભગવાન નારાયણની વાતોમાં તલ્લીન હોવાથી તેમનો આદર-સત્કાર કરી શક્યા નહીં. તેથી અત્યંત ક્રોધે ભરાયેલા દુર્વાસા મુનિએ સર્વે સભાજનોને શાપ આપ્યો.

“તમે બધા મનુષ્ય દેહ ધારણ કરી પૃથ્વી પર ઘણું કષ્ટ પામો.” આ શાપથી ચોંકી ઉઠેલા ઋષિમુનિઓએ તેમને આજીજી કરી. તેમનું સન્માન ન થવા અંગે ખુલાસો કર્યો. પણ તેઓ શાંત થયા નહિ.

પછી ઉદાર અને શાંત ધર્મદેવે તેમને સાષ્ટાંગ દંડવત્ પ્રણામકરી, અનેક પ્રકારે વિનંતી કરી શાપ પાછો ખેંચી લેવા પ્રાર્થના કરી, પણ દુર્વાસા દીર્ઘ ક્રોધી હોવાથી પોતાનો શાપ મિથ્યા ન કર્યો. પરંતુ ધર્મદેવની વિનંતીથી થોડા શાંત થયેલા દુર્વાસાએ અનુગ્રહ કર્યો.

“મારો શાપ મિથ્યા નહીં થાય છતાં અનુગ્રહ કરું છું કે, ધર્મ અને ભક્તિના ઘેરે આ સાક્ષાત્ નારાયણ અવતાર ધારણ કરી પુત્રરૂપે પ્રગટ થશે અને તમારા સમગ્ર દુઃખોને દૂર કરશે. પછી તમે સૌ મારા શાપથી મુક્ત થશો.” તેમકહી દુર્વાસા કૈલાસ તરફ જતા રહ્યા.

સર્વોપરી ભગવાન દુર્વાસાનું વચન સત્ય કરવા અને ભક્તજનોનું દુઃખ દૂર કરી સુખની અભિવૃદ્ધિ કરવા અને દુર્જનોના હૃદયમાં દુઃખદર્દ ઉત્પન્ન કરવા સં. ૧૮૩૭ના ચૈત્ર સુદ - ૮ (રામનવમી) ઈ.સં. ૧૭૮૧, સોમવાર ને રાત્રે ૧૦-૧૦ કલાકે અવતર્યા.

અનુસંધાન પાન નં. ૧૧નું

તે જ વખતે ધર્મદેવના ઘરની બહાર બાળકો આનંદથી નાચે છે. કેટલીય સ્ત્રીઓ ગીતો ગાતી ગાતી, થાળીમાં કંકુ, ગુલાલ, ફુલની માળા અને રેશમી વસ્ત્રો લઈને હસતી હસતી ધર્મદેવને ઘેર જાય છે. આજે તો તેમના ઘરની આસપાસ ખૂબ ભીડ થઈ છે. બહાર યજ્ઞશાળામાં બ્રાહ્મણો મંત્રો બોલે છે. ધર્મદેવ ઊભાં ઊભાં બ્રાહ્મણોને, ગરીબોને અને સાધુસંતોને ઘરેણાં, વસ્ત્રો અને ગાયો દાનમાં આપી રહ્યા છે. ઘરની આસપાસ દીવાની દીપમાળા ચારેકોર ઝળહળે છે. નોબત અને શરણાર્થીઓ વાગી રહી છે.

આટલો બધો આનંદ રાત્રે શા માટે ? આજે તો ધર્મદેવ - ભક્તિમાતાને ત્યાં પુત્રનો જન્મથયો છે. ભગવાન શ્રી પૂર્ણપુરુષોત્તમનારાયણે પોતે જ બાળક બનીને ભક્તિમાતાની કુખે જન્મલીધો છે, બાળકના શરીરમાંથી તેજ નીકળ્યું. તેજથી આખું ઘર ભરાઈ ગયું. પ્રકાશ જોઈને બધા આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયા. દેવો વિમાનમાં બેસીને ધર્મદેવના પુત્રનાં દર્શન કરવા આવ્યા. દેવોએ આકાશમાંથી ફુલો અને ચંદનનો વરસાદ વરસાવ્યો. ચારેકોર જય જય નાદ થઈ ગયો !

આ માંગલિક ક્ષણોએ પ્રસરેલા આનંદ-ઉલ્લાસનું વર્ણન કરતાં સદ્. મુક્તાનંદ સ્વામી લખે છે :

‘પ્રેમવતી સુત જાયો અનુપમ, બાજત આનંદ બધાઈ હો; પ્રગટ ભયે પુરણ પુરુષોત્તમ, સુર સજજન સુખદાયી હો...

જય જય શબ્દ ભયો ત્રિભુવનમે, સુરનર મુનિજન હરખે હો; પ્રેમમગન નાયત સુરનારી, મુક્તાનંદ બલ જાઈ હો...’

સર્વત્ર આનંદ-મંગલ પ્રસરાવતા પૂર્ણ પુરુષોત્તમપ્રગટ થઈ ગયા.

આજે એ સર્વાવતારી, સર્વોપરી, સર્વકારણના કારણ, અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના અધિપતિ પૂર્ણ પુરુષોત્તમનારાયણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ મહાપ્રભુના પ્રાગટ્યને આ વર્ષે ૨૨૨ વર્ષ પૂર્ણ થતા હોય તે નિમિત્તે વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી અને પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન પ્રમાણે સં. ૨૦૬૩ કારતક સુદ - ૨ (ભાઈબીજ) થી ૮ તા. ૨૪-૧૦-૦૬ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬ સુધી ગઢપુર પતિ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજના સાંનિધ્યમાં ભવ્યાતિ ભવ્ય ‘ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ’ તથા સાથે સાથે ‘શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ’ તથા ‘શ્રી વાસુદેવનારાયણ પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ’નું પણ આયોજન કરવામાં આવેલ છે. તો દરેક ભક્તજનોને શ્રીજીમહારાજના નિવાસસ્થાનભૂત અક્ષરધામતુલ્ય ગઢપુરધામમાં આ ત્રિવિધ નિમિત્ત યુક્ત મહોત્સવ પોતાનો જ છે તેમસમજી પોતાની શક્તિ અનુસાર તન-મન-ધનથી યથાક્યંચિત્ સેવા કરી પોતાના જીવનને ધન્ય બનાવવાનો આ સોનેરી અવસર આવ્યો છે. શક્તિ પ્રમાણે આવા મહા-મહોત્સવની સેવા કરીને તેનો સંપૂર્ણતઃ લાભ લેવા યોગ્ય છે. રખેને ચૂકાઈ ન જવાય..... જય શ્રી સ્વામિનારાયણ.....

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૩, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૩, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

બાલ-ગુલા સત્સંગ ચિંતન-૧૧

પાર્ષદ રાજુ ભગત તથા મયુર ભગત
ગુરુ : પૂ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી વડતાલ
(હાલ- સરધાર)

“સત્સંગ શબ્દજ્ઞાન મનોરંજન”

આડી ચાવીઓ

૦૧. આદિ આચાર્ય શ્રી રઘુવિરજી મહારાજના ધર્મપતિનું નામ. (૫)
૦૨. અર્જુન.....અવતારના અંશ ગણાય છે. (૨)
૦૭. ઈચ્છારામજી મહારાજના ધર્મપતિનું નામ.....બાઈ હતું. (૪)
૦૮. આપણા સંપ્રદાયને “શ્રી સ્વામિનારાયણો વિજયતેતરામ્” નું બિરૂદ આપનાર સંતનું નામ. (૪)
૧૦. મને નેહડો જણાણો તારા નેણમાં રે.....લાગી ન ભુલુ દિનરેણમાં રે. (૨)
૧૧. મહારાજે.....ગામમાં ૫૦૦ પરમહંસોને એક સાથે દિક્ષા આપી હતી. (૪)
૧૨. દાસનું લક્ષણ બતાવનાર મહારાજ સમકાલીન એક ભક્ત. (૪)
૧૪. ગૃહસ્થના પંચ વર્તમાનમાંથી એક. (૨)
૧૬. મહારાજે માન્ય કરેલ આઠ સત્શાસ્ત્રો માંથી એકના કર્તા ઋષિ. (૪)
૧૮. વ્યાપકાનંદ સ્વામીને.....ગામમાં દિક્ષા આપી હતી. (૩)
૨૧. અશ્વિનીકુમાર જેના દેવતા છે તેવી ઈન્દ્રીયનું નામ. (૨)
૨૩. કમઢીયા ગામના એમમુસ્લીમસંધી ભક્ત. (૨)
૨૫. પુષ્પની પાંખડી. (૨)
૨૮. મહારાજના એકાંતિક ભક્ત પર્વતભાઈનું ગામ. (૫)
૨૯. મહારાજના ત્રણ પ્રવર માંથી એક. (૪)

સત્સંગ કોષ્ટક - ૧૧

	૧			૨	૩		૪		૫
૬				૭					
૮			૯						
			૧૦			૧૧			
૧૨		૧૩			૧૪				
				૧૫		૧૬		૧૭	
				૧૮	૧૯				
			૨૦					૨૧	૨૨
૨૩	૨૪		૨૫			૨૬			
૨૭					૨૮				

ઊભી ચાવીઓ

૦૧. ગઢપુર મંદિરના આદિ મહંતનું નામ.....સ્વામી હતું. (૫)
૦૨. ષડ્અંગી સંપ્રદાય માંના છ અંગો માંથી એક. (૨)
૦૩. વડતાલ દેશના આદિ માતૃશ્રીનું નામ. (૩)
૦૪. સદ્. બ્રહ્માનંદ સ્વામી.....ગામમાં અક્ષરધામમાં ગયા હતા. (૨)
૦૫. નિત્યાનંદ સ્વામીનું પુર્વાશ્રમનું નામ. (૪)
૦૬. નમન, વંદન. (૨)
૦૮. મહારાજે ગ. પ્ર. ના ૪૪ માં વચનામૃતમાં.....નું દ્રષ્ટાંત આપેલ છે. (૩)
૧૧. મહારાજે.....ગામમાં ગોપાળાનંદ સ્વામીને ધામમાંથી પૃથ્વીપર છ હેતુ સ્થાપવા માટે આવ્યા છેએ તે યાદી અપાવી. (૪)
૧૨. ઘનશ્યામમહારાજના મામીનું નામ. (૩)
૧૩. મહારાજના એક હજુરી પાર્ષદનું નામ. (૪)
૧૫. મહારાજની સર્વોપરિ ઉપાસના ના ઉપાસક વસ્ત્રા રાવળનું ગામ. (૨)
૧૭. શ્રીજી મહારાજની પરાવાણી રૂપ શાસ્ત્ર. (૫)
૧૮. ભાલે આડ કેસર કેરી ભાળીરે.....ત્રણ ઉપડતી રૂપાળી રે. (૨)
૨૦. મહારાજના શ્રેષ્ઠ ભક્ત મુળજી શર્માનું ગામ. (૩)
૨૨. મહારાજના ચરણાર્વિંદના સોળ ચિહ્નોમાંથી એક. (૩)
૨૪. વચનામૃતમાં મહારાજ કહે ચાર શાસ્ત્રે કરિને ભગવાનને જાણવા તે ચાર શાસ્ત્રોમાંથી એક. (૨)
૨૬. જે ઉત્પત્તિ તથા સ્થિતિ.....કરે વેદો સ્તુતિ ઉચ્ચરે. (૨)
૨૭. બંધીયા ગામનાં માહારાજના એકાંતિક એક વણીક ભક્તરાજ. (૨)

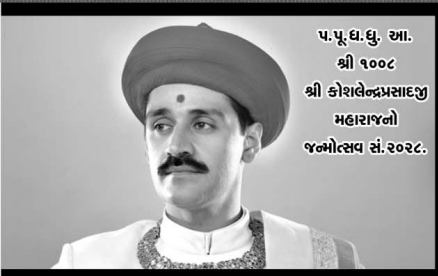
સત્સંગ કોષ્ટક - ૧૦

૧	૨	૩	૪	૫
સ	જુ	દા	સ	છ
૨	૬	સ	તી	૭
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭
૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨
૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭
૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨
૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭
૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ ચતામૃત મહોત્સવ શ્રી વાણુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

પ.પૂ.ધ.ધુ. આ.
શ્રી ૧૦૦૮
શ્રી કોશલેન્દ્રપ્રસાદજી
મહારાજનો
જન્મોત્સવ સં. ૨૦૨૮.

ગઢપુર શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજનો પ્રતિષ્ઠોત્સવ સં. ૧૮૮૫.

સ.ગુ. ગુણાતીતાનંદજી
સ્વામીનો જન્મસં. ૧૮૪૧.

સારંગપુરમાં શ્રી કચ્છભંજન હનુમાનજી મહારાજનો પ્રતિષ્ઠોત્સવ સં. ૧૯૦૫.

આ. શ્રી ભગવતપ્રસાદજી મહારાજનો જન્મ. સં. ૧૮૯૪.

અન્નકૂટ-ઉત્સવ

આગામી આવતા વ્રતો તથા ઉત્સવ-સમૈયાનો નિર્ણય

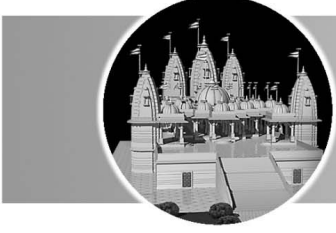
સંવત ૨૦૬૨, વ્યયનામસંવત્સર, શાકે-૧૯૨૮,
શ્રી સ્વા.ના શક. ૨૨૫. સને ૨૦૦૬ સાટેમ્બર-ઓક્ટોમ્બર

તિથિ	વાર	તા.	વિગત
૧	શનિ	૨૩ હસ્ત	કન્યા શ્રી શારદીય નવરાત્રી પ્રારંભ, ઘટ:સ્થાપન, માતા મહા: શ્રાદ્ધ, આ.શ્રી. દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજનો અક્ષરવાસ, સં. ૨૦૨૫ અમદાવાદ.
૨	રવિ	૨૪ ચિત્રા	કન્યા શ્રીનરનારાયણદેવ પીઠા.પ.પૂ.ધ.ધુ. આ.શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી કોશલેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજનો ગાદીઅભિષેક સં. ૨૦૬૦ અમદાવાદ. શ્રી બદ્રિનારાયણધામમાં સ્વા.ના.મં.નો પ્રતિ. ચંદ્રદર્શન.
૯	રવિ	૧ પૂ.ષા.	ધન ઓક્ટોમ્બર. શ્રી સ્વામિનારાયણ જયંતી ઉપવાસ, શ્રી મહાલક્ષ્મી - શ્રી સરસ્વતી બલિદાન, નવરાત્રા સમાપ્ત.
૧૦	સોમ	૨ ઉ.ષા.	મકર શ્રી વિજયાદશમી, શ્રી નરનારાયણ દેવ પીઠાધિશ્વર પ.પૂ.ધ.ધુ. આ. શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી કોશલેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજનો જન્મોત્સવ સં. ૨૦૨૮. અમદાવાદ. શ્રીહરિએ કારીયાણીમાં ઉત્સવ કર્યો હતો.
૧૧	મંગળ	૩ શ્રવણ	મકર પાશાંકુશાં એકાદશી ઉપવાસ.
૧૨	બુધ	૪ ધનિષ્ઠા	કુંભ ગઢપુર શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજનો પ્રતિષ્ઠોત્સવ સં. ૧૮૮૫. કલકત્તા મંદિરમાં શ્રી લાલજી મહારાજનો પ્રતિષ્ઠોત્સવ. પંચક. સ.ગુ. ગુણાતીતાનંદજી સ્વામીનો અ.વા. સં. ૧૯૨૩.
૧૪	શુક	૬ પૂ.ભાદ્ર	મીન શરદ ઉત્સવ-કોજાગરી પુનમ, દૂધ-સાકર યુક્ત પૌવા શ્રીહરિને ધરાવવાં. પંચક. ધોલેરામાં ઉત્સવ.
૧૫/૧	શનિ	૭ રેવતી	મીન મુકુટોત્સવ પુનમ, કાર્તિક સ્નાન આરંભ, સ.ગુ. ગુણાતીતાનંદજી સ્વામીનો જન્મસં. ૧૮૪૧.
૫	બુધ	૧૧ રોહિણી	વૃષભ સારંગપુરમાં શ્રી કચ્છભંજન હનુમાનજી મહારાજનો પ્રતિષ્ઠોત્સવ સં. ૧૯૦૫. સ્થાપન કર્તા યોગીરાજ અ.મુ.સ.ગુ. ગોપાળાનંદજી સ્વામી,
૯	રવિ	૧૫ પુષ્ય	કર્ક આ.દિ. રવિ-પુષ્ય યોગ હોવાથી ચોપડાંનો ઓર્ડર આપવો, લાવવા સાડું છે. આ.શ્રી ભગવતપ્રસાદજી મહારાજનો જન્મ. સં. ૧૮૯૪.
૧૧	મંગળ	૧૭ મઘા	સિંહ રમા એકાદશી ઉપવાસ.
૧૨	બુધ	૧૮ પૂ.ફા.	સિંહ વાઘબારશ.
૧૩	ગુરુ	૧૯ ઉ.ફા.	સિંહ ધનત્રયોદશી. શ્રી લક્ષ્મીપૂજન
૧૪	શુક	૨૦ ઉ.ફા.	કન્યા કાળીચૌદશ. રૂપ ચતુર્દશી. શ્રી હનુમાનજીનું પૂજન સંગવકાળ
૧૪	શનિ	૨૧ હસ્ત	કન્યા સવારે ૮/૨૫ પછી અમાસ બેસે છે જેથી શ્રી શારદા-ચોપડાં પૂજન કરવુંસાડું છે. મૃત્યુ-યમઘંટ ૧૨ સુધી. વેધુત ઉ. સાંજે ૫/૩૦.
૩૦	રવિ	૨૨ ચિત્રા	તુલા દર્શ-૩૦ અમાવાસ્યા. અન્નકૂટ-ઉત્સવ, શ્રી ગોવર્ધન પૂજા. અભ્યંગસ્નાન, ચંદ્રદર્શન એકમે (પડવાનું હોવાથી) અન્નકૂટ-ઉત્સવ કરવો.
૧	સોમ	૨૩ સ્વાતિ	તુલા સંવત ૨૦૬૩. વિલંબીનામસંવત્સર પ્રારંભ. નૂતનવર્ષ આરંભ, ચંદ્રદર્શન.
૨	મંગળ	૨૪ વિશાખા	તુલા ભાઈબીજ, સુરતમાં પાઘના દર્શન.

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

સત્સંગ સમાચાર પત્રિકા

ડોંબલવીની આંગણે યોજાયેલ ભવ્ય શ્રીકૃષ્ણ જન્મોત્સવ

તા. ૧૬-૮-૦૬ શ્રાવણ વદ - ૮ ને દિવસે મુંબઈ વિસ્તારના ડોંબીવલી શહેરને આંગણે પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી શ્રીકૃષ્ણ જન્મોત્સવ ધામધુમપૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યો હતો. આ મહોત્સવમાં રાત્રે ૮ થી ૧૧.૦૦ વાગ્યા સુધી સરધારથી પધારેલ પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજીએ શ્રીકૃષ્ણ જન્મની કથા અતિ સુમધુર શૈલીમાં સંભળાવીને ભક્તજનોને આનંદિત કર્યા હતા. ત્યારબાદ ઉત્સવપદોથી વાતાવરણ અનેરું ભક્તિસભર બન્યું હતું. અંતમાં બરાબર ૧૨.૦૦ કલાકે શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માના પ્રાગટ્યની આરતી પૂ. સ્વામી તથા હરિભક્તોએ સાથે મળી આરતી ઉતારી હતી.

ગઢપુરધામને આંગણે દરબારગઢમાં યોજાયેલ શ્રી સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર રરપ કલાક ધૂન

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ જેને પોતાનું ઘર માનીને સં. ૧૮૬૧ થી સં. ૧૮૮૬ સુધી ૨૫ વર્ષ રહ્યા અને નવખંડ ધરતીનું સર્વોપરિ ધામ બનાવ્યું છે એવા ગઢપુરમાં તા. ૧૦-૮-૦૬ થી ૨૦-૮-૦૬ સુધી જ્યાં શ્રીજીમહારાજ સતત ૨૫ વર્ષ સુધી નિત્ય પરમહંસોની સાથે જ્ઞાન ગોષ્ઠી કરતા, ભક્તો સાથે પ્રશ્ન-પરિપ્રશ્નમાં જોડાતા અને યાવત્ ચંદ્રદિવાકરો મોક્ષના અમુલ્ય રસાયણો સમાન વચનામૃતોની વર્ષા થતી હતી તેવા દાદાખાચરના દરબારમાં પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી 'શ્રી સ્વામિનારાયણ મહામંત્ર રરપ કલાક ધૂન'નું આયોજન ગઢપુરમાં આગામી ઉજવાવાના ત્રિવિધ નિમિત્ત યુક્ત મહોત્સવના ઉપલક્ષમાં કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. ૧૮-૮-૦૬ના રોજ વડતાલથી પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી પધાર્યા. પ્રથમ શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજ, શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ આદિક દેવોની આરતી હતી. ત્યારપછી ધૂન સભામાં પધારી પોતાની અમૃતવાણી તેમજ પોતાના સમધુર કંઠે ધૂનથી ભક્તજનોને ભગવાન શ્રીહરિના સ્વરૂપમાં તરબોળ કર્યા હતા.

આ ધૂનનું આયોજન ગઢપુર મંદિરના પૂ. કો. શા. સ્વામી શ્રી ઘનશ્યામવલ્લભદાસજી તથા પૂ. એસ.પી.સ્વામી અને પૂ. સ્વામી છપૈયાપ્રકાશદાસજીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે કરવામાં આવ્યું હતું.

પ.પૂ. નાનાલાલજી મહારાજશ્રીના સાંનિધ્યમાં સુરત શહેરના વિસ્તારોમાં યોજવામાં આવેલ મેડીકલ કેમ્પો

સુરત શહેરમાં થયેલ કુદરતના પ્રકોપથી જલપ્રલયનો ભોગ બનેલા અનેક વિસ્તારોમાં રોગગ્રસ્ત લોકોની મદદે પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના માર્ગદર્શન પ્રમાણે શરૂ કરવામાં આવેલ 'શ્રી સ્વામિનારાયણ રાહત સેવા કેન્દ્ર' દ્વારા પ.પૂ. નાનાલાલજી શ્રી પૂષ્પેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીની નિશ્રામાં તા. ૨૧ થી ૨૩-૮-૦૬ સુધી સુરત શહેરના અસરગ્રસ્ત વિસ્તારોમાં જળનો ભોગ બનેલા દર્દીઓ માટે મેડીકલ કેમ્પો યોજવામાં આવ્યા હતા. આ કેમ્પોમાં નિષ્ણાંત ડોક્ટરો દીમે બે મોબાઈલ વાહન સાથે વરાછારોડ, સીમાડા, પુણા-કુંભારીયા, વેડરોડ, કતારગામ, રાંદેર, અમરોલી અને અડાજણ વગેરે વિસ્તારોના લોકોની શારીરિક ચકાસણી કરવામાં આવી હતી. તેમજ જરૂરિયાતમંદોને દવાનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું હતું.

વિશેષમાં પ.પૂ. નાનાલાલજી શ્રી પૂષ્પેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના સાંનિધ્યમાં શ્રીજનગર અને રાંદેર શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિરમાં રાત્રિ સત્સંગ સભાનો કાર્યક્રમ યોજવામાં આવ્યો હતો.

સરદારમાં પ્રાસાદિક મીન સરોવરમાં ઉજવાયેલ જળઝીલણી મહોત્સવ

તા. ૪-૮-૦૬ના રોજ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી શ્રીજીમહારાજના પ્રાસાદિક સરોવરમાં સંતો-ભક્તોની સાથે ભવ્ય 'જળઝીલણી મહોત્સવ' ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

જે સરોવરમાં સદ્. રામાનંદ સ્વામી તેમજ શ્રીજીમહારાજે યાતુર્માસ રોકાણ કરીને નિત્ય પાંચસો પરમહંસો સાથે જળકીડા, માછલાંઓની સમાધિ વગેરે લીલાચરિત્ર કર્યા છે તેવા મીન સરોવરમાં પૂ.સંતો અને હરિભક્તો દ્વારા ઠાકોરજીનું પૂજન-અર્ચન-આરતી ઉતારીને ઠાકોરજીને સરોવરમાં નૌકાવિહાર કરાવવામાં આવ્યો હતો.

વડતાલ પીઠાવિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવારી - ગઢપુર

મલાડ(મુંબઈ)ને આંગણે પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીની સાંનિધ્યમાં ઉજવાયેલ શ્રી સ્વામિનારાયણ બાળસંસ્કારનો ૨૮મો વાર્ષિકોત્સવ

તા. ૩-૯-૦૬ના રોજ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી મુંબઈનગરીના મલાડ ખાતે શ્રી સ્વામિનારાયણ બાળસંસ્કાર મંડળ - મલાડનાં ૨૮મા વાર્ષિકોત્સવ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીની સાંનિધ્યમાં ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

આ વાર્ષિક મહોત્સવમાં બાળમંડળ બાળ-યુવા સભ્યો દ્વારા આધ્યાત્મિક રૂપકો, સંવાદો, પ્રવચનો આદિક સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો યોજીને સૌ ભક્તોને આનંદિત કર્યા હતા. ત્યારબાદ અગ્રગણ્ય સત્સંગીબંધુઓ અને વડિલ સંતોએ પ્રાસંગિક પ્રવચનો કર્યા હતા. અંતમાં વડતાલથી પધારેલ પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીએ બાળસંસ્કારના બાળકો અને યુવાનનો દિન-દિન પ્રત્યે વિશેષ પ્રગતિ કરે તેવા રૂડા આશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા. અને સાંજે ૭-૦૦ કલાકે શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - મલાડ ખાતે દેવોની આરતી ઉતારી હતી.

ગઢપુર આંગણે ઉન્મતગંગામાં ઉજવાયેલ જળઝીલણી મહોત્સવ

તા. ૪-૯-૦૬ના રોજ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - ગઢપુરના પૂ. કો. શા. સ્વામી શ્રી ઘનશ્યામવલ્લભદાસજી તથા પૂ. એસ.પી.સ્વામીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે ભવ્ય 'જળઝીલણી મહોત્સવ' રાખવામાં આવ્યો હતો.

જ્યાં શ્રીજીમહારાજ અને પરમહંસો નિત્ય સ્નાન કરતા તે ઘેલા નદીમાં ઠાકોરજી અને શ્રી ગણપતિજીનું પૂજન પૂ. કોઠારી સ્વામી - ગઢપુર, પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી - સરધાર, પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી લક્ષ્મીપ્રસાદદાસજી - બગસરા અને પ.ભ. શ્રી ગોરધનભાઈ (ટ્રસ્ટીશ્રી) તથા પ.ભ. બાબુભાઈ બોપાળા વગેરે સંતો-ભક્તોએ કર્યું હતું. તેમજ પાંચ આરતી ઉતારી હતી. ત્યારબાદ નાવમાં બેસારી સરીતામાં ઠાકોરજીનો જળવિહાર કરવામાં આવ્યો હતો.

રાજકોટમાં ઉજવાયેલ શ્રીજીમહારાજનો શ્રાદ્ધ પર્વ મહોત્સવ

તા. ૧૬-૯-૦૬ના રોજ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવ યુવક મંડળ દ્વારા શ્રીજીમહારાજનો શ્રાદ્ધ પર્વ મહોત્સવ ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

આ મહોત્સવમાં સરધારથી પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી તથા ગઢપુરથી કો.શા.સ્વામી શ્રી ઘનશ્યામવલ્લભદાસજી આદિક સંતમંડળ પધારીને શ્રીજીમહિમા સમજાવીને શ્રી દેવ-ઉત્સવ મંડળના ઉત્સાહી કલાકારોની સાથે સંગીતના કલરવમાં કીર્તન-આરાધના કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ મહોત્સવમાં પધારેલ ભક્તજનોને ભગવાન શ્રીહરિનો મહાપ્રસાદ જમાડીને તૃપ્ત કર્યા હતા.

વરજાંગ જાળિયામાં ઉજવાયેલ શ્રીજીમહારાજનો શ્રાદ્ધ પર્વ મહોત્સવ

તા. ૧૦-૯-૦૬ થી તા. ૧૬-૯-૦૬ સુધી પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ તેમજ પ.પૂ. ૧૦૮ શ્રી ભાવિઆચાર્ય શ્રી નૃગેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી જે ગામને શ્રીજીમહારાજે પોતાના ચરણારવિંદથી બાવીસ વખત પાવન કરેલ છે અને સં. ૧૮૭૦ના ભાદરવા માસમાં એક મહિનો મંદવાડ ગ્રહણ કરીને માનુષિક લીલા કરીને ત્યાં ભક્તોની નિશ્ચયની દૃઢતા જોઈને ૧૦૦ બેડા જળથી સ્નાન કર્યું છે એવું વેણું નદીને કિનારે પર આવેલ તીર્થધામ વરજાંગ જાળિયામાં નવનિર્માણ શિખરબધ્ધ શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિરના લાભાર્થે સંપ્રદાયના મહાન સંપ્રદાયગ્રંથરાજ 'શ્રીમદ્ સત્સંગિજીવન સપ્તાહ પારાયણ' અને 'ભગવાન શ્રીહરિનો શ્રાદ્ધ પર્વ મહોત્સવ' રાખવામાં આવ્યો હતો.

આ કથાના વક્તાપદે વરજાંગ જાળિયા મંદિરના કો. સદ્. સ્વામી શ્રી શ્રીહરિદાસજી વ્યાસાસને બિરાજીને પોતાની આગવી શૈલીમાં સંગીતના કલરવ સાથે કથામૃતનું રસપાન કરાવ્યું હતું. આ મહોત્સવનો લાભ ગામના તેમજ આજુબાજુના વિસ્તારના અનેક ભક્તજનોએ લાભ લીધો હતો. આ મહોત્સવમાં સરધારથી પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી તથા ગઢપુરથી કો.શા.સ્વામી શ્રી ઘનશ્યામવલ્લભદાસજી આદિક સંતમંડળ પધારીને સત્સંગ-પ્રવચનનો લાભ આપ્યો હતો.

વડતાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આજ્ઞાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ રજત દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાણદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી લક્ષ્મીવાડી - ગઢપુર

ભૂજ દેશના આભૂષણ સમાન વરિષ્ઠ સંતોમાં અગ્રગણ્ય,
મહાન સંત ગુણ વિભૂષિત, કર્ણા સભર વાત્સલ્યમૂર્તિ

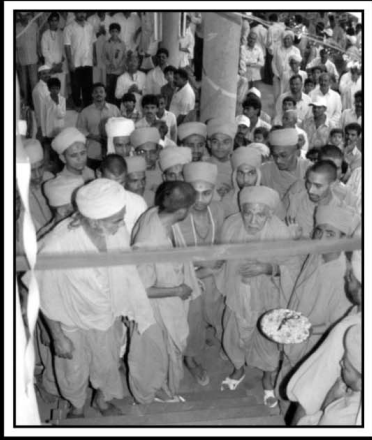
પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામી શ્રી ઘનશ્યામજીવનદાસજીનો અક્ષરવાસ

જેમના સ્વરૂપમાં વાત્સલ્યરૂપે કર્ણાણું ઝરણું સદાય વહ્યા જ કરતું હતું, ભગવત્સ્વરૂપની ઉપાસના અને આજ્ઞાપાલન સહિત ભજન-ભક્તિના બળથી જેમણે અનેક સંતોને તથા હજારો હરિભક્તોને ભગવાન શ્રીહરિના અનુભવજન્ય સુખથી સુખિયા કરેલા છે, તથા કેટલાય દીનદુઃખિયાઓનાં દુઃખ દયાર્દ્ર દૃષ્ટિથી દૂર કર્યા છે, ફક્ત પોતે જ્યાં રહેતા તે ભૂજ પ્રદેશના જ નહિ પરંતુ સમગ્ર જનસમાજના તેઓ સાચા હિતકારી હતા. બંને દેશના પ.પૂ.ધ.ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીઓનો તેમણે રાજપો પ્રાપ્ત કરેલો હતો. દરેક સંતો-ભક્તોને પછી તે ગમે ત્યાં રહેતા હોય પરંતુ સૌને એમ જ લાગે કે સ્વામી અમારા જ છે. એવી રીતે વડીલો સાથે વડીલભાવ અને નાના બાળક સાથે વાત્સલ્યભાવથી વર્તતા અને રાગ-દ્વેષ અને આ લોકના ભાવથી પર સ્થિતિને પામેલા હતા.

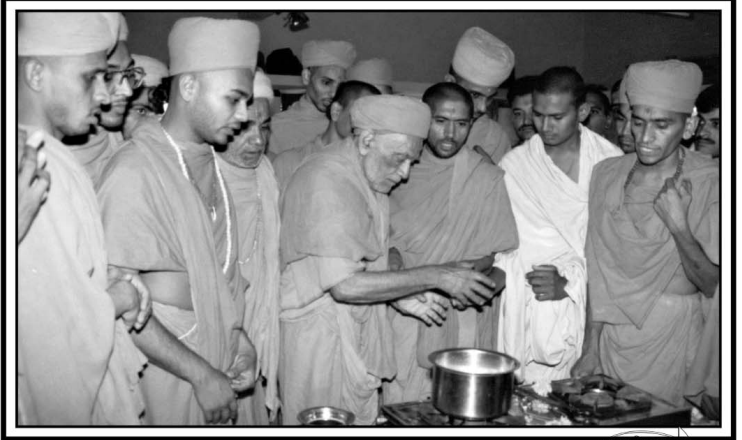
સરધારમાં તા. ૫ થી ૮-૫-૧૯૮૯ સુધી યોજાયેલ શ્રી અજેન્દ્ર યાત્રિક ભુવન અને ભોજનાલયના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે પૂ. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજીના સ્નેહસભર ભાવથી ભૂજથી 'ઉદ્ઘાટન મહોત્સવ'માં પધારીને પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામીએ બે દિવસ સુધી અલૌકિક દર્શન-અમૃતવાણીનો લાભ આપી અનેરો વાત્સલ્યભાવ દેખાડ્યો હતો.

આ મહાનવિભૂતિ વિરલ સંતપુરુષે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે જે ગામનાં તોરણ બાંધ્યા છે તેવા સુખપર ગામમાં જન્મ ધારણ કરી વિ.સં. ૧૮૮૬, જેઠ સુદ ૧૫ના દિવસે પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રી થકી ભાગવતી દીક્ષા ગ્રહણ કરીને પોતાનું સંપૂર્ણ જીવન સત્સંગ પરાયણ કરીને સેવા-ભક્તિની સુવાસ સારાયે સત્સંગમાં પ્રસરાવીને તા. ૨૮-૮-૦૬ ભાદરવા સુદ - ૪ના દિવસે ૯૬ વર્ષની વયે આપણા સૌના વચ્ચેથી ચિર વિદાય લીધેલી છે. જેની સત્સંગમાં ન પુરાય તેવી ખોટ પડી છે. પરંતુ આ લોકમાં સત્પુરુષોનું આવવું અને જવું સ્વતંત્ર હોય છે. માટે ભગવાન શ્રીહરિના ચરણોમાં પ્રાર્થના કરીએ કે પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામીના જેવા દિવ્ય ગુણોથી આપણા જીવનને પણ ભરી દે તેવી પ્રાર્થના સહ પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામીના ચરણોમાં કોટિ કોટિ વંદન...

નોંધ : તા. ૨૮-૮-૦૬ (ઋષિપંચમી)ના રોજ સવારે ૧૧-૦૦ કલાકે પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામીના પાર્થિવ દેહનો અગ્નિ સંસ્કારવિધિ દેશોદ્દેશના અનેક સંતો તથા હજારો હરિભક્તોની ઉપસ્થિતિમાં ભૂજ શહેરની ખારી નદીમાં કરવામાં આવ્યો હતો. આ અગ્નિ સંસ્કારવિધિમાં અમદાવાદ, વડતાલ, ગઢડા, જૂનાગઢ, ધોલેરા, સરધાર, અમરેલી, બગસરા તેમજ અનેક ધામોથી સંતો-મહંતો તેમજ હજારો હરિભક્તોએ પોતાની હાજરી આપી પૂ. સ્વામીના અંતિમ દર્શન કરી જીવનની ધન્યતા અનુભવી હતી.

સરધારમાં શ્રી અજેન્દ્ર યાત્રિક ભુવનનું ઉદ્ઘાટન કરતા
પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામી તથા સાથે પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી

સરધારમાં ભોજનાલયનું ઉદ્ઘાટન કરતા પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામી તથા સાથે
પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી તેમજ સંતો-ભક્તો

વડનાલ પીઠાધિપતિ પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના આશીર્વાદ સહ આશાથી ભવ્ય
ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ ૨૪૮ દ્વિશતાબ્દી પ્રાગટ્ય મહોત્સવ
શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજ શતામૃત મહોત્સવ
શ્રી વાસુદેવનારાયણ દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ
તા. ૨૪-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૨ થી તા. ૩૦-૧૦-૦૬, કારતક સુદ - ૮ સુધી. સ્થળ : શ્રી વક્ષમીવારી - ગઢપુર

દર મહિનાના પહેલા રવિવારે સરધાર અને મહિનાના છેલ્લા શનિવારે રાજકોટમાં યોજાતી

:: અભયદાન સત્સંગ સભા ::

સરધાર :- તા. ૧-૧૦-૦૬, આસો સુદ - ૮, રવિવાર સવારે ૮ થી ૧૨

રાજકોટ :- તા. ૨૩-૯-૦૬, આસો સુદ - ૮, શનિવાર રાત્રે ૮ થી ૧૧

સ્થળ :- પ.ભ. શ્રી શશીકાન્ત રમણભાઈ કાયા,

ઘર.નં. ૮૫, કોઠારીયા કોલોની ક્વાટર્સ, મીરા ઓટો બ્રોકરવાળી શેરી, ૮૦ ફુટ રોડ, રાજકોટ. મો. ૯૪૨૬૯ ૮૭૦૩૯
ખાસ નોંધ :- સંજોગાવસાત સાપ્ટેમ્બર મહિનાની સભાના કાર્યક્રમમાં ફેરફાર કરવામાં આવેલ છે.

તા. ૩-૯-૦૬ના રોજ યોજાયેલ અભયદાન સત્સંગ માસિક સભામાં

પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી દ્વારા સમજાવાયેલ સારંગપુર પ્રકરણ વચનામૃત - ૬માંથી તૈયાર કરવામાં આવેલ

વચનામૃત પ્રશ્નોત્તરી (સાપ્ટેમ્બર - ૨૦૦૬)

નોંધ :- આ ‘વચનામૃત પ્રશ્નોત્તરી’ વિભાગ આ વખતથી શરૂ કરવામાં આવે છે. જે દર મહિનાના પહેલા રવિવારે સરધારમાં માસિક સભા રાખવામાં આવે છે, તે સભામાં પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી સતત બે કલાક સુધી કોઈ એક વચનામૃત ઉપર વિવેચન કરીને ઘણી જ સરળ ભાષામાં સરળ દૃષ્ટાંતો સાથે તેમજ વચનામૃતમાં શ્રીજીમહારાજે દર્શાવેલ ગહન રહસ્યોને ખોલીને આ વચનામૃતો દ્વારા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણની પરાવાણીને હરિભક્તો સુધી પહોંચાડે છે ત્યારે તેઓશ્રીએ સમજાવેલ વચનામૃતમાંથી જ થોડા પ્રશ્નોને આ વિભાગમાં આપવામાં આવશે. તે પ્રશ્નોના ઉત્તરો જે ભક્તો આગામી માસિક સભામાં આવે ત્યારે તેમણે તે પ્રશ્નોના ઉત્તરો સંભારીને તૈયાર કરી લાવવાના રહેશે. આ પ્રશ્નોને સત્સંગ સભામાં પૂછવામાં આવશે. જે ભક્તોના ઉત્તરો સાચા હશે તેઓના ઉપર પૂ. સંતો રાજીપો દાખવશે.

:: સારંગપુર પ્રકરણ વચનામૃત - ૬ પ્રશ્નોત્તરી ::

૧. આ વચનામૃત કઈ તિથિ, કયા સંવતનું વગેરેની સાથે સંપૂર્ણ સભાનું વર્ણન કહો.
૨. પહેલો પ્રશ્ન કોણે પૂછ્યો છે ? તે પ્રશ્ન શું પૂછ્યો છે ?
૩. અવસ્થા કોને કહેવાય ? કુલ કેટલી અવસ્થા કઈ કઈ છે ? ટૂંકમાં જવાબ આપો.
૪. ત્રણ અવસ્થાના સ્થાન જણાવો. ત્રણેય અવસ્થાને કયા કયા ગુણનો સંબંધ છે તે જણાવો.
૫. ત્રણેય અવસ્થા વૈરાજ પુરુષની કઈ કઈ અવસ્થા સાથે કાર્ય-કારણનો સંબંધ ધરાવે છે ? તથા તે અવસ્થાને યોગે કરી જીવાત્માના કયા કયા નામ પડે છે ?
૬. જાગ્રતને વિશે સુષુપ્તિ અવસ્થા કેને કહેવાય ? અને સ્વપ્નને વિશે જાગ્રત અવસ્થા કેને કહેવાય ?
૭. બીજો પ્રશ્ન કોણે પૂછ્યો છે ને તે પ્રશ્નમાં શું પૂછેલ છે ?
૮. ચાર પ્રકારની વાણી વિરાટ પુરુષના કયા કયા સ્થાનમાંથી ઉદ્ભવે છે ?
૯. જીવને વિશે રહેલી ચાર પ્રકારની વાણી ટૂંકમાં વર્ણવો.
૧૦. આ ચાર પ્રકારની વાણી કોને સમજાય ને ક્યારે સમજાય ?

દહિસર(મુંબઈ)ના સન્નિધિ અને સહજાનંદી શૂરવીર ભક્તરાજ ધરમશીભાઈ રાજાભાઈ હુંમર (ઉ.વ. ૪૫) તા. ૨૭-૮-૦૬ના રોજ નદીમાં સમુહસ્નાન કરતી વખતે જળમાં ડૂબી જવાથી અક્ષરવાસી થયા. તેઓ સાવરકુંડલા તાલુકાના વાંશીયાળી ગામના વતની હતા. પરંતુ ઘણા વર્ષોથી દહિસર(મુંબઈ) સ્થિર થયા હતા. તેઓ સ્વભાવે અત્યંત રમૂજની સાથે પ્રેમાળ, ધર્મનિષ્ઠ, કર્મનિષ્ઠ, સેવાભાવી અને પ.પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રી તેમજ સાચા સંતોનો દૃઢ મનોમગ્નની સાથે પક્ષ રાખતા હતા. દહિસર સત્સંગ મંડળના એક સન્નિધિ કાર્યકર હતા. તેઓએ પ.પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રી, પ.પૂ. લાલજીમહારાજશ્રી તેમજ સંતોનો રાજીપો મેળવી કૃપાપાત્ર બન્યા હતા. આવા ભક્તરાજના આકસ્મિક રીતે ધામમાં જવાથી દહિસર સત્સંગ સમાજને અતિ ખોટ પડી છે. તેઓશ્રીના પરિવાર ઉપર આવી પડેલ આ દુઃખને સહન કરવાની શક્તિ-બળ આપે અને શ્રીહરિના મૂર્તિના સુખે સુખીયા થાય તેવી ઈષ્ટદેવ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના ચરણોમાં પ્રાર્થના...

આશરણ

**પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના
રૂડા આશીર્વાદાત્મક આજ્ઞાથી યોજાયેલ વિવિધ કાર્યક્રમોની તસ્વીર દર્શન**

૧/૨. ડોંબવલીને આંગણે યોજાયેલ શ્રીકૃષ્ણ જન્મોત્સવની આરતી ઉતારતા પૂ. સ્વામી તથા સંતો-ભક્તો. ૩. શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજ, શ્રી ગોપીનાથજી મહારાજના ભાવપૂર્વક દર્શન કરતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૪. ગઢપુર મંદિરમાં સુખશૈયામાં રહેલ, શ્રીજીમહારાજની પ્રસાદિભૂત ચાખડીના દર્શન કરતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૫. પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીને પુષ્પમાળા અર્પણ કરી આવકારતા ગઢપુર મંદિરના કોઠારી સ્વામી. ૬. ગઢપુરધામમાં યોજાયેલ ૨૨૫ કલાક મહામંત્ર ધૂનમાં પધારેલ ભક્તજનોને આશીર્વાદ પાઠવતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૭. ગઢપુરધામમાં યોજાયેલ ૨૨૫ કલાક મહામંત્ર ધૂનમાં સુમધુર સ્વરમાં ધૂન બોલાવતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૮. ગઢપુરમાં યોજાયેલ ૨૨૫ કલાક મહામંત્ર ધૂનનો લાભ લેતા સંતો-ભક્તો.

પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના ૨૬ડા આશીર્વાદાત્મક આજ્ઞાથી યોજાયેલ વિવિધ કાર્યક્રમોની તસ્વીર દર્શન

૧. સરઘાર અભયદાન માસિક સભામાં ભક્તજનોને કથા-વાર્તાનો લાભ આપતાં પૂ. સદ્. સ્વામીશ્રી નિત્યસ્વરૂપદાસજી. ૨. પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીનું પુષ્પમાળા અર્પણ કરીને ભાવભીનું સ્વાગત કરતા બાળસંસ્કાર મંડળ - મલાડના અગ્રગણ્ય યુવાન ભક્તો. ૩/૪. મલાડ ખાતે યોજાયેલ શ્રી સ્વામિનારાયણ બાળસંસ્કાર મંડળનાં ૨૮મા વાર્ષિકોત્સવમાં પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી સમક્ષ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો રજૂ કરતા નાના ભૂલકાઓ તથા યુવાનો. ૫. મલાડ ખાતે યોજાયેલ બાળસંસ્કાર મંડળનો ૨૮મો વાર્ષિકોત્સવમાં પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના દિવ્ય આશીર્વાદનો લાભ લેતા મુંબઈવાસી ભક્તજનો. ૬. શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર - મલાડમાં વિરાજમાન દેવોની આરતી ઉતારતા પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રી. ૭. જલગીલણીના પવિત્ર દિવસે નદીમાં ઠાકોરજીનો અભિષેક કરતા ડોંબીવલી મંદિરમાં નિવાસ કરતા પૂ. સંતો તથા ભક્ત સમુદાય. ૮. દહીસર મંદિરમાં અ.નિ. પ.ભ. ધરમશીભાઈની શ્રદ્ધાજંલી સભામાં પૂ. સંતો તથા હરિભક્તો

પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના રૂડા આશીર્વાદાત્મક આજ્ઞાથી યોજાયેલ વિવિધ કાર્યક્રમોની તસ્વીર દર્શન

૧. સુરત શહેરના વિસ્તારોમાં મેડીકલ કેમ્પો યોજીને મુલાકાત લેતા પ.પૂ. નાનાલાલજી મહારાજશ્રી. ૨. મેડીકલ કેમ્પનો લાભ લેતા સુરત શહેરમાં જળપ્રલયનો ભોગ બનેલા દર્દીઓ. ૩. શ્રીજીનગર મંદિરમાં પ.પૂ. નાના લાલજી મહારાજશ્રીની સાંનિધ્યમાં યોજાયેલ સત્સંગ સભા. ૪. રાંદેર મંદિરમાં પ.પૂ. નાના લાલજી મહારાજશ્રી સાંનિધ્યમાંની યોજાયેલ સત્સંગ સભા. ૫. ભુજના પૂ. સદ્. પુરાણી સ્વામીના પાર્થિવ દેહને પુષ્પમાળા અર્પણ કરતા સરધાર, અમરેલી અને બગસરાના પૂ. સંતો. ૬. ભુજના અગ્રગણ્ય સંત પૂ. સદ્. સ્વામી શ્રી ઘનશ્યામજીવનદાસજીના અંતિમ દર્શન માટે ઉમટેલ ભક્તસમુદાય. ૭. પૂ.સદ્. પુરાણી સ્વામીના પાર્થિવ દેહને પાલખીમાં પધરાવીને ભુજ શહેરના માર્ગો ઉપર નીકળેલ ભવ્ય અંતિમયાત્રા. ૮. ભુજ શહેરની ખારી નદીમાં પૂ. સદ્. સ્વામીશ્રીના પાર્થિવ દેહનો અગ્નિસંસ્કારવિધિ કરતા પૂ.સંતો-ભક્તો.

**પ.પૂ. ધ.ધુ. ૧૦૦૮શ્રી આચાર્ય શ્રી અજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજના
રૂડા આશીર્વાદાત્મક આજ્ઞાથી યોજાયેલ વિવિધ કાર્યક્રમોની તસ્વીર દર્શન**

૧/૨. સરધારમાં પ્રાસાદિક મીન સરોવરમાં ભાદરવા સુદી એકાદશી(જળજીલણી)એ ઠાકોરજીને જળ જીલાવીને આરતી-અભિષેક કરતા પૂ. સંતો. ૩. ગઢપુરમાં ઉન્મત્તગંગા મૈયાની આરતી ઉતારતા પૂ. સંતો-ભક્તો. ૪. ગઢપુરમાં જળજીલણી મહોત્સવનો લાભ લેવા ઉમટેલ ભક્તસમુદાય. ૫. ઠાકોરજી તથા ગણપતિજીનું પૂજન કરતા પૂ. વડિલ સંતો અને અગ્રગણ્ય ભક્તો. ૬. ઘેલા નદીમાં ઠાકોરજીને નૌકાવિહાર કરાવતા પૂ. સંતો. ૭. સહસ્ત્રધરામાં ઠાકોરજીનો અભિષેક કરતા પૂ. સંતો-ભક્તો. ૮. જલજીલણીના પવિત્ર દિવસે નદીમાં ઠાકોરજીનો અભિષેક કરતા અમરેલી મંદિરના પૂ. સંતો તથા હરિભક્તો.

છબીકલા : શ્રીહરિ ડીજિટલ ફોટોગ્રાફી - સરધાર-સુરત. મો. ૯૮૯૮૭ ૬૬૭૦૩, ૯૮૨૫૦ ૩૦૨૫૦